

KÖZBESZERZÉSI
HATÓSÁG

2024. VI. évfolyam 4. szám

KÖZBESZERZÉSI ÉRTESÍTŐ PLUSZ

KÖZBESZERZÉSEK? LEGYEN **APP**RAKÉSZ!

NAPI KÖZBESZERZÉS ALKALMAZÁS

MENEDZSER ÉRTEŚÍTŐ • STATISZTIKÁK • FELHÍVÁSFIGYELŐ • HIRDETMÉNYEK • HATÁROZATOK

Folyamatosan frissülő applikációknak már több mint 6000 felhasználója van. Ha praktikus és sokoldalú segítségre van szüksége a közbeszerzések világában, töltsse le Ön is a Napi Közbeszerzést!

2024. VI. évfolyam 4. szám

IMPRESSZUM

FELELŐS KIADÓ

Dr. Kovács László PhD

Közbeszerzési Hatóság, elnök

FELELŐS SZERKESZTŐ

Dr. Kovács László PhD

Közbeszerzési Hatóság, elnök

TISZTELETBELI SZERKESZTŐBIZOTTSÁGI TAGOK:

Dr. Varga Zs. András

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar
tanszékezet, egyetemi tanár

Dr. Navracsics Tibor

Közigazgatási és területfejlesztési miniszter

Dr. Tátrai Tünde

Budapesti Corvinus Egyetem, egyetemi tanár

Prof. Dr. Boros Anita

Greenology Zöldinnovációs Fenntarthatósági Tudásközpont,
egyetemi tanár

Prof. Dr. Herbert Küpper

Institute of East European Law, Managing Director

Prof. Gustavo Piga

Professor of Economics at University of Rome Tor Vergata

Dr. György László

Gazdaságfejlesztési Minisztérium, kormánybiztos

SZERKESZTŐSÉG

Főszerkesztő:

Dr. Kugler Tibor

Közbeszerzési Hatóság, főtítká

Szerkesztők:

Dr. Várhomoki-Molnár Márta PhD

Közigazgatási és Területfejlesztési

Minisztérium, Közbeszerzési

Szabályozási Főosztály, főosztályvezető

Dr. Szeiffert Gabriella

Közbeszerzési Hatóság, osztályvezető

Olvasószerkesztő:

Dr. Kovács Dóra

Közbeszerzési Hatóság, kabinetvezető

Szerkesztőségi titkár:

Lónyainé Kaczur Piroska

Tördelés és

Online megjelenés:

Kovács Judit

Közbeszerzési Hatóság, képzési
asszisztens

Lektorok:

Dr. Kugler Tibor

Közbeszerzési Hatóság, főtítká

Dr. Várhomoki-Molnár Márta PhD

Közigazgatási és Területfejlesztési

Minisztérium, Közbeszerzési

Szabályozási Főosztály, főosztályvezető

A Közbeszerzési Értesítő Plusz havi rendszerességgel megjelenő lapszámaiban szereplő cikkek lektorálása a nyílt lektorálás elvével történik.

TARTALOM

Szerkesztőbizottsági köszöntő (Dr. Kovács László PhD)... 2

A Közbeszerzési Hatóság legfrissebb állásfoglalásai
(Dr. Nyerges Éva) 4

Jogorvoslati aktualitások (Dr. Horváth Éva LL.M.)..... 15

D.89/19/2023. számú határozat 15

Közbeszerzési iránytű..... 26

Hirdetmény-ellenőrzés számokban és a számokon túl)

(Dr. Nyíri Szabina; Dr. Szabóné dr. Kiss Krisztina;

Dr. Tarján Katalin) 26

Fenntarthatósági szempontok a közétkeztetésben

(Dr. Diófási-Kovács Orsolya)..... 36

Statisztika (Varga László)

A szolgáltatás-megrendelés tárgyú közbeszerzési

eljárások főbb statisztikái 2023 I-III. negyedévében..... 43

ISSN 2676-8860 (Nyomtatott)

ISSN 2631-1135 (Offline)

Honlap: <https://ertesitoplusz.kozbeszerzes.hu/>

Szerkesztőségi email cím: ertesitoplusz@kt.hu

Nyomdai előkészítés:

Classmate Studio Kft.

Nyomdai munkák:

Pátria Nyomda Zrt.

SZERKESZTŐBIZOTTSÁGI KÖSZÖNTŐ

A Közbeszerzési Értesítő Plusz 2024. év áprilisában megjelenő negyedik számának a *Közbeszerzési Hatóság legfrissebb állásfoglalásait* bemutató rovata – egyebek mellett – a következő témákkal összefüggésben nyújt eligazítást a jogalkalmazók számára: dinamikus beszerzési rendszer alkalmazása, közbeszerzési szerződés módosítása, bankgarancia benyújtásának igazolása, kartelltilalmi előírások megsértése, alkalmassági feltételek igazolása és ajánlati ár megalapozottságának vizsgálata.

A *jogorvoslati aktualitásokat bemutató rovatban* ismertetett jogeset az ajánlatkérő azon kötelezettségével kapcsolatos, amely szerint a közbeszerzési eljárás feltételrendszerét úgy kell meghatározni, hogy annak alapján a gazdasági szereplők egyenlő eséllyel megfelelő ajánlatot tehessenek.

A *Közbeszerzési iránytű rovatban* két írás kerül publikálásra. Az első írás célja, hogy betekintést nyújtson a Közbeszerzési Hatóság hirdetmény-ellenőrzésért felelős szervezeti egységének 2023. évi munkájába, mindezt a számok nyelvére lefordítva. Előbbin túl a tanulmány azt is célként tűzi ki, hogy a hirdetmény-ellenőrzés 2024. évi fókuszát megismertesse az olvasóval, kitérve azokra a témákra, amelyek tekintetében az ellenőrzés fokozása várható. A második szakcikk rögzíti, hogy Magyarországon a közétkeztetés társadalmi megítélése sok esetben negatívnak tekinthető, ugyanakkor fenntarthatósági szempontból óriási potenciállal rendelkezik. A cikk alapját a közérdeklődés, valamint a SchoolFood4Change projekt keretében megjelent élelmiszerekre és közétkeztetési szolgáltatásokra vonatkozó közbeszerzési kritériumrendszer adják. A tanulmányban bemutatásra kerül néhány releváns cikk és jó gyakorlat a fenntartható közétkeztetés szakirodalmi közül, valamint a SchoolFood4Change projekt keretében végzett élelmiszer közbeszerzési rendszer elemzés eredményei is ismertetésre kerülnek.

A *Statisztika rovat* a szolgáltatás-megrendelés tárgyú közbeszerzési eljárások főbb statisztikai adatainak elemzését tartalmazza 2023 I-III. negyedévére vonatkozóan.

Dr. Kovács László PhD
felelős szerkesztő
Közbeszerzési Hatóság

KÖZBESZERZÉSI
HATÓSÁG

A 2023. évre vonatkozó Gyorsjelentés
elérhető a Közbeszerzési Hatóság

GYORSJELENTÉS

A magyar közbeszerzések számokban

2023

A KÖZBESZERZÉSI HATÓSÁG LEGFRISSEBB ÁLLÁSFOGLALÁSAI

Dr. Nyerges Éva, osztályvezető, Közbeszerzési Hatóság
DOI: 10.37371/KEP.2024.4.1

A Közbeszerzési Hatóság állásfoglalások formájában ad felvilágosítást a közbeszerzési eljárásokban résztvevő jogalkalmazók számára a közbeszerzési törvény és kapcsolódó végrehajtási rendeleteinek alkalmazásával összefüggő általános jellegű megkeresésekre.

Alábbiakban a Kbt. alkalmazásával összefüggő kérdésekre adott válaszainkat rendeztük sorrendbe, bízva abban, hogy iránymutatásaink nem csak a kérdésfeltevőknek, hanem valamennyi Olvasónknak hasznos információkkal szolgálnak.

Felhívjuk Tisztelt Olvasóink figyelmét, hogy a közbeszerzésekre irányadó jogszabályok alkalmazásával kapcsolatos döntések meghozatala mindenkor a közbeszerzési eljárások résztvevőinek joga és felelőssége. Hangsúlyozzuk továbbá, hogy az állásfoglalásokban megfogalmazott véleményeknek jogi ereje, kötelező tartalma nincsen.

1. kérdés

Jogszerűen jár-e el az ajánlatkérő egy hosszabb távra tervezett dinamikus beszerzési rendszer (továbbiakban: DBR) létrehozása esetén akkor, ha a részvételi felhívás feladásakor még nem tudja, hogy az ajánlattételi szakaszok kapcsán európai uniós alapból származó támogatást fel fog-e használni, így a részvételi felhívásban csak általánosságban jelzi – a konkrét uniós projekt számának hiányában –, hogy amennyiben ilyen támogatás felhasználására kerül sor, akkor az erre vonatkozó információt, projekt számot az ajánlattételi felhívásban fogja konkrétan meghatározni?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint a DBR specialitására tekintettel megfelelő lehet, ha az eljárást megindító felhívásban az ajánlatkérő csak általánosságban jelzi, hogy adott esetben támogatásból kívánja majd a konkrét beszerzési igényét finanszírozni és az érintett támogatási projektre vonatkozó konkrét adatok megadására majd csak az ajánlattételi felhívásban kerül sor.

A Közbeszerzési Hatóság részletesebb állásfoglalása:

A Kbt. a DBR-t nem közbeszerzési eljárásként, hanem sajátos beszerzési módszerként definiálja, melynek során a DBR-be történő felvételre a meghívásos eljárás részvételi szakaszának szabályait, a beszerzés megvalósítására a meghívásos eljárás ajánlattételi szakaszának szabályait kell alkalmazni.

Az eljárást megindító felhívásban a Kbt. 107. § (2) bekezdése alapján az ajánlatkérőnek a beszerzés tárgyát, a tervezett beszerzések jellegét, valamint a tervezett beszerzések becsült mennyiségét, a beszerzendő áruk, építési beruházások vagy szolgáltatások esetleges kategóriákba sorolását és az egyes kategóriák jellemzőit, valamint a leglényegesebb szerződéses feltételeket kell meghatározni. A fenti előírás nem állít fel olyan szigorú szabályokat a DBR eljárást megindító felhívásával szemben, mint ahogy azt a meghívásos eljárás részvételi szakasza teszi. A Kbt. 107. § (2) bekezdésének adott esetben meg tud felelni úgy is az ajánlatkérő, ha még nem tudja, hogy a teljes DBR-t támogatásból kívánja-e megvalósítani, vagy még nem ismert előtte a támogatott projekt száma, azonosítója. Ebben az esetben az eljárást megindító felhívásban csak jelzi azon tény, hogy a beszerzési igénye megvalósítására adott esetben támogatás terhére fog sor kerülni, és a konkrét támogatásra való hivatkozást csak az ajánlattételi felhívásban tünteti fel. Fentieket támasztják alá a Kbt. 107. § (2) bekezdésének azon szabályai, miszerint az eljárást megindító felhíváshoz kapcsolódóan csak a leglényegesebb szerződéses feltételeket kell szerepeltetni, a konkrét szerződéses feltételeket pedig majd csak az ajánlattételi felhívással együtt kell elérhetővé tenni. Így például a támogató által előírt, a támogatásra, kifizetésre vonatkozó szabályok feltüntetése csak az ajánlattételi szakaszban közreadott szerződéstervezetben szükséges, amikor ezen információk már az ajánlatkérő rendelkezésére állnak.

Ezzel kapcsolatban a Közbeszerzési Hatóság továbbá felhívja a figyelmet a 2021-2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 256/2021. (V. 18.) Korm. rendeletre (továbbiakban: 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet), azon belül is a 49. (Az uniós értékhatárokat elérő vagy meghaladó becsült értékű, valamint az építési beruházás, építési koncesszió esetén a háromszázmillió forintot elérő vagy meghaladó becsült értékű közbeszerzési eljárások ellenőrzése) és 52. fejezetben (Dinamikus beszerzési rendszerhez kapcsolódó ellenőrzés) foglalt előírásokra, különös tekintettel arra, hogy DBR esetén a közbeszerzési eljárást megelőzően szükséges a 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet szerinti ellenőrzést lefolytatni.

2. kérdés

A DBR részvételi szakaszában még nem ismert, hogy egy adott ajánlattételi szakaszban szükséges lesz-e feltételes közbeszerzési eljárásként megindítani a közbeszerzést, azonban a Kbt. 53. § (5) bekezdése és a Kbt. 135. § (12) bekezdése alapján ezt már az eljárást megindító felhívásban jelezni kell. Helyesen jár-e el az ajánlatkérő, amennyiben a részvételi felhívásban jelzi, hogy indíthat feltételes közbeszerzést és majd az ajánlattételi szakaszokban határozza meg az ezekre vonatkozó konkrét előírásokat?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint a Kbt. 53. § (5) bekezdése alapján a feltételes közbeszerzési eljárás lefolytatásának esetleges lehetőségét már az eljárást megindító felhívásban jeleznie kell ajánlatkérőnek azzal, hogy az egyes ajánlattételi felhívásokban konkrétan megjelölésre kerül, hogy az adott eljárás feltételesként kerül-e lefolytatásra és konkrétan milyen feltétel bekövetkeztéhez vagy be nem következéshöz milyen jogkövetkezményt kapcsol az ajánlatkérő (pl. szerződés hatálya lépése).

A Közbeszerzési Hatóság részletesebb állásfoglalása:

Ajánlatkérőnek a feltételes közbeszerzés tényét már az eljárást megindító felhívásban jeleznie kell, tekintettel arra, hogy ez befolyásolhatja a DBR részvételi szakaszára jelentkezőket a részvételi szándékukban. Fenti előírásnak a Közbeszerzési Hatóság megítélése szerint megfelel azon ajánlatkérői eljárás is, ha az eljárást megindító felhívásban csak általánosságban kerül jel-

zésre a feltételesség ténye, majd ezt követően a DBR ajánlattételi felhívásában jelzi ajánlatkérő, hogy feltételes vagy nem feltételes ajánlattételi szakaszt kíván indítani. Továbbá ez esetben is felhívja a figyelmet a Közbeszerzési Hatóság a 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet előírásaira, amennyiben a kérdésben említett feltétel valamely támogatás elnyerésére vonatkozna, akkor a 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet előírásai is irányadók.

3. kérdés

Ajánlatkérő felállított egy DBR-t, amelynek második, ajánlattételi szakaszában több eljárás van bírálati szakaszban, azonban a 36 hónapra felállított DBR hamarosan lezárul. Felmerülhet olyan helyzet, hogy a bírálat alatt lévő eljárásokban nem tud ajánlatkérő eredményt hirdetni és szerződést kötni nyertes ajánlattevővel (mert pl. elhúzódozó árándokolás kérése, vagy előzetes vitarendezés van folyamatban), mert a DBR időközben lezárult.

3.1. Kérdés, hogy ebben az esetben van-e lehetőség a DBR időtartamának meghosszabbítására? Amennyiben nincs lehetőség a DBR időtartamának meghosszabbítására, akkor ez milyen módon érinti a bírálati szakaszban lévő eljárásokat? Ezeket az eljárásokat lehetőség van még lefolytatni?

3.2. A DBR időtartamának lejártá milyen hatással lesz a folyamatban lévő eljárásokra?

3.3. Az előzetes vitarendezést követő közbeszerzési jogorvoslati eljárás milyen hatással van arra, ha a DBR időtartama lejárt?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

3.1. A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint a Kbt. 107. § (9) bekezdése értelmében – a DBR fennállása alatt – van lehetőség a DBR időtartamának a meghosszabbítására.

3.2. A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint a DBR lejártát követően nincs jogszerű lehetősége arra az ajánlatkérőnek, hogy a folyamatban lévő ajánlattételi szakaszok alapján nyertest hirdessen és szerződést kössön, így ezeket az ajánlattételi szakaszokat nyertes kihirdetése nélkül kell lezárni.

3.3. A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint amennyiben ajánlatkérő felfüggesztette a közbeszerzési eljárását a jogorvoslati eljárásra tekintettel, akkor az eljárási határidők a felfüggesztés időtartamával meghosszabbodnak. Amennyiben azonban nem került sor felfüggesztésre, és a DBR időtartama lejárt a jogorvoslati

eljárás ideje alatt, akkor már nincs lehetősége ajánlatkérőnek a folyamatban lévő ajánlattételi szakaszokat eredményesen lezárni.

A Közbeszerzési Hatóság részletesebb állásfoglalása:

A Kbt. 107. § (9) bekezdésének második mondata alapján nem kizárt a DBR időtartamának a meghosszabbítása vagy adott esetben megrövidítése, ebben az esetben külön jogszabályban meghatározott hirdetményt kell közzétenni az időtartam megváltozásáról. Tekintettel arra, hogy a Kbt. erre vonatkozóan további iránymutatást nem tartalmaz, szükséges lehet a közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2014/24/EU irányelv (a továbbiakban: Irányelv) rendelkezéseinek a vizsgálata.

Az Irányelv 34. cikk (8) bekezdésének értelmében a DBR időtartamának változására az eljárást megindító hirdetmény feladásával kerülhet sor. A Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanácsnak a dinamikus beszerzési rendszerről szóló útmutatója (továbbiakban: DBR Útmutató; 2022. február 10.) rögzíti, hogy az Irányelv 34. cikk (8) bekezdés a) pontja alapján a DBR időtartamának meghosszabbítása esetén az ajánlatkérőnek új részvételi felhívást kell közzétennie, olyan formában és tartalommal, mintha az első, eljárást megindító felhívást tenné közzé (természetesen csak a DBR időtartamának változása eszközölhető az új, eljárást megindító felhívásban, egyéb feltétel módosítására a meghívásos eljárás, illetve az annak alapjául szolgáló általános szabályok alapján van lehetőség korrigendum formájában, tehát az kizárólag a DBR felállítása előtt, az eljárást megindító eredeti részvételi felhívás módosítása keretében történhet). Ezzel együtt javasolt az új részvételi felhívásban hivatkozni a korábbi részvételi felhívásra és az az alapján létrehozott DBR-re, valamint arra, hogy az új részvételi felhívás csupán a dinamikus beszerzési rendszer fennállása időtartamának megváltoztatására irányul. Értelemszerűen a DBR időtartamának megváltoztatására a DBR fennállási időszaka alatt kerülhet sor.

A DBR Útmutató kiemeli, hogy a DBR fennállása alatt az adott közbeszerzés megvalósításának oly módon kell teljesülnie, hogy a szerződés megkötésére a DBR fennállása alatt sor kerüljön. A szerződés teljesítésének határidejét (a szerződés időbeli hatályát) az adott ajánlattételi felhívás megküldésekor kell pontosan meg-

határozni. Az ajánlattevői teljesítés és az ajánlatkérői ellenszolgáltatás teljesítésének határideje a DBR fennállásának időtartamán túlnyúlhat.

Tehát annak nincs akadálya, hogy a DBR alapján megkötött szerződés teljesítése túlnyúljon a DBR fennállási időszakán, azonban arra nincs lehetőség, hogy az ajánlatkérő úgy zárja le a bírálati szakaszt és kösse meg a szerződést, hogy a DBR már lejárt. Amennyiben ajánlatkérő megindította az ajánlattételi szakaszokat és a bírálat elhúzódása miatt várható, hogy a szerződés megkötésére már nem kerülhet sor a DBR fennállása alatt, akkor ajánlatkérő élhet a fentebb részletezett meghosszabbítási lehetőséggel. Azonban ezzel kapcsolatban hangsúlyozni szükséges, hogy a meghosszabbításra a DBR fennállása alatt van csak lehetőség, annak lejártát követően már nincs. Amennyiben ajánlatkérő nem él a DBR meghosszabbításának lehetőségével vagy annak időtartama már lejárt, akkor a folyamatban lévő ajánlattételi szakaszt nyertes kihirdetése nélkül szükséges lezárnia a Kbt. 75. § (2) bekezdés a) pontja alapján, hiszen nincs jogszerű lehetősége egy lejárt DBR alapján a szerződés megkötésére.

A Kbt. 154. § (3) bekezdése lehetővé teszi, hogy az ajánlatkérő saját döntése alapján a folyamatban lévő közbeszerzési eljárását felfüggeszse a jogorvoslati eljárásra tekintettel, de erről köteles tájékoztatni a Közbeszerzési Döntőbizottságot. A törvény rendelkezése alapján a folyamatban lévő közbeszerzési eljárási határidők a felfüggesztés időtartamával meghosszabbodnak. Az ajánlatkérőnek akkor érdemes az eljárást felfüggesztenie, ha megítélése szerint előfordulhat, hogy a jogorvoslati kérelem alapos és a Közbeszerzési Döntőbizottság határozatát követően további, ismételt bírálati cselekményekre lesz szükség. A Közbeszerzési Döntőbizottságnak is lehetősége van arra például a Kbt. 156. § (3) bekezdése alapján, hogy a közbeszerzési eljárást felfüggeszse, mely a fentiek szerint szintén meghosszabbítja a határidőket a felfüggesztés időtartamával. Amennyiben azonban nem került sor az eljárás felfüggesztésére, akkor a határidők telnek a jogorvoslati eljárás ideje alatt is, így előfordulhat, hogy a jogorvoslati eljárás lezárásának időpontjában már lejárt a DBR időtartama is. Ez esetben ajánlatkérőnek már nincs lehetősége a folyamatban lévő ajánlattételi szakaszokat eredményesen lezárni.

4. kérdés

Az ajánlatkérő jogszerűen módosíthatja-e a Kbt. 115. § szerinti eljárás eredményeként kötött építési beruházás tárgyú közbeszerzési szerződését – a Kbt. 141. § (4) bekezdés b) illetve c) pontja valamennyi tételes előírásának minden téren megfelelően – úgy, hogy (műszaki-technológiai szükségességből elválaszthatatlan, előre nem látható pótmunka, 10 % alatti díjnövekedéssel) a módosítással a szerződés értéke meghaladná a nettó 300 millió forintot?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint amennyiben a Kbt. 141. § (4) bekezdés b) vagy c) pontja szerinti valamennyi feltétel maradéktalanul fennáll, továbbá a szerződésmódosítás nem ütközik a Kbt. 142. § (3) bekezdésében szabályozott tilalomba, akkor a szerződés a Kbt. 141. § (4) bekezdés b) vagy c) pontja szerint jogszerűen módosítható. E szerződésmódosítási jogalap tekintetében ugyanis indifferens, hogy a szerződésmódosítás eredményeként a Kbt. 115. §-ának alkalmazási feltételeként előírt 300 millió forintos értékhatár fölé emelkedik-e a szerződés ellenértéke, ugyanis a Kbt. 141. § (3) bekezdésének második mondatát nem kell alkalmazni a Kbt. 141. § (4) bekezdés szerinti szerződésmódosításra.

A Közbeszerzési Hatóság részletesebb állásfoglalása:

A Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács a közbeszerzési eljárások eredményeként megkötött szerződések Kbt. szerinti módosításával, valamint teljesítésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló, 2023. május 25. napján megjelent útmutatója (a továbbiakban: Szerződésmódosítási Útmutató) – egy példán keresztül – felhívja a figyelmet, hogy „Amennyiben az ajánlatkérő a 2017. január 1-től hatályos Kbt. 115. §-a szerinti, építési beruházásra irányuló közbeszerzési eljárást folytatott le, amelynek az értéke 290 millió forint volt, majd a szerződésben szereplő ellenszolgáltatás összegét a Kbt. 141. § (2) bekezdés b) pontja szerint 20 millió forinttal megemelnék, ez a Kbt. 141. § (2) bekezdés b) pontjának ugyan megfelelné, mivel az ellenszolgáltatás növekedésének a mértéke nem éri el az eredeti szerződés értékének 15%-át, azonban a Kbt. 2017. január 1-től hatályos 141. § (3) bekezdés második mondata szerint a Kbt. 141. § (2) bekezdése mégsem alkalmazható, mivel a megnövekedett ellenszolgáltatás következtében – amennyiben az ajánlatkérő eredetileg is a módosított

szerződéses értéket vette volna alapul – az eredeti eljárási szabályokat (a Kbt. 115. § szerinti hirdetmény nélkül induló eljárás) nem alkalmazhatta volna.” A Szerződésmódosítási Útmutató a Kbt. 141. § (3) bekezdésével összhangban arra hívja fel a figyelmet egy Kbt. 115. § szerinti eljárás alapján megkötött szerződés vonatkozásában, hogy a Kbt. 141. § (2) bekezdés szerinti módosítás esetén érvényes azon jogszabályi korlát, hogy a módosítás abban az esetben nem alkalmazható, ha az ajánlatkérő a szerződéskötést megelőző közbeszerzési eljárást olyan szabályok szerint indította meg, amelyek nem lettek volna jogszerűen alkalmazhatóak, ha az ajánlatkérő az eljárás becsült értékét a szerződésmódosítást követő értékét figyelembe véve határozta volna meg. A fenti korlát azonban kizárólag a Kbt. 141. § (2) bekezdése szerinti módosításra vonatkozik, a Kbt. 141. § (4) bekezdés szerinti módosításra nem.

5. kérdés

Adott ajánlattevő pénzügyi intézmény által vállalt garanciát (továbbiakban: bankgarancia) nyújtott be az ajánlatához az ajánlati biztosíték nyújtásának igazolására, azonban a bankgarancia a felhívás előírásával szemben nem tartalmazza a közbeszerzési eljárás elektronikus közbeszerzési rendszerben (továbbiakban: EKR) kapott azonosító számát. Az ajánlatához benyújtott bankgarancia tartalmazza az ajánlattevő nevét, a közbeszerzési eljárás tárgyának, ajánlatkérőjének megnevezését, továbbá minden egyéb szempontból is megfelel a felhívás feltételeinek, azaz a biztosíték összege a bankgarancia alapján az EKR szám megjelölésének hiányában is lehívható lenne ajánlatkérő által, amennyiben annak jogszabályi feltételei bekövetkeznének. Ajánlattevő értelemszerűen nem tud az ajánlattételi határidő lejártát követően olyan bankgaranciát benyújtani hiánypótlás keretében, amely az ajánlattételi határidőt megelőző keltezésű és tartalmazza az eljárás EKR számát is.

Helyes-e azon értelmezés, hogy az EKR szám bankgarancián történő feltüntetésének hiánya nem minősül az ajánlati biztosíték tartalmi hibájának (mivel a biztosíték annak hiányában is egyértelműen lehívható) és ajánlatkérő a benyújtott, EKR szám nélküli bankgaranciát külön jogcselekmény (hiánypótlás vagy felvilágosításkérés) nélkül is elfogadhatja megfelelőnek a közbeszerzési eljárásban?

Vagy az ajánlat csak akkor minősíthető érvényesnek, ha ajánlattevő felvilágosítás keretében tisztázza, hogy a bankgaranciát az EKR szám feltüntetésének hiányában is a szóban forgó közbeszerzési eljáráshoz nyújtotta be?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint a kérdéses hiányosság (EKR azonosító) nem tekinthető tartalmi hibának, hiszen sem a biztosíték összegét, sem annak lehívhatóságát, rendelkezésre bocsátási idejét nem befolyásolja, egyedül az ajánlatkérő általi beazonosítását nehezíti meg, melyre tekintettel ajánlatkérőnek felvilágosítást kell kérnie az ajánlattevőtől.

A Közbeszerzési Hatóság részletesebb állásfoglalása:

A Kbt. 71. § (3a) bekezdése értelmében a hiánypótlás során az ajánlattevő kizárólag az ajánlati kötöttség időpontjában már létező bizonylat, igazolás benyújtására jogosult az ajánlati biztosíték tekintetében, tehát arra nincs lehetősége az ajánlattevőnek, hogy hiánypótlás keretében utóbb beszerezzen a banktól egy olyan bankgaranciát, amely az EKR azonosítószámot is tartalmazza.

A Kbt. 71. § (1) bekezdése alapján az ajánlatkérő köteles felvilágosítást kérni az ajánlatban található igazolás tartalmának tisztázása érdekében, így a kérdéses esetben is felvilágosítást kell kérnie az ajánlatkérőnek. Egyebekben a Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint a bankgarancián fel nem tüntetett EKR azonosító nem tekinthető tartalmi hibának, hiszen sem a biztosíték összegét, sem annak lehívhatóságát, rendelkezésre bocsátási idejét nem befolyásolja, egyedül az ajánlatkérő általi beazonosítását nehezíti meg. Tekintettel arra, hogy az ajánlattevő a tárgyi eljárásban beazonosítható módon, határidőre és megfelelő összegben teljesítette a biztosítékot, így tartalmi hiba nem állapítható meg. Az ajánlattevő a felvilágosítással tisztázni tudja, meg tudja erősíteni, hogy a bankgaranciát az EKR szám feltüntetésének hiányában is a szóban forgó közbeszerzési eljáráshoz nyújtotta be.

6. kérdés

Nyílt eljárásban két cég ajánlattétel során - szakmai ajánlat formai, tartalmi, mondattani hasonlósága miatt - vélelmezett egyeztetése a gazdasági verseny korlátozását vagy torzítását jelenti-e? Azon eljárásokban, ahol az ajánlattevők száma korlátozott (kétszakaszos eljárás ajánlati szakasz, Kbt. 115. § szerinti eljárás, stb.) kettő vagy több ajánlattevő ajánlattétel során vélelmezett egyeztetése a gazdasági verseny korlátozását vagy torzítását jelenti-e? Ha az előző kérdésekre a válasz igen, akkor ajánlatkérőnek kötelessége-e felvilágosítást kérni a két ajánlattevőtől ajánlatuk hasonlóságának magyarázatára,

vagy indokoláskérés nélkül kell-e eleget tennie a Kbt. 36. § (2) bekezdésében előírt kötelezettségének?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint ajánlatkérőnek valamennyi, az adott közbeszerzési eljárás lefolytatása során felmerült körülményt figyelembe véve, azokat logikai láncba fűzve szükséges megítélnie a kartelltilalmi előírások megsértésének a Gazdasági Versenyhivatal (továbbiakban: GVH) felé történő jelzésére vonatkozó kötelezettség fennállását. Ajánlatkérő kötelezettsége az adott helyzet értékelése, és alapos gyanú esetén már jeleznie kell azt a GVH felé, a bizonyítás lefolytatása azonban a GVH feladatkörébe tartozik. A gazdasági verseny korlátozása vagy torzítása mind a nyílt, mind a Kbt. 115. § szerinti eljárásban, mind egy kétszakaszos eljárás ajánlattételi szakaszában előfordulhat.

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint az ajánlatkérőnek abban az esetben is kötelezettsége a Kbt. 71. § (1) bekezdés szerinti felvilágosítás kérés, ha az ajánlatok hasonlóságát észleli a bírálat során.

A Közbeszerzési Hatóság részletesebb állásfoglalása:

A Kbt. 36. § (2) bekezdése arra kötelezi az ajánlatkérőt, hogy versenykorlátozó megállapodás észlelése vagy akár csak annak alapos okkal való feltételezése esetén jelezze azt a GVH felé, így már az ajánlatkérő gyanúja, feltételezése is megalapozza a jelzési kötelezettséget.

A közbeszerzési verseny tisztaságát érintő korrupciós kockázatokkal és kartellmegállapodásokkal kapcsolatosan a Közbeszerzési Hatóság és a GVH közös szakmai iránymutatást (továbbiakban: Szakmai iránymutatás) adott ki, mely a Közbeszerzési Hatóság honlapján az alábbi linken elérhető:

<https://kozbeszerzes.hu/tevekenysegek/jogalkalmazok-tamogatasa/kozbeszerzesi-hatosag-elnokenek-kozlemenyei/>.

A Szakmai iránymutatás kiemeli, hogy „Az egyszerű gyanú fennállásához az szükséges, hogy az ajánlatkérő a rendelkezésre álló dokumentumokra, bizonyítékokra tekintettel, alappal gondolhasson arra, hogy a konkrét esetben megvalósulhatott a jogsértés. Az egyszerű gyanúhoz nem elegendő a kartellezés elméleti lehetősége, az ajánlatkérőnek konkrét közbeszerzési dokumentumok alapján kell tudni meghatározni, hogy miben áll az ajánlattevők tiltott megállapodása vagy összehangolt magatartása. Egyszerű gyanúra adhat

okot, ha az ajánlatkérő azt észleli, hogy az ajánlattevő hiánypótlást nem teljesít, holott az eljárásban mindvégig teljesítette a Kbt.-beli kötelezettségeit. Szintén gyanús, ha két ajánlat tartalma az ajánlati felhívás és dokumentáció követelményeit meghaladó mértékben azonos vagy hasonló. Gyanús továbbá, ha egyes ajánlattevők váratlanul visszavonják az ajánlatukat, vagy a nyertes ajánlattevő rendszeresen alkalmazza alvállalkozóként a vesztes ajánlattevőt.”

A kartell-gyanú bizonyítása körében a Közbeszerzési Döntőbizottság D.397/22/2017. számú határozata, illetve a Kúria Kvf.II.37.672/2015/28. sz. ítélete emelhető ki, melyek alapján, mivel általában nem áll rendelkezésre egyetlen, mindent eldöntő, egyértelmű, közvetlen bizonyíték a Kbt. 62. § (1) bekezdés o) pontja alkalmazásához, elegendő, ha az ajánlatkérő az egyes bizonyítékok logikai láncba fűzésével és az azokból levont okszerű következtetéssel bizonyítani tudja, hogy az adott ajánlattevők magatartásukat összehangolták a verseny jogellenes torzítása érdekében.

A Szakmai iránymutatás felhívja a figyelmet arra is, hogy ajánlatkérőnek lehetősége van arra, hogy a Gazdasági Versenyhivatal Felderítő Irodájával előzetesen személyes konzultáció keretében vegye fel a kapcsolatot az adott helyzet értékelése tekintetében, amennyiben kartell-gyanút észlel.

A fentiek alapján ajánlatkérőnek mind egy nyílt eljárás, mind egy Kbt. 115. § szerinti eljárás, mind egy kétszakaszos eljárás kapcsán a rendelkezésére álló adatok, dokumentumok, információk alapján kell megítélnie, hogy alapos okkal feltételezhető-e a verseny korlátozása, torzítása. Ennek megítélése független az indított eljárás típusától, mivel a verseny torzítását jelentheti két ajánlattevő összejárása abban az esetben is, ha a Kbt. 115. § szerinti eljárás szabályai szerint csak öt teljesítésre képes, szakmailag megbízható gazdasági szereplő került ajánlattételre felkérésre, vagy bármely kétszakaszos eljárásban is előfordulhat a kartell, mind a részvételi szakaszban, mind az ajánlattételi szakaszban.

Az ajánlatkérő feladata az eljáráshoz kapcsolódó döntések felelős meghozatala, ehhez szükséges az összes beérkezett ajánlat alapos vizsgálata is. Ennek körében, ha ajánlatkérő azt észleli, hogy valamely kérdés, dokumentum, nyilatkozat tisztázásra szorul, akkor a Kbt. 71. § (1) bekezdése alapján kötelezettsége az érintett ajánlattevőtől felvilágosítást kérni. A felvilágosításkérési

kötelezettség abban az esetben is terheli az ajánlatkérőt, ha az ajánlatok bizonyos fokú egyezőséget mutatnak, mint ahogy erre a Közbeszerzési Döntőbizottság a D.344/20/2019. számú határozatában is rámutatott. A Döntőbizottság a fenti határozatának 73. pontjában kiemelte, hogy „az ajánlatkérő köteles lett volna szükséges intézkedésként írásban rákérdezni az egyezőségre, annak okára és csak a birtokában lévő adatok és információk alapján dönthetett volna arról, hogy az I. r. kérelmezett a közbeszerzési eljárás során megsértette-e a verseny tisztaságát, és ezen információ birtokában dönthetett volna a további lépésekről.”

7. kérdés

Folyamatban lévő közbeszerzési eljárásban értékelési és alkalmassági szempontra bemutatott szakember munkaviszonyának megszűnése esetén van-e lehetőség és milyen módon a szakember cseréjére?

A bemutatott szakember megfelel az alkalmassági követelményeknek, azonban a munkaviszonya megszűnése által a rendelkezésre állása a továbbiakban nem biztosított, az ajánlattevő ugyanakkor rendelkezik vele egyenértékű szakemberrel.

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint, amennyiben az ajánlattevőnek az ajánlatban – az értékelési szempontra tett megajánlás és az alkalmasság körében is – bemutatott szakemberrel az ajánlattételi határidő lejártá után megszűnt a munkaviszonya, akkor ajánlatkérő nem tudja már ezen szakemberrel az alkalmassági követelményeknek való megfelelést igazolni, így a Kbt. 71. § (9) bekezdés alapján a bemutatott szakember cseréjére az alkalmassági követelménynek való megfelelés érdekében sor kerülhet. Azonban ez esetben kizárólag az értékeléskor figyelembe veendő minden releváns körülmény tekintetében a korábbival legalább egyenértékű szakember kerülhet bemutatásra. Kizárólag a megajánlás alátámasztása céljából azonban nem kerülhet sor a szakember cseréjére.

A Közbeszerzési Hatóság részletesebb állásfoglalása:

A Kbt. 71. § (9) bekezdése a szakember cseréjéről rendelkezik azzal, hogy hiánypótlás keretében az értékelés körében bemutatott szakember személye (ha a személyi állomány szervezettsége, képzettsége vagy tapasztalata értékelési szempont) akkor változhat, ha a szakember a Kbt. 62. § (1) bekezdés szerinti, vagy – ha az ajánlatkérő

előírta – a 63. § szerinti kizáró ok hatálya alatt áll, vagy az alkalmassági követelményeknek való megfelelés miatt szükséges.

Amennyiben az ajánlattevőnek a szakemberrel az ajánlattételi határidő lejárta után megszűnt a munkaviszonya, akkor ajánlattevő nem tudja már ezen szakemberrel az alkalmassági követelményeknek való megfelelést igazolni, így az alkalmassági követelményeknek való megfelelés érdekében hiánypótlás keretében van lehetőség arra, hogy másik szakember kerüljön bemutatásra. Az újonnan megjelölt szakembernek az értékelésre kerülő elemek tekintetében a korábbival legalább egyenértékű szakembernek kell lennie. Amennyiben az új szakember az értékelésre kerülő elemek tekintetében kedvezőbb lenne, akkor is csak a korábbi szakember alapján a felolvasólapon feltüntetett értéket lehet figyelembe venni az értékelés során a Kbt. 71. § (9) bekezdés b) pontja alapján.

8. kérdés

Egy nyílt közbeszerzési eljárásban ajánlatkérő előírta a Kbt. 114. § (11) bekezdése szerinti fenntartást. Ajánlattevő ajánlatában olyan alvállalkozót jelölt meg, aki ennek a fenntartási előírásnak nem felel meg. Ajánlatkérő előírhat-e jogszerűen hiánypótlást az alvállalkozó cseréjére vagy törlésére, hogy ne ütközzön az ajánlat az ajánlatkérő Kbt. 114. § (11) bekezdése szerinti fenntartási előírásába?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint a Kbt. 114. § (11) bekezdés előírása esetén sem kizárt, hogy ajánlattevő az árbevételi követelményeknek meg nem felelő alvállalkozóját az ajánlatkérő erre irányuló hiánypótlási felhívására lecserélje, vagy eltekintsen az adott alvállalkozó igénybevételétől.

A Közbeszerzési Hatóság részletesebb állásfoglalása:

A Kbt. 114. § (11) bekezdésében szereplő, az árbevételre vonatkozó - maximum - előírás az ajánlat érvényességéhez szükséges feltétel, nem minősül kizáró oknak vagy alkalmassági követelménynek, ebből fakadóan erre vonatkozóan a közbeszerzési eljárásokban az alkalmasság és a kizáró okok igazolásának, valamint a közbeszerzési műszaki leírás meghatározásának módjáról szóló 321/2015. (X. 30.) Korm. rendeletben (továbbiakban: 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet) foglaltak sem irányadóak.

A közbeszerzési eljárásban az ajánlattevői oldalon megjelenő kapacitást nyújtó szervezetek és alvállalkozók változása széles körben biztosított, ezt maga a jogszabály csak néhány esetben korlátozza. A Kbt. keretei között megengedett, hogy az ajánlattevő a hiánypótlás/felvilágosításkérés során új alvállalkozóra vagy kapacitást nyújtó szervezetre vonatkozó dokumentumokkal egészítse ki ajánlatát/részvételi jelentkezését, mint ahogy az is, hogy a korábban már megjelölt alvállalkozó vagy az alkalmasság igazolásában részt vevő más szervezet helyett, vagy az eredetileg megjelöltek mellett új gazdasági szereplőket jelöljön meg. Az új gazdasági szereplő bevonása ugyanakkor nem sértheti a közbeszerzési alapelveket, az ajánlati kötöttség szabályait, valamint a verseny tisztaságát.

Tekintettel arra, hogy a Kbt. 114. §-ában megfogalmazott szabályok nem korlátozzák az alvállalkozó cseréjét, így a fentiekben részletezett általános szabályok vonatkoznak rá, így nincs akadálya annak, hogy az ajánlattevő ezen eljárási típusban lecserélje az alvállalkozóját hiánypótlás vagy felvilágosítás keretében. Ahogy fentebb említésre került, a Kbt. 114. § (11) bekezdés szerinti előírás nem tekinthető sem kizáró oknak, sem alkalmassági feltételnek, így nem vonatkoznak ez esetben sem az alvállalkozók cseréjére az általánostól eltérő szabályok, mint például a Kbt. 71. § (4) bekezdés szerinti előírások. Tehát a Kbt. 114. § (11) bekezdés szerinti fenntartott közbeszerzési eljárásban sincs akadálya annak, hogy az ajánlatkérő hiánypótlás keretében felhívja az ajánlattevőt a Kbt. 114. § (11) bekezdésében előírt árbevételi követelményeknek megfelelő alvállalkozó bemutatására és az ajánlattevő lecserélje az alvállalkozóját, vagy adott esetben eltekintsen az árbevételi követelményeknek nem megfelelő alvállalkozó igénybe vételétől.

9. kérdés

Amennyiben ajánlatkérő alkalmazza egy építési beruházásra irányuló eljárásban a Kbt. 65. § (10) bekezdését és előírja, hogy az építésvezető csak az ajánlattevő saját szakembere lehet, az azt jelenti, hogy már az ajánlattételkor munkaviszonynak kell fennállnia az ajánlattevő és az építésvezető között, vagy elég, ha nyertesség esetén munkaviszonyt létesítenek? Amennyiben elég nyertesség esetén munkaviszonyt létesíteni, úgy viszont kapacitásnyújtóként kellene megjelölnie az eljárás során a szakembert, ami viszont a Kbt. 65. § (10) bekezdésével lenne ellentétes. Mi a helyes eljárás ez esetben?

Ha az építésvezetőnek már az ajánlattételkor az ajánlattevővel munkaviszonyban kell állnia, akkor az ajánlatkérő az ajánlatban az ajánlattevőtől kérhet ennek igazolására bármilyen okiratot?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint, ha az ajánlatkérő az alkalmassági követelmények körében is előírta az építésvezető szakembert, akkor az mindenképp az ajánlattevő munkavállalója kell, hogy legyen már az ajánlattétel időpontjában, tekintettel a Kbt. 65. § (10) bekezdésének szabályaira. Ez esetben az ajánlatkérő kérhet valamiféle nyilatkozatot a munkaviszony fennállta tekintetében, vagy kérheti ezen munkaviszony feltüntetését az érintett szakember önéletrajzában.

Azonban, ha nem került alkalmassági követelményként előírásra a szakember, csak esetleg szerződéses feltételként, akkor nem szükséges, hogy az ajánlattevő rendelkezzen ezzel a szakemberrel már az ajánlattételkor.

A Közbeszerzési Hatóság részletesebb állásfoglalása:

Ajánlatkérőnek a Kbt. 65. § (10) bekezdése alapján lehetősége van arra, hogy bizonyos alapvető fontosságú feladatok elvégzését kifejezetten az ajánlattevőtől követelje meg, ebben az esetben azonban az alkalmassági feltételek igazolásához nem támaszkodhat más szervezet kapacitására és a feladat elvégzését alvállalkozónak sem adhatja ki, hiszen a szabályozásból pont az következik, hogy ez esetben egy, az ajánlattevő szak tudásához kapcsolódó tevékenységről van szó. Ezzel összefüggésben kiemelendő azonban, hogy a korlátozás csak a ténylegesen alapvető fontosságú feladatokra vonatkozhat, és annak alkalmazása nem vezethet a verseny indokolatlan korlátozásához.

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint abban az esetben nincs relevanciája a feltett kérdéseknek, ha az érintett építésvezető nem került alkalmassági követelményként is előírásra, hiszen ez esetben nem releváns, hogy az ajánlattevő a jövőben hogyan tudja ezt a szakembert biztosítani a szerződés teljesítése során. Itt kizárólag annak van jelentősége, hogy az ajánlattevő az ajánlatkérő Kbt. 65. § (10) bekezdés szerinti előírásával tisztában van és erre tekintettel teszi meg az ajánlatát, tudva azt, hogy ezen szakemberre a szerződés teljesítése során szükség lesz, azonban a teljesítés során sem veheti ezt a feladatot alvállalkozó, így adott esetben például arra sincs lehetőség, hogy megbízási szerződés

keretében foglalkoztassa az ajánlattevő az érintett szakembert. Ezzel kapcsolatban adott esetben az ajánlatkérő külön elő is írhatja az adott szakembert, mint szerződéses feltételt.

Abban az esetben, ha az ajánlatkérő az alkalmassági követelmények körében is előírta az építésvezető szakembert, a Kbt. 65. § (10) bekezdés alapján ezzel a szakemberrel az ajánlattevőnek már az ajánlattétel időpontjában rendelkeznie kell, tekintettel arra, hogy se kapacitást nyújtó szervezetet, se alvállalkozót nem vehet igénybe erre a feladatra az ajánlattevő. Fentiek alapján ez esetben az építésvezető az ajánlattevő munkavállalója kell, hogy legyen már az ajánlattétel időpontjában. Az alkalmassági követelmények tekintetében a 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet előírásai az irányadók. A 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 21. § (2) bekezdés b) pontja alapján a szakmai alkalmasság igazolása lehetséges azoknak a szakembereknek (szervezeteknek) a megnevezésével, végzettségük, illetve képzettségük, szakmai tapasztalatuk ismertetésével, akiket az ajánlattevő be kíván vonni a teljesítésbe. A Közbeszerzési Hatóság keretében működő Tanács az alkalmassági feltételek előírásával kapcsolatos szabályokról kiadott útmutatója (továbbiakban: Alkalmassági Útmutató; 2023. november 16.) nyújt segítséget a 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet előírásainak értelmezéséhez. Az Alkalmassági Útmutató kimondja, hogy a szakemberekre vonatkozóan az ajánlatkérő által megkövetelt, benyújtandó iratoknak mindig összhangban kell állnia az előírt alkalmassági minimumkövetelménnyel, így amennyiben például végzettség nem kerül előírásra minimumkövetelményként, úgy a végzettséget igazoló dokumentumok megkövetelése mellőzendő. A Közbeszerzési Hatóság megítélése szerint az Alkalmassági Útmutató alapján, amennyiben a Kbt. 65. § (10) bekezdése előírásra került, akkor ajánlatkérő az alkalmassági követelmények körében előírhatja, hogy az építésvezetőnek az ajánlattevő munkavállalójának kell lennie, és erre vonatkozóan előírható valamely nyilatkozat, vagy kérhető az építésvezető önéletrajzában az ajánlattevő, mint az érintett személy munkáltatójának a feltüntetése.

10. kérdés

Az ajánlati ár megalapozottságának vizsgálata során az ajánlatkérők jogszerűen járnak-e el, amikor főkönyvi kivonat benyújtását írják elő árindokolás keretében őrzés-védelem tárgyú közbeszerzési eljárás során úgy, hogy erről nem

rendelkeztek a közbeszerzési dokumentumokban, és a benyújtás elmaradása az ajánlat érvénytelenségét vonja maga után?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint a Kbt. 72. § (1) bekezdése értelmében az ajánlatkérőnek a beérkezett ajánlatok ismeretében lehetősége van árindokolást kérni, és ehhez kapcsolódóan olyan alátámasztó adatokat, dokumentumokat is kérhet az ajánlatkérő, amelyeket korábban nem kért a közbeszerzési dokumentumokban, hiszen ezirányú kérését az ajánlatkérő a beérkezett ajánlatok ismeretében tudja megfogalmazni. Azonban nem önmagában az elrendelt iratszatolás nem, vagy nem megfelelő teljesítése az, ami megalapozhatja a Kbt. 73. § (2) bekezdés szerinti érvénytelenséget, hanem az, ha az ajánlat aránytalanul alacsony ellenszolgáltatást vagy más teljesíthetetlen feltételt tartalmaz. Amennyiben az ajánlattevő nem ért egyet az előírt iratszatolással (pl. amiatt, mert a benyújtani kért főkönyvi kivonat adatai véleménye szerint nem alkalmasak az ajánlati ár megfelelőségének alátámasztására), úgy az árindokolás kéréssel szemben előzetes vitarendezési kérelem terjeszthető elő.

A Közbeszerzési Hatóság részletesebb állásfoglalása:

Az ajánlatkérőnek a bírálat keretében – többek között – meg kell ítélnie, hogy az ajánlat az értékelésre kerülő adatok körében tartalmaz-e aránytalanul alacsony árat vagy költségelemet, illetve teljesíthetetlennek ítélt egyéb ajánlati elemet. Amennyiben ilyen elem egy ajánlatban beazonosítható, az ajánlatkérőnek döntenie kell arról, hogy mely ajánlati elemek vonatkozásában, azok tartalmát megalapozó milyen adatokat és milyen szempontú alátámasztó indokolást kér az érintett ajánlattevőtől. Az ajánlatkérőnek pontosan meg kell határoznia, hogy mire kell az árindokolásnak kiterjednie, milyen részletettséggel kell az ajánlattevőnek az adatokat megadni, és adott esetben milyen alátámasztó dokumentumok becsatolását tartja szükségesnek az ajánlatkérő. Tekintettel arra, hogy az ajánlatkérő előzetesen nem tudhatja, hogy milyen ajánlati elemek tekintetében lesz szükség az árindokolásra, így az ezzel kapcsolatos elvárásait, esetlegesen benyújtandó alátámasztó dokumentumok körét sem tudja a közbeszerzési dokumentumokban feltüntetni. Így az önmagában nem tekinthető jogszerűtlennek, ha az ajánlatkérő az árindokolás

kérés – esetleg kiegészítő árindokolás – keretében, annak felmerülésekor határozza meg, hogy milyen adatokat, alátámasztó dokumentumokat tart szükségesnek bekérni az ajánlattevőtől. Az ajánlattevő kötelessége az ajánlati ár megalapozottságára vonatkozó minden tény, adatot, kalkulációt az ajánlatkérő rendelkezésére bocsátani ahhoz, hogy megfelelő mérlegelés eredményeként az ajánlatkérő döntést hozhasson az ajánlati ár megalapozottságáról.

A Közbeszerzési Hatóság megítélése szerint kizárólag arra hivatkozással nem lehet érvénytelenné nyilvánítani az ajánlatot, hogy az ajánlattevő a Kbt. 72. § (1) bekezdés szerinti indoklaskérésre benyújtott árindokoláshoz valamely – az ajánlatkérő által kért – alátámasztó dokumentumot nem csatolt. Az ajánlatkérőnek a rendelkezésére álló adatok és dokumentumok alapján – egy esetleges kiegészítő árindokolás bekérését követően – kell mérlegelnie, hogy az adott ajánlat aránytalanul alacsony összeget tartalmaz-e, a közölt információk megfelelően indokolják-e, hogy a szerződés az adott áron vagy költséggel teljesíthető. Amennyiben az ajánlatkérő úgy ítéli meg a rendelkezésére álló információkból – azok hiányos volta miatt vagy amiatt, hogy az ajánlati árat nem tudta velük alátámasztani az ajánlattevő –, hogy az ajánlat aránytalanul alacsony árat tartalmaz, akkor van jogszerű lehetősége az ajánlatot a Kbt. 72. § (3) bekezdése, illetve a Kbt. 73. § (2) bekezdése alapján érvénytelenné nyilvánítani.

Az állásfoglalás kéréssel érintett, az ajánlatkérő által elrendelt árindokolás kérés abban az esetben jogszerű, ha a csatolni kért főkönyvi kivonat adatai alkalmasak annak megítéléséhez, hogy a szerződés az adott áron vagy költséggel teljesíthető, vagy sem. Amennyiben az ajánlattevő álláspontja szerint az árindokolás keretében csatolandó főkönyvi kivonat adataiból az ajánlati ár megfelelőségére nézve érdemi megállapítás nem vonható le, úgy ajánlattevőnek lehetősége van arra, hogy a főkönyvi kivonat csatolásának szükségességét előzetes vitarendezési kérelem keretében kifogásolja.

11. kérdés

Mi a következménye annak, ha tárgyalásos eljárásban – a tárgyalás(ok) lezárása után, az ajánlatkérő felhívása ellenére – nem ad végleges ajánlatot az ajánlattevő?

A Közbeszerzési Hatóság válasza:

A Közbeszerzési Hatóság álláspontja szerint, ha az ajánlatkérő tárgyalást tart és a Kbt. 87. § (7) bekezdés szerinti végleges ajánlat nem került írásban benyújtásra a tárgyalások lezárását követően az ajánlatkérő által megadott ajánlattételi határidőre, az ajánlatot érvénytelenné kell nyilvánítani.

A Közbeszerzési Hatóság részletesebb állásfoglalása:

A Kbt. módosításáról szóló 2018. évi LXXXIII. törvény 32. §-a iktatta be a Kbt.-be a 87. § (7) bekezdését, melyre vonatkozóan a jogalkotói indokolás a következőket írja: „Az EKR-hez kapcsolódó fontos szabály - amit informatikai szempontok tesznek indokoltá -, hogy tárgyalásos eljárásban - beleértve a hirdetmény nélküli tár-

gyalásos eljárásokat is - minden esetben kötelező végleges ajánlat írásbeli benyújtása, amit értelemszerűen az EKR-ben kell megtenni. Erre azért van szükség, mert a rendszer egy meghatározott eljárási cselekmény sorrendben kezeli az eljárásokat, az algoritmusok nem tudják kezelni azt a - papír alapon korábban működő - gyakorlatot, hogy az ajánlattevő végleges ajánlat benyújtása nélkül fenntartja ajánlatát, hanem szükség van az új, írásbeli ajánlat benyújtására a további eljárási lépések megtételéhez.”

Abban az esetben, ha az ajánlat nem felel meg a jogszabályi előírásoknak, például a Kbt. 87. § (7) bekezdés szerinti végleges ajánlat nem került írásban benyújtásra, az ajánlatot a Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontja alapján érvénytelenné kell nyilvánítani.

KÖZBESZERZÉSEK? LEGYEN APPRAKÉSZ!

NAPI KÖZBESZERZÉS ALKALMAZÁS

Folyamatosan frissülő applikációnknak már több mint 6000 felhasználója van. Ha praktikus és sokoldalú segítségre van szüksége a közbeszerzések világában, töltsse le Ön is a Napi Közbeszerzést!

JOGORVOSLATI AKTUALITÁSOK

Dr. Horváth Éva LL.M., közbeszerzési biztos, Közbeszerzési Hatóság
DOI: 10.37371/KEP.2024.4.2

A Közbeszerzési Értesítő Plusz jelen számában ismertetett jogeset az ajánlatkérő azon kötelezettségével kapcsolatos, amely szerint a közbeszerzési eljárás fel-tételrendszerét úgy kell meghatározni, hogy annak alapján a gazdasági szereplők egyenlő eséllyel megfelelő ajánlatot tehessenek..

A Döntőbizottság D.89/19/2023. számú határozata

A jogorvoslati ügygel érintett tárgyak: A Döntőbi-zottság megállapította, hogy az ajánlatkérő megsér-tette a Kbt. 50. § (4) bekezdését azzal, hogy a közbe-szerzési eljárás feltételeiben a szakmai ajánlat nem hiánypótolható részeként jelölte meg az értékelési szemponttal érintett műszaki adatokat igazoló gyártói termékismertetőt, mivel ezáltal a közbeszerzési eljá-rásban nem volt biztosított, hogy annak alapján a gazdasági szereplők egyenlő eséllyel, megfelelő aján-latot tehessenek, és az nem felelt meg a Kbt. 71. §-ában a hiánypótlás jogintézményére vonatkozóan rögzített törvényi előírásoknak sem.

Tényállás

Az ajánlatkérő (egészségügyi intézet) a Kbt. Második Része szerinti nyílt közbeszerzési eljárást indított orvos-technikai berendezések beszerzésére irányuló árube-szerzés tárgyában, melynek ajánlati felhívását 2022. december 22-én adta fel.

A jogorvoslattal érintett 2. beszerzési részben a felhívás szerint a közbeszerzés tárgyát minimum 32 szeletes CT készülék injektorral képezte. A felhívás tartalmazta az áru főbb paramétereit.

A felhívás szerint az elbírálás szempontjai a legjobb ár-érték arányú ajánlat, az alábbi értékelési szempontok meghatározásával:

Minőségi kritérium - Név: 2. Jótállási idő, 2 év feletti vállalás, előny a nagyobb vállalás, legkedvezőtlenebb megajánlás: 0; legkedvezőbb vállalás: 3 év (egész évek-ben) / Súlyszám: 10

Minőségi kritérium - Név: 3. Legrövidebb (360°) forgási idő, előny a kisebb vállalás, a legkedvezőtlenebb megajánlás: 1,00 sec, a legkedvezőbb: 0,50 (sec-ben) / Súlyszám: 5

Minőségi kritérium - Név: 4. Gantry apertúra (nyílásátmérő), előny a nagyobb vállalás, legkedvezőtlenebb megajánlás: 70 cm; a legkedvezőbb: 80 cm (cm-ben) / Súlyszám: 5

Minőségi kritérium - Név: 5. Képmátrix, előny a nagyobb vállalás, legkedvezőtlenebb megajánlás: 512 x 512-es felbontás (262144); legkedvezőbb: 1024x1024-es felbontás (1048576) / Súlyszám: 4

Minőségi kritérium - Név: 6. Detektor szélesség, előny a nagyobb vállalás, legkedvezőtlenebb megajánlás: 17 mm; a legkedvezőbb: 25 (mm-ben) / Súlyszám: 3

Minőségi kritérium - Név: 7. Vizsgálat közben alkalmazható legalacsonyabb kV érték, előny a kisebb, legkedvezőtlenebb megajánlás: 80 kV legkedvezőbb:70 kV (kV értékben) / Súlyszám: 3

Ár - Súlyszám: 70

A felhívás szerint a szerződés időtartama 4 hónap.

A felhívás VI.3) További információk pontjának rele-váns előírásai:

10) Ajánlattevők a szakmai ajánlatukat a Közbeszerzési Do-kumentumok részét képező specifikációs táblázat megfelelő kitöltésével nyújthatják be.

Az táblázatot kérjük szerkeszthető, pl. doc fájlformá-tumban, és pdf formátumban (cégszerűen aláírva) is be-nyújtani.

Az ajánlati árak a nyertes ajánlattevő által jelen szerződés alapján teljesítendő valamennyi szolgáltatás ellenértékét tartalmaznia kell. Ezekon túlmenően Szállí-

tó semmilyen jogcímen nem jogosult Megrendelőtől további díj- vagy költségtérítés igénylésére. A felolvasó-lapon a táblázat szerinti mindösszesen nettó értéket kell feltüntetni.

Az ajánlattevő nem módosíthatja a specifikációban ajánlatkérő által rögzített egyes adatokat, sem azok tárgya, sem azok mennyisége tekintetében.

11) Az ajánlathoz szakmai ajánlatot kell csatolni a Közbeszerzési Dokumentumokban foglaltakra tekintettel.

Szakmai ajánlatnak az eszközökre vonatkozó műszaki ajánlat minősül, mely tartalmazza egyrészt a megajánlott termék műszaki jellemzőinek, paramétereinek specifikációs adatlapon való rögzítését, valamint a konkrét gyártóra, típusra és származási helyre vonatkozó adat megjelölését.

Másrészt a szakmai ajánlat részeként szükséges benyújtani valamennyi rész vonatkozásában:

- a megajánlott termékek (eszközök) előírásoknak való megfelelését igazoló, gyártói termékismertető (gyártó által aláírt, vagy a gyártó meghatalmazott képviselője által kiállított nyilatkozat) dokumentumot – amelyből a megajánlott termék műszaki adatlapon rögzített műszaki jellemzője, paramétere, a szakmai minimumkövetelményeknek való megfelelése tételesen ellenőrizhető – , melyet idegen nyelv esetén teljes magyar nyelvű fordítással kell ellátni, amennyiben ez nem részletes ügy részletes magyar nyelvű – gyártó / forgalmazó / ajánlattevő által cégszerűen aláírt – műszaki leírást kell csatolni.

Ezen dokumentumok hiánypótolhatók, az alábbi bekezdésben foglaltak kivételével.

Ajánlatkérő a szakmai ajánlat nem hiánypótolható részeként jelöli meg:

- a specifikációs adatlapon a termék gyártójára, típusára, származási országára vonatkozó adat feltüntetését

- minden megajánlott termék esetében csatolandó a gyártói termékismertető (gyártó által aláírt, vagy a gyártó meghatalmazott képviselője által kiállított nyilatkozat), azaz olyan dokumentum (prospektus / műszaki adatlap / termékleírás / nyilatkozat, technikai adatlap, stb), mely a specifikációs adatlapon megjelölt értékelési szemponttal érintett műszaki adatokat igazolja, azaz alátámasztja az értékelési részszerpontra tett megajánlást.

Amennyiben meghatalmazott képviselő által kiállított nyilatkozat kerül csatolásra, úgy a meghatalmazás is csatolandó, utóbbi hiánypótolható.

Az értékelési szemponttal nem érintett egyéb paraméterek vonatkozásában tehát elégséges az egyéb, így pl. forgalmazói nyilatkozat is.

A szakmai ajánlat hiánypótlása kapcsán felhívjuk a figyelmet a Kbt. 71. § (8) bek. b) pontjára.

Az ajánlatkérő a „Közbeszerzési dokumentumok” „Útmutató az ajánlattevők részére” c. dokumentumban az alábbiak szerint határozta meg a szakmai ajánlat megtételével kapcsolatos feltételeket:

„I.3. Az ajánlatok összeállítására vonatkozó tartalmi és formai követelmények:

II. A benyújtott ajánlat részeként az ajánlatoknak az alábbi iratokat kell az alábbi sorrend szerint tartalmaznia:

2.3. Szakmai ajánlat

Szakmai specifikáció/ár ajánlat

Ajánlatkérő a megajánlható termékekkel kapcsolatos követelményeit jelen Dokumentáció elektronikus (szerkeszthető, doc) formátumban kiadott melléklete tartalmazza (IV. kötet).

A melléklet (specifikációs adatlap) megfelelő kitöltése és cégszerű aláírása, illetve ajánlathoz csatolása az ajánlat érvényességi feltétele, amely így az ajánlattevő szakmai ajánlatát jelenti.

A szakmai ajánlat a jelen Dokumentáció elektronikus (szerkeszthető, doc) formátumban kiadott mellékletében foglalt paraméterek betartásával, a jelen Dokumentációban és az ajánlati felhívásban meghatározott szempontok szerint készítendő el. Az előírt műszaki követelmények, valamint a lényeges paraméterek minimális szintjét az ajánlott termékeknek el kell érniük. Ennek való megfeleléseget minden előírt funkció és számszerű paraméter ismertetésével kell tanúsítania.

Nem elegendő a szakmai ajánlatban az „igen” megjegyzés, a szakmai ajánlatot az ajánlott termék paramétereivel kitöltve kell benyújtani.

Az ajánlatban csak új, azaz nem használt és nem demo készülék, termék ajánlható. A szakmai ajánlatnak tartalmaznia kell az ajánlott termék és tartozékai pontos gyártóját, típusát, darabszámát.

A szakmai ajánlat részeként csatolni kell a megajánlott termékek (eszközök) előírásoknak való megfelelését igazoló, gyártói termékismertető dokumentumot – amelyből a megajánlott termék műszaki adatlapon rögzített műszaki jellemzője, paramétere, a szakmai

minimumkövetelményeknek való megfelelése tételesen ellenőrizhető –, melyet idegen nyelv esetén teljes magyar nyelvű fordítással kell ellátni, amennyiben ez nem részletes, úgy részletes magyar nyelvű – gyártó / forgalmazó / ajánlattevő által cégszerűen aláírt – műszaki leírást kell csatolni.

Ezen dokumentumok hiánypótolhatók, az alábbi bekezdésben foglaltak kivételével.

Ajánlatkérő a *szakmai ajánlat nem hiánypótolható részeként* jelöli meg:

- a specifikációs adatlapon a termék gyártójára, típusára, származási országára vonatkozó adat feltüntetését

- minden megajánlott termék esetében csatolandó a *gyártói termékismertető* (gyártó által aláírt, vagy a gyártó meghatalmazott képviselője által kiállított nyilatkozat), azaz olyan dokumentum (prospektus / műszaki adatlap / termékleírás / nyilatkozat, technikai adatlap, stb), mely a specifikációs adatlapon megjelölt *értékelési szemponttal érintett* műszaki adatokat igazolja, azaz alátámasztja az értékelési részszerpontra tett megajánlást.

Amennyiben meghatalmazott képviselő által kiállított nyilatkozat kerül csatolásra, úgy a meghatalmazás is csatolandó, utóbbi hiánypótolható.

Az értékelési szemponttal nem érintett egyéb paraméterek vonatkozásában tehát elégséges az egyéb, így pl. forgalmazói nyilatkozat is.

Egy részen belül valamennyi készülékre kötelező ajánlatot tenni. Érvénytelen az az ajánlat, mely nem terjed ki az adott részen belül feltüntetett valamennyi készülékre.

„2.5. Egyéb nyilatkozatok, dokumentumok (adott esetben)

A Kbt. 69. § (4) bekezdése szerinti felhívás alapján a felhívott ajánlattevő kötelezettsége az alábbi igazolások benyújtása:

2.8. A Korm.r. 21. § (1) bek. i) pontja szerint a megajánlott termékre vonatkozó *nyilatkozat és/vagy tanúsítvány* benyújtása, mely szerint a termék megfelel az orvostechnológiai eszközökről szóló 4/2009 (III. 17.) EüM. r.-ben, és 8/2003. (III. 13.) ESzCsM r.-ben, illetve a 93/42/EEK, 98/79/EK orvosi eszközökre vonatkozó irányelvekben megfogalmazott alapelveknek, előírásoknak, valamint igazolja, hogy az eszköz gyári új, és az EU tagállamaiban jogszerűen forgalmazható és alkalmazása engedélyezett humán célra.

A termék az EU harmonizált szabványai (eltérés esetén egyenértékű megoldással) és a direktívák alapvető követelményei szerint került legyártásra a szándékolt felhasználási célnak megfelelően.”

Az ajánlatkérő a közbeszerzési dokumentumok között rendelkezésre bocsátotta a műszaki specifikációs adatlapot is.

Az ajánlattételi határidőben az EKR 6 ajánlatot bontott fel. Mások mellett ajánlatot nyújtott be a kérelmező, és a jelen ismertetés szerint P Kft.

Az ajánlatkérő a 2023. február 23-án meghozott közbelső döntéssel a kérelmező ajánlatát érvénytelené nyilvánította a Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontja alapján.

A kérelmezői ajánlat érvénytelenségének indoka:

« Nevezett ajánlattevő a szakmai ajánlat részeként nem csatolt gyártói termékismertető dokumentumot, azaz nem csatolt gyártó által aláírt, vagy a gyártó meghatalmazott képviselője által kiállított nyilatkozatot.

Az Ajánlattevő által becsatolt termékleírás elnevezésű irat (prospektus/brosúra) nem elfogadható ebből a szempontból, hiszen az nem felel meg a gyártó által aláírt, avagy gyártó meghatalmazott képviselője által kiállított okiratnak, abból nem derül ki, hogy adott okiratot ki szerkesztette, ki állította össze, milyen adatokból.

Ajánlatkérő az Ajánlati Felhívás VI.3) További információk: 11. alpontjában egyértelműen rögzítette, hogy mit ért szakmai ajánlaton, és annak a részét képező gyártói termékismertető dokumentumon. »

« A Közbeszerzési Dokumentumok I. kötet - Útmutató 1.3. pont 2.II.2.3. alpontja ugyancsak tartalmazza az erre vonatkozó tájékoztatást.

A következőket közbeszerzési gyakorlat szerint, beleértve a Közbeszerzési Hatóság irányadó állásfoglalását, nem szükséges hiánypótlási felhívással élni, amennyiben egyértelműen és teljes bizonyossággal megállapítható, hogy a benyújtott ajánlat olyan hiányosságban szenved, amelynek orvoslására jogszerűen hiánypótlással, és/vagy felvilágosítás nyújtásával sincs lehetőség. Ebben az esetben az ajánlatkérő még az értékelést megelőzően megállapíthatja az érvénytelenséget. »

« Fentiekre tekintettel nevezett Ajánlattevő ajánlata egyéb módon nem felel meg az ajánlattételi felhívásban és a dokumentációban meghatározott feltételeknek, így

ajánlata a Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontja alapján érvénytelen. »

Az ugyancsak 2023. február 23-án kelt közbenső döntésével az ajánlatkérő a P Kft. ajánlatát is érvénytelenné nyilvánította a Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontja alapján, lényegében a kérelmező ajánlatánál előadottal megegyező indokból.

Ez esetben is a gyártó által aláírt, vagy a gyártó meghatalmazott képviselője által kiállított nyilatkozatot hiányolta, és ebben az esetben is a hiánypótlás lehetőségének előzetes kizárására hivatkozott az ajánlatkérő.

A kérelmező a saját ajánlatának érvénytelenségét megállapító döntés ellen előzetes vitarendezést kezdeményezett, melyet az ajánlatkérő elutasított.

A jogorvoslati kérelem

A kérelmező a jogorvoslati kérelmében annak megállapítását kérte, hogy az ajánlatkérő jogsértően nyilvánította érvénytelenné a 2. részre benyújtott ajánlatát.

Az ajánlatkérő észrevétele

Az ajánlatkérő kérte a jogorvoslati kérelem elutasítását, alaptalanság miatt.

A hivatalbóli kiterjesztés

A Döntőbizottság végzésével értesítette az ügyfeleket arról, hogy a jogorvoslati eljárást kiterjeszti a Kbt. 158. § (1) bekezdése alapján, és hivatalból vizsgálja, hogy

- az Ajánlati Felhívás VI.3) További információk 11. alpontjában és
- a Közbeszerzési Dokumentumok I. kötet Útmutató I.3. pont 2.II.2.3. alpontjában

foglaltak szerint az ajánlatkérő a Kbt. 2. § (1), (2) bekezdésében előírt alapelveinek, a Kbt. 50. § (4) bekezdésében és a Kbt. 71. §-ában előírtaknak megfelelően határozta-e meg az ajánlatadási feltételeket, figyelemmel a „szakmai ajánlat részeként csatolandó” igazoló dokumentumokra, az igazolás módjára, az igazolással kapcsolatos előírások egyértelműségére, valamint a hiánypótlás feltételeinek meghatározására, adott esetben a hiánypótlás lehetőségének kizárására.

Az ajánlatkérő hivatalbóli kiterjesztésre benyújtott észrevétele

Az ajánlatkérő közölte, hogy a vizsgált kiírási feltétel jogszerű, és kérte a jogsértés hiányának megállapítását.

A Döntőbizottság döntése és annak indokai

A Döntőbizottság a hivatalbóli kiterjesztés alapján megállapította, hogy az ajánlatkérő megsértette a Kbt. 50. § (4) bekezdését, ezért megsemmisítette a közbeszerzési dokumentumok alábbi részeit:

Az ajánlati felhívás VI.3) további információk 11. alpontjának és a Közbeszerzési Dokumentumok I. kötet Útmutató I.3. pont 2.II.2.3. alpontjának azon kitételét, amely kizárja a hiánypótlás lehetőségét a gyártói termékismertető (gyártó által aláírt, vagy a gyártó meghatalmazott képviselője által kiállított nyilatkozat), azaz olyan dokumentum esetében (prospektus / műszaki adatlap / termékleírás / nyilatkozat, technikai adatlap, stb), mely a specifikációs adatlapon megjelölt értékelési szemponttal érintett műszaki adatokat igazolja, azaz alátámasztja az értékelési részszerpontra tett megajánlást.

A Döntőbizottság megsemmisítette továbbá a kérelmező és a P Kft. 2. részre benyújtott ajánlatának érvénytelenségét megállapító közbenső döntéseket, és a 2. részben ezt követően meghozott valamennyi ajánlatkérői döntést.

A Döntőbizottság a jogorvoslati kérelem alapján megállapította, hogy az ajánlatkérő megsértette a Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontjára tekintettel a Kbt. 69. § (1) és (2) bekezdését, valamint a Kbt. 71. § (1) bekezdését.

A Döntőbizottság a közbeszerzési eljárás folytatását ahhoz a feltételhez kötötte, hogy ajánlatkérő a bírálat során valamennyi ajánlatban a szakmai ajánlat részeként benyújtott igazoló dokumentumok vizsgálatát az alapelvi és anyagi jogi rendelkezések betartásával végezze el.

A Döntőbizottság az ajánlatkérővel szemben 1.000.000.- Ft bírságot szabott ki.

A határozat indokolása a következőket rögzítette:

A jogorvoslati kérelemben a kérelmező annak megállapítását kérte, hogy az ajánlatkérő jogsértően nyilvánította érvénytelenné az ajánlatát a Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontja alapján.

Az ajánlatkérő a kérelmezői ajánlatot amiatt nyilvánította érvénytelenné, mert a szakmai ajánlat részeként benyújtott gyártói termékismertetőt nem megfelelőnek értékelte. Az ajánlatkérői indoklás szerint, mivel a termékismertetőn nem helyezték el a gyártó, vagy annak meghatalmazott képviselője aláírását, az igazoló dokumentum nem felelt meg azon ajánlatkérői előírásnak, mely szerint az értékelési szemponttal érintett műszaki adatokat gyártói termékismertetővel kell igazolni. Ezen igazolás hiányában a kérelmező szakmai ajánlata nem volt megfelelő. Mivel az ajánlatkérő az ajánlati felhívásban és a közbeszerzési dokumentációban kizárta ezen igazolás tekintetében a hiánypótlás lehetőségét, így a kérelmező számára már nem volt biztosított a hibás, hiányos ajánlat pótlólagos érvényessé tétele, és a Kbt. 71. §-a szerinti hiánypótlás jogintézményének alkalmazása nélkül érvénytelen a kérelmezői ajánlat. A kérelmező azt sérelmezte, hogy a kérdéses igazoló dokumentum vonatkozásában megállapított hiány, azaz az aláírás pótlásának lehetőségét az ajánlatkérő előzetesen nem zárta ki, továbbá a megállapított hiba nem jelentős, inkább formai hiány volt, ezért az ajánlatkérő jogsértően mellőzte a Kbt. 71. § (1) bekezdésének alkalmazását, jogsértően nem biztosította számára a hiánypótlás lehetőségét.

A jogorvoslati eljárásban a felek között vitatott volt a kiírás valós tartalma, azt a felek eltérően értelmezték a tekintetben, hogy a hiánypótlási tilalom kizárólag csak az igazoló dokumentum teljes hiányának pótlására, az abban közölt bármely műszaki adat pótlására, javítására, vagy a gyártói aláírás hiányára is vonatkozik. Vitatott volt továbbá a megállapított hiba, hiány jellege is, azaz az csak formainak, nem jelentősnek tekinthető. Az ajánlatkérő ez utóbbira is kiterjedően értelmezte a saját kiírásának tartalmát, állítva, hogy az aláírás hiányában a becsatolt dokumentum nem tekinthető gyártói termékismertetőnek, ezért azt úgy kell tekinteni, hogy a teljes előírt igazolás hiányzik. A Döntőbizottság a közbeszerzési iratok alapján megállapította, hogy az ajánlatkérő a kérelmezőén kívül egy másik ajánlatot is ugyanezen indoklással bírálta el hibásnak, hiányosnak és érvénytelenné nyilvánította.

A Döntőbizottság vizsgálta az ajánlati felhívásban és a közbeszerzési dokumentációban a szakmai ajánlattétel vonatkozásában rögzített vonatkozó ajánlatkérői előírásokat, és megállapította, hogy az ajánlatkérő az előzetes vitarendezési eljárások során és a jogorvoslati

eljárásban részben saját nyilatkozatainak ellentmondóan, részben a kiírásától eltérően értelmezte a vonatkozó ajánlatadási feltételt. A jogorvoslati eljárásban ugyanis már azzal érvelt, hogy a gyártói termékismertető kizárólag akként értelmezendő, hogy az a gyártó meghatalmazott képviselője által kiállított nyilatkozat. A gyártói termékismertetőnek nem pusztán az a funkciója, hogy az egyszerűen igazoló dokumentum, hanem ez az az okirat, amely beazonosítja az adott terméket az ajánlatkérő számára. Kizárólag a gyártó, vagy a meghatalmazott képviselője által aláírt nyilatkozat az a hiteles dokumentáció, amely az értékelési szemponttal érintett paraméterek meglétét igazolja, éppen ezért e dokumentum a szakmai ajánlat része és e funkciójánál fogva olyan jelentőséggel bír, hogy annak hiánypótlhatósága a Kbt. 71. § (8) bekezdése alapján is, a törvény erejénél fogva kizárt. Az ajánlatkérő azt is kijelentette, hogy mivel szakmai ajánlatról van szó, ezért kizárt a hiánypótlással történő érvényessé tétel lehetősége. Az ajánlatkérő jogértelmezése szerint a szakmai ajánlatként előírt iratot, „legyen bármi is az” eleve nem lehet hiánypótolni.

A fentiekre tekintettel a Döntőbizottság megállapította, hogy a közbeszerzési eljárás jogszerű lefolytatásával, a jogorvoslati kérelem elbírálhatóságával szoros összefüggésben áll az, hogy az ajánlatkérő a szakmai ajánlattétel módjával kapcsolatban az igazoló dokumentumok hiánypótlásának tilalmára vonatkozó előírását a Kbt. alapelvi és tételes jogi rendelkezéseinek megfelelően határozta-e meg, figyelemmel a kérelmező és a P Kft. ajánlatának érvénytelenségét megállapító közbenső döntések jogalapjára és indokaira.

A hivatalból kiterjesztett vizsgálat körében a Döntőbizottság az alábbi indokok szerint jogsértést állapított meg.

A jelen közbeszerzési rész tárgya árubeszerzés, 1 db CT készülék szállítása. Figyelemmel a kiírási feltételekre, ezen belül a beszerzés tárgyára vonatkozó műszaki leírásra, a rövid szállítási határidőre és az alkalmassági követelményekben előírt érvényes ajánlatadási feltételekre, megállapítható, hogy az ajánlatkérő kizárólag késztermék szállítására, nem pedig termékfejlesztésre és/vagy gyártásra kért ajánlatot. Kizárt tehát, hogy az ajánlattételkor kereskedelmi forgalomban még nem hozzáférhető, vagy akár egyedi igény szerint előállított, vagy átalakított, egyedi gyártású készülékkel is érvényes ajánlatot tehessenek az ajánlattevők.

Az ajánlatkérő megkövetelte, hogy az ajánlattevők a szakmai ajánlatukban beazonosítható módon jelöljék meg a megajánlott eszközöket, ennek érdekében a szakmai ajánlatnak tartalmaznia kellett az ajánlott termék és tartozékai pontos gyártóját, típusát, darabszámát, származási országát. Az ajánlatkérő a beszerzés tárgyára vonatkozóan kiadott műszaki leírásban számos, összesen 91 darab műszaki paramétert határozott meg, valamennyi paraméter a megajánlott CT berendezés funkcionális és/vagy teljesítmény értékeire vonatkozott, és valamennyi paraméter minimumkövetelményként került előírásra, így azok megléte, elérése minden műszaki jellemző esetében kifejezetten az érvényes ajánlattétel feltétele volt. Az előírt 91 db műszaki jellemző közül az ajánlatkérő kiemelt 5 db paramétert, amelyet értékelési részszerzőként is meghatározott, ezen paraméterek esetében az elvárt kötelező minimum teljesítményen, funkcionálisan felül az ajánlatkérő számára előnyösebb jellemző elérése esetén az értékeléskor azokat plusz pontokkal jutalmazta az ajánlatkérő.

A Döntőbizottság rámutatott ugyanakkor arra, hogy a minőségi értékelési szempontként kiemelt műszaki paraméterek, bár az ajánlatkérő számára kiemelt jelentőséggel bírnak, műszakilag éppúgy a gép műszaki tartalmára vonatkoznak, tehát az értékelési szempontok esetében sem történik olyan, úgynevezett klasszikus ajánlattevői vállalás (mint pl. a jótállási idő, teljesítési idő vállalása esetén), ezen szempontok esetében is a már forgalomban lévő és megajánlott termék műszaki jellemzőjére vonatkozó adatközlés történt. E ténynek abban a körben van jelentősége, hogy az ajánlatkérő különbséget tett az ajánlattevő által ismertett műszaki jellemző meglétének igazolása és az igazolás forrása hitelességére vonatkozó elvárás tekintetében.

Az ajánlatkérő az ajánlati felhívás VI.3.11) pontjában, a közbeszerzési dokumentáció I.3.2.3. pontjában meghatározta a szakmai ajánlatra vonatkozó feltételeit.

Az ajánlatkérő a specifikációs adatlap tartalmából kizárólag a termék gyártójára, típusára, származási országára vonatkozó adatok esetében zárta ki a hiánypótlás lehetőségét, figyelemmel az ajánlati kötöttségre. A specifikációs adatlap, mely az abban szereplő 86 darab kötelezően teljesítendő műszaki paramétert és további 5 darab, a kötelezőn felül teljesítő, vagy annál előnyösebb műszaki paraméter vonatkozásában igazolta a megfelelőséget, – helyesen – nem zárta ki a hiánypótlás lehetőségét, hanem azt a Kbt. általános szabályai, különös

tekintettel a Kbt. 71. § (8) bekezdésében rögzített előírásoknak megfelelően biztosította.

Az ajánlatkérő a szakmai ajánlattétel dokumentumai között, úgynevezett „szakmai ajánlat részeként” az alábbiak szerint kért dokumentumokat becsatolni:

- a kizárólag érvényességi feltételként előírt 86 darab műszaki paraméter esetében: a megajánlott termékek (eszközök) előírásoknak való megfelelését igazoló, gyártói termékismertető dokumentumot – amelyből a megajánlott termék műszaki adatlapon rögzített műszaki jellemzője, paramétere, a szakmai minimumkövetelményeknek való megfelelése tételesen ellenőrizhető –, melyet idegen nyelv esetén teljes magyar nyelvű fordítással kell ellátni, amennyiben ez nem részletes, úgy részletes magyar nyelvű – gyártó / forgalmazó / ajánlattevő által cégszerűen aláírt – műszaki leírást kellett csatolni.

- az úgynevezett „értékelési szemponttal érintett” további 5 darab műszaki paraméter esetében: gyártói termékismertető (gyártó által aláírt, vagy a gyártó meghatalmazott képviselője által kiállított nyilatkozat), azaz olyan dokumentum (prospektus / műszaki adatlap / termékleírás / nyilatkozat, technikai adatlap, stb), mely a specifikációs adatlapon megjelölt *értékelési szemponttal érintett* műszaki adatokat igazolja, azaz alátámasztja az értékelési részszerzőre tett megajánlást.

A fenti előírások alapján a Döntőbizottság az alábbiakra mutat rá. Az ajánlatkérő a műszaki specifikációs adatlapban a megajánlott termék műszaki jellemzőire vonatkozó – hiánypótolható, javítható, módosítható – adatok igazoltságát kétféle módon kérte az ajánlattevői nyilatkozaton felül alátámasztani: „a minőségi értékelési szemponttal nem érintett” adatok esetében a gyártói termékismertetővel, amelyre vonatkozóan nem kell a gyártó, vagy gyártó képviselőjének aláírását elhelyezni és/vagy amennyiben a gyártói termékismertető nem tartalmaz valamely adatot, azt a gyártó a forgalmazó, vagy végső soron akár az ajánlattevő újabb nyilatkozatával. Ebből következően tehát az ajánlattevő gyakorlatilag 86 darab műszaki jellemzőt saját nyilatkozattal leigazolhat, és e dokumentum az általános szabályok szerint hiánypótolható.

Az ún. minőségi értékelési szemponttal érintett 5 db műszaki paraméter esetében az ajánlatkérő már csak olyan gyártói termékismertetőt (prospektust, műszaki adatlapot, termékleírást, technikai adatlapot, stb.) fogad

el, amelyen gyártó, vagy gyártó meghatalmazott képviselőjének aláírását elhelyezték, vagy olyan nyilatkozatot kell csatolni, amelyet a gyártó, gyártó meghatalmazott képviselője állított ki és ebben 5 műszaki jellemző meglétét igazolja. E dokumentum esetében az ajánlatkérő teljes terjedelmében, mind a dokumentum egészére, mind annak bármely adattartalmára vonatkozóan kizárta a hiánypótlás lehetőségét. Mindezt a Kbt. 71. § (8) bekezdésében rögzített előírásokra alapította.

A Döntőbizottság rámutatott arra, hogy az úgynevezett „minőségi értékelési szemponttal érintett” kitétel nem

egyértelmű, tekintettel arra, hogy a megajánlott gép funkcionális és teljesítmény értékei sok esetben egymástól nem függetlenek, egymásra épülnek, így atekintetben indokolatlan az igazolás elfogadott módja közötti különbségtétel, mivel minden esetben tényközlésről, adatközlésről beszélhetünk. Ráadásul a kiemelt 5 darab paraméter esetében sincs egyedi ajánlattevői vállalás. Példaként a Döntőbizottság az alábbiakat mutatta be:

A specifikációs adatlapon a CT generátor műszaki jellemzői között az ajánlatkérő az alábbiakat is feltüntette:

GENERÁTOR

Vizsgálat közben alkalmazható legalacsonyabb kV érték max. 80 kV

Vizsgálat közben alkalmazható legmagasabb kV érték min. 140 kV

Vizsgálat közben alkalmazható összes kV érték (*a minimum és maximum értéket is beleértve*) min. 4 féle

A fenti 3 darab paraméter nyilvánvalóan egymással összefügg, és az egyik soron feltüntetendő adatok között a másik két sor adatai is megjelennek. Ennek ellenére az ajánlatkérő kizárólag az egyiket emelte ki értékelési szempontként mondván, hogy a kötelező minimumon felüli teljesítmény számára előnyösebb, így azt több ponttal értékeli. Csupán ezt tekinti az ajánlatkérő „minőségi értékelési szemponttal érintett” paraméternek, holott e paraméter nyilvánvalóan meg kell, hogy jelenjen legalább egy másik sorban is. A fenti 3 paraméter közül az ajánlatkérő hitelesnek és a terméket beazonosíthatónak csak az egyiket emelte ki, ennek meglétét az ajánlattevők hitelesen és beazonosíthatóan, az ajánlatkérő számára egyedül elfogadható módon kizárólag a gyártó, vagy a gyártó meghatalmazott képviselőjének aláírásával ellátottan igazolhatják, míg a másik két paraméter esetében elegendő, ha megismétlik egy nyilatkozatban a specifikációs táblázatban közölt adatokat. Ez utóbbi két paraméter esetében nem csak a specifikációs adatlapot módosíthatják, pótolhatják, hanem az igazolásként becsatolt dokumentumot is hiánypótlás keretében pótolhatják, a módosított adattartalommal újra beadhatják, átírhatják/átíráthatják. E különbségtétel racionalitását, objektív indokát az ajánlatkérő sem a közbeszerzési dokumentációban, sem az előzetes vitarendezési eljárások során, sem a jogorvoslati eljárásban nem tudta megadni.

A kiírási feltételek között az ajánlatkérő maga határozta meg a gyártói termékismertető (amely 86 paraméter műszaki paraméter esetén más tartalmi kellékekkel kell, hogy rendelkezzen, mint a másik 5 műszaki paraméter esetében) funkcióját. Úgy fogalmazott, hogy annak a megajánlott termékek ajánlatkérői előírásoknak való megfelelőségét kell igazolnia, tehát nem a beszerzés tárgyának beazonosíthatóságát kell biztosítani. Az ajánlatkérő kifejezetten és kizárólagosan a specifikációs adattáblában feltüntetendő adatok alapján kérte a beazonosíthatóságot eredetileg, azaz a megajánlott CT gyártójának, típusának, származási országának megjelölésével kellett a pontos beazonosíthatóságot az ajánlattevőknek elérniük. Amennyiben egy adott készülék-típusban többféle szériában, különböző műszaki felszereltségű termékek találhatóak, akkor azt a beazonosíthatóságra szolgáló adatközlésben, termékmegjelölésben kell az ajánlattevőknek egyértelműen megadniuk. Az ajánlati köztetés erre a vállalásra áll be, az ajánlatkérő emiatt zárta ki – helyesen – a hiánypótlást a specifikációs adatlap e tartalmára. Minden más adattartalom esetén ab ovo általánosságban kizárni a hiánypótlás lehetőségét jogsértő és indokolatlan.

A Kbt. 71. § (1) bekezdése egyértelműen fogalmaz, az ajánlatkérő a közbeszerzési eljárásban köteles biztosítani a hiánypótlás lehetőségét. E fő szabály érvényes a

szakmai ajánlatra is. A szakmai ajánlat hiánypótlásának korlátait a 71. § (8) bekezdése határozza meg.

A Kfv.III.37.245/2015/4. számú ítéletében a Kúria akként foglalt állást, hogy „a szakmai ajánlat már a konkrét beszerzési igénynek való megfelelést tartalmazza, a gazdasági szereplő konkrét megoldása a konkrét beszerzési igényre, az ajánlatkérő által elvárt specifikáció alapján.”

A jelen eljárásban a beszerzés tárgyára vonatkozó konkrét beszerzési igénynek megfelelő konkrét megoldásra tett szakmai ajánlatot a specifikációs táblázat nem hiánypótolható részében elhelyezett, egyértelműen beazonosítható ajánlattevői nyilatkozat, termékjelölés kell, hogy tartalmazza. Minden más adatközlés, igazoló dokumentum arra szolgál, hogy azt igazolja, hogy a megajánlott készülék megfelel az ajánlatkérői minimumkövetelménynek és adott esetben az értékelési szempontokra tett ajánlatnak. A jelen közbeszerzési eljárás specifikus körülményeire, az ajánlatadási feltételrendszerekre tekintettel az ajánlatkérő nem zárhatta ki jogszerűen eredendően és általános jelleggel a hiánypótlás lehetőségét „minőségi értékelési szemponttal érintett” adatokat igazoló dokumentumokra pusztán abból az indokból, hogy azok a szakmai ajánlattétel dokumentumai közé tartoznak.

Az ajánlatkérő nem tudta objektív és racionális indokát megadni annak, hogy a dokumentumok pótlására miért nem biztosította a lehetőséget, különös figyelemmel arra, hogy maga a specifikációs adatlap adatai hiánypótolhatóak. Súlytalan azon ajánlatkérői magyarázat, mely szerint a kizárólag a gyártó által aláírt, vagy gyártó meghatalmazott képviselője által aláírt dokumentum olyan jelentőséggel bír, amely kizárólagosan alkalmas a készülék beazonosítására, kizárólag e dokumentummal biztosítható, hogy az értékelési szempontokra közölt adatok „mindenki által megismerhetőek” legyenek, illetőleg gyártói aláírás nélkül a vállalásért nincs aki helyt áll, az ajánlatkérői adatközlésnek nincs felelőse. Egyfelől amiatt, mert a megajánlott készülék 86 darab paramétere esetében, melyek megléte és igazoltsága az érvényes ajánlattétel feltétele, az ajánlatkérő elfogadott bármilyen, gyártói aláírást nem tartalmazó termékismertetőt, sőt akár ajánlattevői nyilatkozatot is. A termékismertetőben ugyanis jellemzően megtalálhatóak a jelen eljárásban érvényességi és értékelési szempontként kijelölt műszaki paraméterek egyaránt. Más-

felől, a „mindenki által megismerhetőség” abban az esetben már nem valósulhat meg, ha azt a bizonyos, az értékeléssel érintett 5 darab műszaki paraméternél nem gyártói prospektust, termékadatlapot, felhasználói kézikönyvet, azaz bárki által nyilvános forrásból elérhető dokumentumot, hanem egy kifejezetten a közbeszerzési eljáráshoz készített nyilatkozatot nyújtanak be az ajánlattevők. E nyilatkozattal ráadásul a gyártó semmiféle speciális, az általános termékfelelősségi szabályokon túlmutató, egyedi ajánlatkérői közbeszerzési előíráson alapuló felelősséget nem vállal az ajánlatkérő felé az ajánlat megfeleléséért, integritásáért, ha ő maga nem résztvevője a közbeszerzési eljárásnak.

A fent ismertetett, a műszaki megfelelés igazolásának módjára vonatkozó ajánlatkérői előírások alapján továbbá ráadásul még az sem feltétlenül teljesül, hogy az ajánlatkérő egy, az ajánlattevőtől független külső forrásból származó dokumentum alapján is képes a megfelelésről, a közölt adatok valóságtartalmáról meggyőződni. Mindezekből következően a Döntőbizottság azt a következtetést vonta le, hogy az ajánlatkérő nem tudta annak objektív bizonyítékát adni, hogy jogszerűen zárta ki a hiánypótlás lehetőségét „a minőségi értékelési szemponttal érintett” 5 db műszaki paraméter vonatkozásában.

A Kúria Kf.V.40.222/2020/7. számú ítélete szerint „A Kúria hangsúlyozza, hogy a Kbt. 71. § (1) bekezdése szerinti felvilágosításkérést, hiánypótlási felhívást arra tekintet nélkül kell alkalmazni - az említett korlátok mellett -, hogy milyen okból vet fel kétséget az ajánlat az egyértelműség vagy ellentmondásmentesség szempontjából. Még abban az esetben is felmerülhet ezért a hivatkozott jogi eszközöknek az alkalmazása, ha az ajánlattételi felhívásban/dokumentációban szereplő előírásoknak a kapcsolata, az egymáshoz való viszonya, annak értelmezése okoz nehézséget és ezen előírásoknak történő együttes megfelelés veti fel azt a problémát, hogy esetlegesen nem lett egyértelmű az ajánlat. Jelentősége annak van - a perbeli ügytől függetlenül is, általánosságban -, hogy az ajánlatkérő által rendelkezésre bocsátott felhívás, dokumentáció milyen elvárásokat foglal magában, ezek egymáshoz hogyan kapcsolódnak, mert ezekhez képest kell az ajánlattevőnek az ajánlatot összeállítani és ehhez viszonyítva dönthet az ajánlatkérő is arról, hogy van-e olyan kérdés, amely az ajánlat alapján tisztázásra vagy hiánypótlásra szorul.”

A Kbt. 50. § (4) bekezdése értelmében az eljárást megindító felhívásnak és a többi közbeszerzési dokumentumnak minden esetben biztosítani kell, hogy annak alapján a gazdasági szereplők egyenlő eséllyel megfelelő ajánlatot tehessenek. Az ajánlattevők a jelen eljárásban is a Kbt. 71. § (8) bekezdésében előírtak betartásával jogosultak a szakmai ajánlatukat, azaz a specifikációs adatlap meghatározott, a megajánlott termék 91 műszaki paraméterére vonatkozó tartalmát hiánypótolni, ugyanakkor annak lehetőségétől már elzárta őket az ajánlatkérő, hogy ezen szakmai ajánlatuk alátámasztásához a megfelelő igazolást is benyújthassák, figyelemmel arra, hogy 5 műszaki paraméter esetében kizárta jogszerű indok nélkül az igazoló dokumentum hiánypótlásának lehetőségét. Ezáltal gyakorlatilag kiüresítette a hiánypótlásra vonatkozó jogszabályi előírásokat és ténylegesen a Kbt. 71. § (8) bekezdésében előírtakat meghaladóan korlátozta az ajánlattevők ajánlatadási szabadságát. A Kbt. alapelvei egyértelműen a minél szélesebb verseny biztosítására, a felelős közpénzfelhasználásra ösztönzik az ajánlatkérőket. Ezen alapelvek mentén került kialakításra a hiánypótlás jogintézményének hatályos törvényi kerete. Nyilvánvalóan ezen jogalkotói szándék sem teljesülhet, amennyiben a beszerzés minőségét a beszerzés tárgyára vonatkozó konkrét ajánlatot, az értékelés szempontjaként meghatározott ár-érték arányt nem befolyásoló ajánlati tartalom esetében az ajánlatkérő kifejezett jogszabályi felhatalmazás hiányában korlátozó előírást tesz.

A fentiekre tekintettel a Döntőbizottság megállapította, hogy az ajánlatkérő megsértette a Kbt. 50. § (4) bekezdését azzal, hogy az ajánlati felhívás VI.3) további információk 11. alpontjában és a Közbeszerzési Dokumentumok I. kötet Útmutató I.3. pont 2.II.2.3. alpontjában a szakmai ajánlat nem hiánypótolható részeként jelölte meg az értékelési szemponttal érintett műszaki adatokat igazoló gyártói termékismertetőt, mivel ez által a közbeszerzési eljárásban nem volt biztosított, hogy annak alapján a gazdasági szereplők egyenlő eséllyel, megfelelő ajánlatot tehessenek, és az nem felelt meg a Kbt. 71. §-ában a hiánypótlás jogintézményére vonatkozóan rögzített törvényi előírásoknak sem.

A Döntőbizottság álláspontja szerint ajánlatkérő csak azzal a feltétellel folytathatja jogszerűen a közbeszerzési eljárását, amennyiben biztosítja ajánlattevők számára az esélyegyenlőséget, és az egyenlő bánásmódot az ajánlatokban csatolt árazott költségvetések bírálatakor. A Döntőbizottság a feltételt a megállapított jogsértéssel összefüggésben, annak kiküszöbölése érdekében határozta meg. A feltétel előírása biztosítja az alapelvei rendelkezések közbeszerzési eljárásban való érvényre juttatását, ugyanakkor nem akadályozza az ajánlatkérőt a közbeszerzési eljárás lefolytatásában, lezárásban, így az intézkedés a feltárt jogsértésekre figyelemmel szükségszerű, arányos és célra vezető.

A Döntőbizottság ezt követően vizsgálta a jogorvoslati kérelmet.

A Kbt. 69. §-a az ajánlatok bírálatának folyamatát szabályozza. Az ajánlatkérő köteles vizsgálni azt, hogy a beérkezett ajánlatokat az ajánlati felhívásban, a dokumentációban és a jogszabályokban meghatározott formában és tartalommal készítették-e el. Az elbírálás során teljeskörűen kell megvizsgálni az ajánlatok érvényességét. E vizsgálat során a Kbt. az ajánlatkérő kötelezettségévé teszi a bírálat során a hiánypótlás biztosítását, annak vizsgálatát, hogy az egyes ajánlatok esetében mely ajánlati hiba, hiányosság miatt szükséges a hiánypótlás elrendelése. A hiánypótlás keretében minden olyan ajánlati hiba orvosolható, amely nem ütközik a Kbt. 71. § (8) - (9) bekezdéseiben meghatározott korlátokba. A Kbt. 71. § (6) bekezdése alapján pedig fennáll a többszöri hiánypótlás elrendelésének lehetősége, ennél fogva amennyiben a bírálat során további hiányok, hibák kerülnek felismerésre, az ajánlatkérő köteles újabb hiánypótlást elrendelni, ugyanakkor a korábban megjelölt hiány a későbbi hiánypótlás során már nem pótolható. Amennyiben az ajánlatban található nem egyértelmű kijelentés, nyilatkozat, igazolás, annak tartalmának tisztázása érdekében az ajánlatkérő köteles az ajánlattevőtől felvilágosítást kérni.

A hivatalbóli kiterjesztés körében ismertetett jogi indokok, és az alkalmazandó anyagi jogi előírások alapján a Döntőbizottság megállapította, hogy az ajánlatkérő a Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontjára tekintettel megsértette

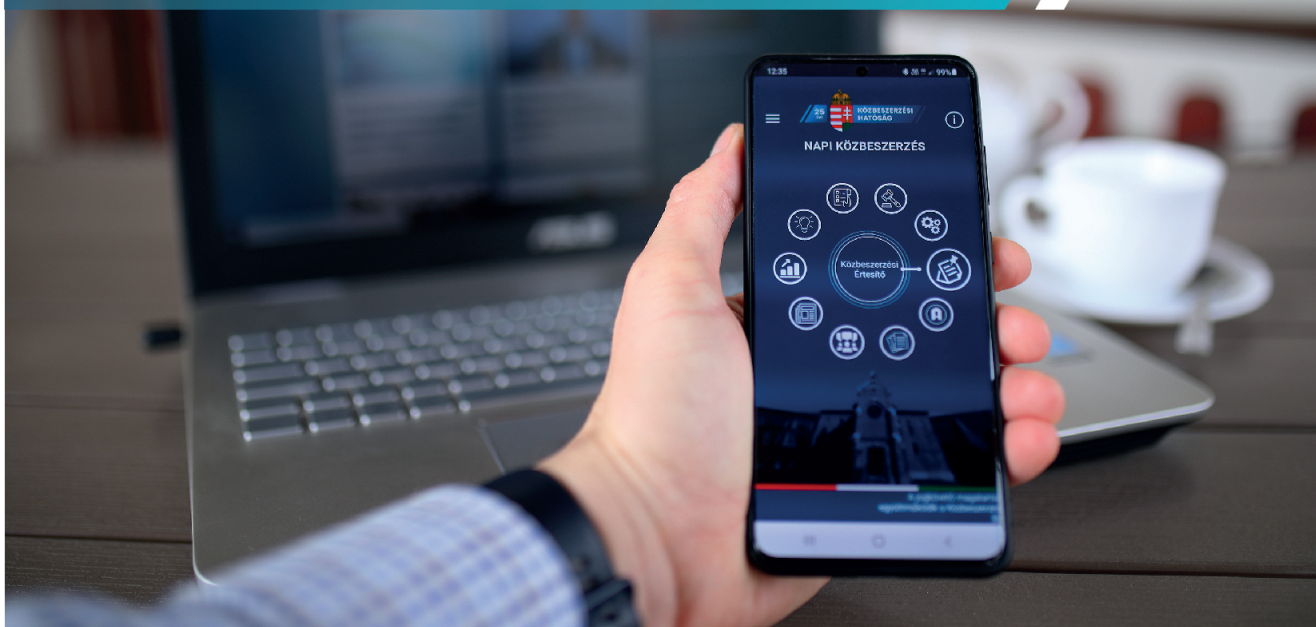
a Kbt. 69. § (1) és (2) bekezdését és a Kbt. 71. § (1) bekezdését azzal, hogy anélkül nyilvánította a kérelmezői ajánlatot érvénytelenné, hogy az ajánlatkérő által megállapított hiányos igazoló dokumentumok kapcsán a kérelmező számára biztosította volna a hiánypótlás, illetőleg a felvilágosítás adás lehetőségét.

A Döntőbizottság a hivatalból kiterjesztés és a jogorvoslati kérelem alapján a Kbt. 165. § (2) bekezdés d) pontja szerint megállapította a jogsértés megtörténtét, és jogkövetkezményeket alkalmazott.

A határozat ellen keresetet nem nyújtottak be.

KÖZBESZERZÉSEK? LEGYEN **APP**RAKÉSZ!

NAPI KÖZBESZERZÉS ALKALMAZÁS

MENEDZSER ÉRTESÍTŐ STATISZTIKÁK FELHÍVÁSFIGYELŐ HIRDETMÉNYEK HATÁROZATOK

Folyamatosan frissülő applikációnknak már több mint 6000 felhasználója van. Ha praktikus és sokoldalú segítségre van szüksége a közbeszerzések világában, töltsse le Ön is a Napi Közbeszerzést!

KÖZBESZERZÉSI IRÁNYTÚ

Hirdetmény-ellenőrzés számokban és a számokon túl

Notice control in numbers and beyond

Dr. Nyíri Szabina, főosztályvezető, Közbeszerzési Hatóság; **Dr. Szabóné dr. Kiss Krisztina**, főosztályvezető-helyettes, Közbeszerzési Hatóság; **Dr. Tarján Katalin**, osztályvezető, Közbeszerzési Hatóság

DOI: 10.37371/KEP.2024.4.3

Címszavak: *hirdetmény-ellenőrzés, hirdetmény, tájékoztató hirdetmény, közzététel, hiánypótlás, kondicionalitási eljárás, Nemzeti Korrupcióellenes Stratégia*

Absztrakt

Jelen cikk célja, hogy betekintést nyújtson a Közbeszerzési Hatóság hirdetmény-ellenőrzésért felelős szervezeti egységének 2023. évi munkájába, mindezt a számok nyelvére lefordítva. Előbbin túl a tanulmány azt a célt tűzi ki maga elé, hogy a hirdetmény-ellenőrzés 2024. évi fókuszát megismertesse az olvasóval, kitérve azokra a témákra, amelyek tekintetében az ellenőrzés fokozása várható.

Abstract

The purpose of this article is to provide insight into the notice control duties of the Public Procurement Authority's Notice Control Unit in the year 2023, translated into numbers. Furthermore, the study aims to outline the 2024 priorities of notice control, with special emphasis on the topics where increased monitoring is expected.

Visszatekintés a 2023. évre, számokban

A hirdetmény-ellenőrzés a közbeszerzési eljárás folyamatába épített, többlépcsős ellenőrzési rendszer kiemelkedően fontos eleme, melyet a Közbeszerzési Hatóság a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény [a továbbiakban: Kbt.] felhatalmazó rendelkezése nyomán megalakulása óta végez igen rövid, **2 munkanapos** határidővel.

Az ellenőrzés

- az eljárást megindító, illetve meghirdető hirdetmények esetében az eljárás megindítása előtt, míg ezek módosítása esetében az eljárás folyamatában feladásra kerülő,
- az eljárás eredményéről szóló tájékoztató hirdetmények esetében az eljárást lezáró döntésről és szerződéskötésről feladásra kerülő,
- a szerződés módosításáról szóló tájékoztató hirdetmények esetében az eredeti szerződéstől eltérő feltételek szerinti teljesítésről feladásra kerülő,

hirdetményekre irányuló ellenőrzési tevékenység.

Az ellenőrzés célja, hogy a hirdetmények a közbeszerzésekre vonatkozó jogszabályok előírásainak megfelelő és az adott hirdetményen belül koherens tartalommal, az előírt határidők betartása mellett kerüljenek közzétételre.

A magyarországi közbeszerzések 2023. évi volumenét tekintve rögzíthető, hogy – hasonlóan az előző években tapasztalt volumenhez – **kb. 8000 db eredményes közbeszerzési eljárást folytattak le az ajánlatkérők több mint 2800 milliárd forint értékben.**

Fenti értékből megközelítőleg 5500 db eredményes eljárás 2059 milliárd forint értékben csak és kizárólag a Közbeszerzési Hatóság hirdetmény-ellenőrzési tevékenysége körében volt ellenőrzött.

Kiemelendő, hogy az európai uniós forrást tartalmazó eredményes eljárások 80%-a esetében szintén a Közbeszerzési Hatóság hirdetmény-ellenőrzési tevékenysége volt az első ellenőrzési pont. Ez utóbbi eljárásokat is figyelembe véve **a Közbeszerzési Hatóság által ellenőrzött eredményes közbeszerzési eljárások értéke a 2023. évben meghaladta a 2200 milliárd forintot.**

A fent említett volumenű közbeszerzési eljáráshoz kapcsolódóan a Közbeszerzési Hatósághoz 2023-ban beérkezett és feldolgozott hirdetmények száma, a 2022-es rekordévhez hasonlóan kimagasló volt: **a Hatóságnál 2023-ban mindösszesen 27 316 db hirdetmény került iktatásra és feldolgozásra.**

A 2023. évben a fent említett, több mint 27 ezer hirdetmény kapcsán kibocsátott hiánypótlási felhívások száma – a megelőző évek adatait felülmúlva – rekordot döntött, tekintettel arra, hogy **2023. évben mindösszesen 28 441 db (!) hiánypótlási felhívás került megküldésre az ajánlatkérők részére, amelyben a Közbeszerzési Hatóság a közbeszerzési eljárásokkal kapcsolatos hibák kijavítására hívta fel az ajánlatkérőt.**

Mivel az ajánlatkérők a hiánypótlási felhívásban jelzett problémákat rendszerint orvosolják, az előzetes kontroll számos jogsértést, illetőleg a közbeszerzési eljárás lefolytatására alkalmatlan hirdetmény közzétételét akadályozza meg.

A hibák és a hiányosságok felszámolása révén a hirdetmény-ellenőrzési tevékenység nagymértékben hozzájárul a közbeszerzési eljárások szabályos lefolytatásához és a közbeszerzési eljárások átláthatóságának növeléséhez.

2023-ban munkanaponta átlagosan 113 db hiánypótlási felhívás került kibocsátásra, mind kivétel nélkül azzal a céllal, hogy a magyar közbeszerzési eljárások jogszerűsége biztosított legyen.

A Közbeszerzési Hatóság által végzett hirdetmény-ellenőrzés – a Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium (KTM) Közbeszerzési Felügyeleti Főosztálya (KFF) által végzett, folyamatba épített ellenőrzés hatálya alá tartozó eljárások kivételével – **az első és gyakran az egyetlen ellenőrzési pont**, ahol egy eljárás, legalább a közzétett hirdetményei tekintetében hatósági kontroll alá kerül.

- **Az Európai Unió forrásból finanszírozott, ám az uniós értékhatárokat el nem érő becsült értékű, valamint az építési beruházás, építési koncesszió esetén a háromszázmillió forintot el nem érő becsült értékű közbeszerzési eljárások ellenőrzésére a 2021-2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet értelmében az Irányító Hatóságok részéről utólag kerül sor, azonban ezen eljárások eljárást megindító felhívásai, az eljárás**

folyamatában közzétételre kerülő korrigendumai még az utóellenőrzés megindítása előtt a Közbeszerzési Hatóság által ellenőrzésre kerülnek azzal a céllal, hogy prevenció révén ajánlatkérő megelőzze a jogsértést, hiszen ha az utólag, az utóellenőrzés során kerül feltárássra, a jogsértés a legtöbb esetben nem reparálható, ezzel veszélyeztetve a szabályos forrásfelhasználást.

- **A Kbt. 115. § szerinti eljárások** hirdetmény közzététele nélkül kerülnek megindításra, viszont **az eljárás eredményéről szóló tájékoztató hirdetmény kötelező ellenőrzés körébe tartozik.** Számos, az eljárás jogszerűségére kiható jogsértő előírás kerül kiszűrésre az eljárások eredményéről szóló tájékoztató hirdetmények tartalma alapján, melyekkel kapcsolatban a hirdetmény-ellenőrzésért felelős szervezeti egység jelzéssel, ún. szignálizációval él a Hatóság elnöke felé. Az e körben előfordult tipikus jogsértések nyomán számos hivatalbóli jogorvoslati eljárást kezdeményezett a Hatóság elnöke, és született marasztaló döntőbizottsági határozat.

A hirdetmény-ellenőrzésért felelős szervezeti egység 2023-ban 30 db hirdetmény esetében élt szignálizációs jogával, melyekkel kapcsolatban - a 2022-ből áthúzódó ügyeket is beleértve - 23 db jogorvoslati eljárás indult. A Közbeszerzési Döntőbizottság a jogorvoslati eljárások mindegyike kapcsán jogsértést állapított meg, a kiszabott bírság összege 122 800 000 Ft.

A hirdetmény-ellenőrzés 2024. évi fókuszja

A Magyarországgal szemben 2022-ben - az uniós költségvetés védelmét szolgáló általános feltételrendszeréről szóló, 2020. december 16-i (EU, Euratom) 2020/2092 európai parlamenti és tanácsi rendelet alapján - megindított ún. jogállamisági kondicionalitási eljárás keretében, az Európai Bizottság számos olyan problémát azonosított, amelyek a hazai közbeszerzési rendszert is érintik.

A kondicionalitási eljárásban vállalt korrekciós intézkedések a magyar Helyreállítási és Ellenállóképességi Tervbe (röviden HET vagy angolul RRP) olyan mérföldköves vállalásként kerültek beépítésre, amelyek teljesítése feltétele a Helyreállítási és Ellenállóképességi Alapból (RRF) Magyarországnak járó támogatás és hitelösszeg (ütemezett) folyósításának.

Mérföldköves vállalás volt a **Korrupcióellenes Munkacsoport első, 2023. március 13-án elfogadott jelentése**

is, amelyben foglalt – és a Kormány által támogatott - javaslatként szerepelt:

- az egyajánlattevős eljárások csökkentése, illetve a verseny hatékonyságának növelése érdekében a részajánlattétel lehetőségének átfogóbb ellenőrzése, valamint
- a hirdetmény-ellenőrzés/folyamatba épített ellenőrzés szempontjainak szigorítása a konkrét gyártmányjelzések, túlspecifikált alkalmassági követelmények és értékelési szempontok indokolatlan alkalmazása körében.

A javaslatot oly módon valósította meg a Kormány, hogy beépítette a 2024–2025 közötti időszakra szóló középtávú **Nemzeti Korrupcióellenes Stratégia**, valamint az annak végrehajtására vonatkozó intézkedési terv elfogadásáról szóló **1025/2024. (II.14.) Korm. határozat** (továbbiakban: Korm. hat.) közbeszerzések integritását és az antikorrupciós törekvések erősítését támogató **intézkedései** közé.

A Korm. határozat 1. melléklet 5.1. a) pontja értelmében a Kormány felkéri a Közbeszerzési Hatóságot, hogy fokozza az ellenőrzési tevékenységét az ajánlatkérő **részajánlattétel biztosításával összefüggő indokolási kötelezettségének** vizsgálatát érintően, valamint a **konkrét gyártmányjelzések, túlspecifikált alkalmassági követelmények és értékelési szempontok** előírása tekintetében.

Az ellenőrzési tevékenység fokozásáról, az ellenőrzés fő szempontjairól, illetve a releváns, a közbeszerzések előkészítését érintő lényeges szempontokról az alábbiakat szükséges szem előtt tartani.

A részajánlattétel biztosításával összefüggő indokolási kötelezettség vizsgálata

Az irányadó jogi háttér értelmében, az ajánlatkérő a Kbt. 61. § (4) bekezdése alapján köteles megvizsgálni, hogy a **beszerzés tárgyának jellege** és a **szerződéshez kapcsolódó további körülmények** lehetővé teszik-e a közbeszerzés egy részére történő ajánlattételt. **Ha az ajánlatkérő nem biztosítja** a részekre történő ajánlattételt, az eljárást megindító felhívásban **köteles megadni** ennek **indokát**.

A vizsgálat, melyet az eljárás előkészítése körében szükséges lefolytatni és dokumentálni, generális kötelezettség, éppúgy klasszikus ajánlatkérő esetén, mint közszolgáltató ajánlatkérő tekintetében.

A közbeszerzési eljárás előkészítésekor fennálló vizsgálati kötelezettség két részből áll. Egyrészt az ajánlatkérőnek azt kell megvizsgálnia, hogy a beszerzés tárgyának jellege egyáltalán lehetővé teszi-e a részekre történő ajánlattételt. Abban az esetben, ha a beszerzés tárgyának jellege lehetővé teszi a beszerzés részekre osztását, úgy az ajánlatkérőnek a körben kell vizsgálatot lefolytatnia, hogy a szerződés(ek)hez kapcsolódó további körülmények indokolják-e a közbeszerzés részekre történő felosztását. A hatályos szabályozás további szempontokat nem nevesít, igazodási pontként a Kbt. releváns részének indokolása és a közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2014/24/EU irányelv hívható segítségül.

A Kbt. 61. § (4) bekezdéséhez fűzött indokolás a következőket rögzíti:

„A törvény a kis- és középvállalkozások részvételének elősegítése érdekében fenntartja az ajánlatkérő arra vonatkozó kötelezettségét, hogy ha a beszerzés tárgyának jellegére figyelemmel lehetséges, és egyéb szempontok szerint nem ésszerűtlen, akkor tegyék lehetővé a közbeszerzés egy részére történő ajánlattételt. Újdonság, hogy amennyiben az ajánlatkérő nem biztosítja a részekre történő ajánlattételt, az eljárást megindító felhívásban köteles megadni azon indokokat, amelyek alapján úgy döntött, hogy nem biztosítja ezt a lehetőséget. Az ajánlatkérő először azt köteles megvizsgálni, hogy a beszerzés tárgyának jellege lehetővé teszi-e a részajánlattétel lehetőségének biztosítását. Amennyiben a beszerzés tárgyára tekintettel objektíve lehetséges, azt vizsgálja az ajánlatkérő, hogy gazdasági, műszaki és minőségi szempontok miatt nem ésszerűtlen-e az egyes részekre adott esetben különböző gazdasági szereplőkkel, több szerződést kötni. Az ésszerűség mindig az adott beszerzés egyedi körülményei szerint ítélendő meg.”

A 2014/24/EU irányelv (78) preambulumbekkezdése az alábbi támpontokat adja:

„...verseny fokozása érdekében az ajánlatkérő szerveket ösztönözni kell mindenekelőtt a közbeszerzések részekre bontására. A részekre bontás végezhető mennyiségi alapon, amikor is az egyedi közbeszerzések nagyságának meghatározásakor jobban figyelembe veszik a kkv-k kapacitását, vagy minőségi alapon, a különböző érintett ágazatoknak és szakszervezeteknek megfelelően, amikor az egyedi közbeszerzések tartalmát igazítják erőteljesebben a specializálódott kkv-szektorokhoz, vagy a különböző egymást követő projektszakaszok alapján. Az ajánlatkérő szerv számára biztosítani kell annak lehetőségét, hogy szabadon határozza meg az egyes részek nagyságát és tárgyát... Az ajánlatkérő szerv kötelességévé kell tenni, hogy mérlegelje a közbeszerzések részekre bontásának

célszerűségét, viszont meg kell hagyni számára a lehetőséget, hogy az általa relevánsnak ítélt bármely indok alapján, igazgatási vagy igazságügyi felügyelet nélkül, önállóan és szabadon hozza meg a döntését. Amennyiben az ajánlatkérő szerző úgy határoz, hogy nem volna célszerű a közbeszerzést részekre bontani, az egyedi jelentésben vagy a közbeszerzési dokumentumokban meg kell jelölni az ajánlatkérő szerző döntésének főbb okait. Ilyen ok lehet például, ha az ajánlatkérő szerző úgy ítéli meg, hogy a részekre osztás a verseny korlátozásával járhat, vagy fennáll annak a kockázata, hogy a szerződés teljesítése technikailag túlságosan bonyolult vagy túlságosan drága lesz, vagy az egyes részeket elnyerő különböző szerződő felek szükséges koordinálása súlyosan veszélyeztetheti a szerződés megfelelő teljesítését.”

Fentiek alapján hangsúlyozandó, ha az ajánlatkérő nem biztosítja a részekre történő ajánlattételt, a közszolgáltatók közbeszerzéseire vonatkozó sajátos közbeszerzési szabályokról szóló 307/2015. (X. 27.) Korm. rendelet 4. § (3) bekezdés szerinti kivétellel az eljárást megindító felhívásban köteles megadni ennek indokát, melynek szükség szerint a beszerzés tárgyának egyedi vizsgálatát követően, az adott beszerzés sajátosságaihoz igazodónak kell lennie, el kell mozdulnia az általánosság szintjétől.

A Közbeszerzési Döntőbizottság D.26/12/2020. határozatában rögzítette, hogy „Szakmai és valós, igazolt gazdaságossági szempontok hiányában nem áll fenn az egységes beszerzés jogszerű alapja pusztán abból az indokból, hogy a szerződésszerű teljesítés egyszerűbb a szerződések számának minimalizálásával, az egy szerződés megkötésével. A közpénzekkel gazdálkodó felelős ajánlatkérő feladata a beszerzési igényt úgy meghatározni, hogy a szükségletei minél nagyobb mértékben, minél hatékonyabban kielégíthetők legyenek. A részekre történő ajánlattétel kizárása nem alapítható jogszerűen azon indokra sem, hogy féltő, a részekre történő ajánlattétel biztosításával egyes részek eredménytelenek lesznek, mely a projekt teljesítését veszélyeztetheti. Amennyiben az ajánlatkérő nem tudja egyértelműen igazolni, hogy a beszerzése tekintetében olyan kutatási eredménnyel rendelkezik, mely egyértelműen a beszerzés egy egységként történő megvalósítását támasztja alá, vagy amely a beszerzés szakmai szempontból történő megbonthatatlanágát igazolja, úgy az ajánlatkérő nem hivatkozhat alappal a részajánlattétel kizárására.”

Sarkalatos pontja a részajánlattétel kizárására vonatkozó indoklás jogszerűségének, hogy az objektív, az

adott beszerzés egyedi jellemzőihez igazodó, az adott eljárásra vonatkozó alátámasztást jelenítsen meg, hiszen ez felelhet meg a törvényben foglalt kötelezettségnek.

A beszerzés tárgyától függetlenül, univerzálisan, akár több eljárásban sztenderdként használt érvrendszer nem alkalmas a Kbt. 61. § (4) bekezdésében foglalt kötelezettség teljesítésére.

Hangsúlyozandó, hogy ajánlatkérő nagyfokú szabadsággal rendelkezik a döntése során, hiszen az általa relevánsnak ítélt bármely célszerűségi okra alapíthatja döntését, ugyanakkor ezen döntés nem lehet ellentétes a Kbt. céljával, illetve alapelveivel.

Fontos kiemelni, hogy a Kbt. 61. § (4) bekezdésének való megfelelés nem önmagában az indokolási kötelezettség formális megtörténtéből, hanem az indokolási kötelezettség ajánlatkérő általi jogszerű, valós tartalmú teljesítéséből áll elő.

Az ajánlatkérőnek konkrét és objektív tényadatokkal, számításokkal, elemzésekkel dokumentáltan is valószínűsíteni kell annak tényét, hogy a részajánlattétel biztosítása nem egyeztethető össze a gazdasági, műszaki ésszerűség kritériumával.

Konkrét gyártmányjelzések

Irányadó jogi háttér:

A Kbt. 58. § (2)-(3) bekezdése:

(2) Az ajánlatkérő köteles megadni az eljárást megindító felhívásban vagy a további közbeszerzési dokumentumokban a közbeszerzés tárgyára vonatkozó műszaki leírást. A műszaki leírás azoknak az előírásoknak az összessége, amelyek meghatározzák azokat a közbeszerzés tárgya tekintetében megkövetelt jellemzőket, amelyek alapján a közbeszerzés tárgya olyan módon írható le, hogy az megfeleljen az ajánlatkérő által igényelt rendeltetésnek. E jellemzők utalhatnak a kért építési beruházás, áru vagy szolgáltatás előállításának és nyújtásának folyamatára vagy módszerére, vagy életciklusa bármely más szakaszának valamely konkrét folyamatára, akkor is, ha ezek a tényezők végeredményben nem befolyásolják az adott építési beruházás, áru vagy szolgáltatás tulajdonságait, feltéve, hogy kapcsolódnak a szerződés tárgyához [76. § (7) bekezdés], valamint annak értékéhez és céljaihoz képest arányosak.

(3) A műszaki leírásnak valamennyi gazdasági szereplő számára egyenlő hozzáférést kell lehetővé tennie, és nem lehet olyan hatása, amely indokolatlanul akadályozná a verseny biztosítását a közbeszerzés során.

A közbeszerzési eljárásokban az alkalmasság és a kizáró okok igazolásának, valamint a közbeszerzési műszaki leírás meghatározásának módjáról szóló 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet] 46. § (2)-(3) bekezdése:

(2) A közbeszerzési műszaki leírást – az Európai Unió jogával összeegyeztethető kötelező műszaki szabályok sérelme nélkül – az ajánlatkérő választása szerint a következő módok valamelyikén kell meghatározni:

a) teljesítmény-, illetve funkcionális követelmények megadásával, ideértve a környezetvédelmi jellemzőket is,

b) építési beruházási munkák tervezése, számítása és kivitelezése, valamint a termék alkalmazása tekintetében az európai szabványokat, európai műszaki engedélyt, közös műszaki előírásokat, nemzetközi szabványokat, az európai szabványügyi szervezetek által létrehozott egyéb műszaki ajánlásokat átültető nemzeti szabványokra, vagy ezek hiányában nemzeti szabványokra, nemzeti műszaki engedélyre, illetve nemzeti műszaki előírásokra történő hivatkozással; vagy

c) az a) pont szerinti követelmények alapján, az e követelményeknek való megfelelés véelmét biztosító, a b) pontban meghatározottakra történő hivatkozással; vagy

d) egyes jellemzők tekintetében a b) pontban meghatározottakra, más jellemzők tekintetében pedig az a) pontban meghatározott követelményekre történő hivatkozással.

(3) A szerződés tárgya által indokolt esetek kivételével a műszaki leírás nem hivatkozhat meghatározott gyártmányú vagy eredetű dologra, illetve konkrét eljárásra, amely egy adott gazdasági szereplő termékeit vagy az általa nyújtott szolgáltatásokat jellemzi, vagy védjegyre, szabadalomra, tevékenységre, személyre, típusra vagy adott származásra vagy gyártási folyamatra, ha az egyes gazdasági szereplők vagy termékek előnyben részesítéséhez vagy kizárásához vezetne. Az ilyen hivatkozás csak kivételes esetekben engedhető meg, ha nem lehetséges a szerződés tárgyának (2) bekezdés szerinti, kellően pontos és érthető leírása. Az ilyen megnevezés mellett a „vagy azzal egyenértékű” kifejezést kell szerepeltetni.

A Kbt. 117. § (7) bekezdése:

(7) Az ajánlatkérőnek biztosítania kell a szerződés tárgyának megkülönböztetésmentes leírását. Az ajánlatkérő a közbeszerzési műszaki leírást nem határozhatja meg oly módon, hogy egyes gazdasági szereplőket vagy árukat az eljárásból

kizár vagy más módon indokolatlan és hátrányos vagy előnyös megkülönböztetésüket eredményezi. Ha a közbeszerzés tárgyának egyértelmű és közérthető meghatározása szükségessé tesz meghatározott gyártmányú, eredetű, típusú dologra, eljárásra, tevékenységre, személyre, szabadalomra vagy védjegyre való hivatkozást, a leírásnak tartalmaznia kell, hogy a megnevezés csak a tárgy jellegének egyértelmű meghatározása érdekében történt, és a megnevezés mellett a „vagy azzal egyenértékű” kifejezést kell szerepeltetni.

A közbeszerzés tárgyára vonatkozó adatokat az eljárást megindító felhívásban úgy kell megadnia az ajánlatkérőnek, hogy annak alapján a gazdasági szereplők meg tudják ítélni, hogy az eljárásban tudnak-e ajánlatot tenni. Az ajánlatkérők nem határozhatnak meg a beszerzés tárgyára vonatkozóan olyan indokolatlanul korlátozó feltételt, amely az ajánlattételre alkalmas és képes potenciális ajánlattevőket indokolatlan nehézségek elé állítja.

A fent idézett jogszabályhelyek alapján megállapítható, hogy főszabály szerint tiltott konkrét gyártmányú, vagy eredetű dolog megjelölésével a beszerzés tárgyának meghatározása. E tilalom alól a 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 46. § (3) bekezdésében meghatározott feltételek teljesülése esetén, rendkívül szűk körben, kivételesen, szigorú korlátok meghatározásával ad felmentést a jogalkotó. A kivételes, indokolt eset az, ha nem lehetséges a szerződés tárgyának kellően pontos és érthető leírása a 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 46. § (2) bekezdés szerinti módokon. Az ajánlatkérőnek ez esetben tehát alapos, objektív módon kell tudnia indokolnia azt, hogy kizárólag meghatározott gyártmányú, vagy eredetű dolog megjelölésével lehetséges a konkrét beszerzés tárgyának kellően pontos és érthető leírása. A jogalkotó ez esetben megköveteli azt, hogy az ajánlatkérő a „vagy azzal egyenértékű” kifejezést szerepeltesse a beszerzési tárgy meghatározásánál.

Hangsúlyozandó, hogy pusztán a konkrét terméknév után illesztett „vagy azzal egyenértékű” kifejezés alkalmazásával az ajánlatkérő nem tesz eleget az egyenértékűséget eredményező feltételek meghatározására vonatkozó kötelezettségének. Szükséges, hogy a műszaki egyenértékűség megállapítása során figyelembe vett szempontok a közbeszerzési dokumentumokban rögzítésre kerüljenek. Kiemelendő, hogy ezen szempontok definiálása nem feltétlenül azonosítható a konkrét műszaki paraméterek és mérőszámok meghatározásával, mint ahogy arra a Kbt. 3. § 30. pontját hatályon kívül helyező 2023. évi XVI. törvény 19. §-ához fűzött

jogalkotói indokolás is utal. Amennyiben azonban erre nem kerül sor, az ilyen hiányos tartalmú közbeszerzési dokumentumok az egyenértékű termékkel történő ajánlattétel lehetőségét lényegében súlytalanná teszik, kiüresítik, a verseny indokolatlan és diszkriminatív korlátozását eredményezik, lehetőséget teremtenek az önkényes bírálatra, valamint kizárják az ajánlatok objektív alapú összehasonlítását.

A Közbeszerzési Döntőbizottság a D.301/19/2021. számú határozatában a fentiekben túl rögzítette, hogy *„álláspontja szerint nem fogadható el egy konkrét gyártmányú termékre vonatkozó termék-leírás a beszerzés tárgyának egzakt és jogszerű meghatározásaként. Amennyiben a beszerezni kívánt eszköz olyan berendezés, amely tekintetében az ajánlatkérő általánosan megfogalmazható műszaki paraméterek rögzítésével képes megfelelően meghatározni a beszerzési igényét, akkor az ajánlatkérő nem élhet a konkrét gyártmányra történő hivatkozás kivételes lehetőségével.”*

Túlspecifikált alkalmassági követelmények

Az alkalmassági követelmények előírásának célja annak felmérése, hogy alkalmas-e az ajánlattevő a szerződés teljesítésére. Az alkalmassági követelmények megfelelőségének megítélésekor elsősorban a Kbt. 65. § (3) bekezdésének rendelkezéséből kell kiindulni: *„Az ajánlatkérőnek az alkalmassági követelmények meghatározását az esélyegyenlőségre, az egyenlő elbánásra és a verseny tisztaságára vonatkozó alapelvek figyelembevételével a közbeszerzés tárgyára kell korlátoznia, és azokat – a közbeszerzés becsült értékére is tekintettel – legfeljebb a szerződés teljesítéséhez ténylegesen szükséges feltételek mértékéig lehet előírni.”*

A Hatóság a hirdetések ellenőrzésekor felhívja az ajánlatkérők figyelmét, hogy nem arra kell törekedni, hogy az előírt követelmények az adott közbeszerzés részletesen specifikált tárgyával mindenben megegyezők legyenek, hanem annál jellemzően kevésbé specifikusan, a teljesítési képesség szempontjából egyenértékű teljesítményeket szem előtt tartva kerüljenek meghatározásra.

Az ellenőrzés tapasztalatai alapján jellemzően, de nem kizárólag referencia előírás kapcsán fordul elő túlspecifikált alkalmassági követelmény, amikor a referencia-előírást a beszerzés tárgyát képező feladat egészének vagy legalábbis jelentős részének megfelelően írják elő. Túlspecifikált a követelmény, ha egy referencián belül

számos konjunktív feltétel előírása történik: vagy több jelzős szerkezetet és mennyiségi előírást tartalmazó, többszörösen összetett mondatokban, vagy pedig pontokba szedve a feladatleírás egészét vagy jó részét kiemelve, több mennyiségi és tárgyi követelményt sorolnak fel egy követelményben. Lehet túlspecifikált az előírás akkor is, ha kevésbé összetett, viszont nagyon konkrétan a beszerzés tárgyához igazodik a referencia tárgyának meghatározása.

A Hatóság az ellenőrzés során a számosságában, összetettségében is túlzó előírást minden esetben észrevételezi, kérve annak módosítását. Az ellenőrzés során nemcsak objektíven, önmagában kerül értékelésre az adott előírás, hanem a beszerzés tárgyához, értékéhez viszonyítva is vizsgálni kell az indokoltságát. Ugyanakkor az, hogy az előírás vagy az előírások összessége mennyiségét vagy értékét tekintve megfelel a jogszabályi követelményeknek, azaz a Kbt. 65. § (5) bekezdése alapján került előírásra, még nem garantálja, hogy nem eredményez indokolatlan versenyszűkítő hatást.

A D.421/20/2022. sz. határozatában a Döntőbizottság rámutatott arra, hogy a Kbt. 65. § (5) bekezdése kiegészítő szabályként alkalmazandó a Kbt. 65. § (3) bekezdése szerinti feltételek teljesülésének vizsgálatakor. Az alkalmassági követelmény előírásakor az ajánlatkérőnek azt kell tudnia igazolni, hogy a feltétel előírása az esélyegyenlőségre, az egyenlő elbánásra, és a verseny tisztaságára vonatkozó alapelvek maradéktalan érvényesülése mellett valósult meg. E körben nem elégséges azt igazolnia, hogy az alkalmassági minimumkövetelményként meghatározott referencia nem haladja meg a közbeszerzés mennyiségének 75 %-os mértékét.

A Döntőbizottság álláspontja szerint azok a referencia-követelmények, amelyek alapján csak egyetlen ajánlattevő képes a közbeszerzési eljárásban ajánlatot tenni, nem biztosítanak valós és hatékony versenyt a közbeszerzési eljárásban, ezáltal nem felelnek meg a Kbt. 65. § (3) bekezdésében meghatározott, az esélyegyenlőségre, az egyenlő elbánásra, és a verseny tisztaságára vonatkozó alapelvek követelményeinek. Nem elegendő tehát úgy meghatározni az alkalmassági minimumkövetelményeket, hogy azok alapján több ajánlattevő is tudjon ajánlatot benyújtani, hanem azokat úgy kell megállapítani, hogy a szerződés teljesítésére képes valamennyi ajánlattevő számára egyenlő eséllyel biztosítsa a megfelelő ajánlattétel lehetőségét.

A referenciakövetelmények mellett egyéb alkalmassági követelményekben is előfordulhatnak túlspecifikált előírások:

- Szakember előírása esetén egy előíráson belül több konjunktív feltétel, többféle képzettség, többféle szakterületen szerzett szakmai tapasztalat, hozzá kapcsolódó időtartam szerepeltetése. A verseny szélesítése érdekében javasolt a különböző végzettségeket külön követelményekben szerepeltetni, hogy különböző szakemberrel teljesíthetők legyenek a követelmények.
- Eszközök, gépek rendelkezésre állására vonatkozó követelmény esetében is tapasztalható, hogy részletesen kerül előírásra, milyen kapacitású, milyen munkák elvégzésére képes eszközzel/berendezéssel/felszereltséggel lehet megfelelni az alkalmassági követelménynek. Nem kizárólag gépek rendelkezésre állásáról beszélhetünk ebben a körben, bármilyen felszereltség előírása, pl. főzőkonyha, javítóműhely, stb., és az ahhoz kapcsolódó speciális elvárások, mint a teljesítés helyétől mért távolság, az ingatlan mérete, berendezésekkel való felszereltsége, mekkora személyzete legyen, stb. előírások is itt említendőek. Az ellenőrzés körében ebben az esetben is arra figyelmeztet a Hatóság, hogy a szerződés tárgyához közvetlenül kapcsolódnia kell a követelménynek. Nem indokolt alkalmassági követelményként előírni olyan gépet, eszközt, amivel az adott piacon tevékenykedő ajánlattevők általánosan rendelkeznek. Viszont tartózkodni kell a túl speciális előírástól is, hiszen ha valamilyen tulajdonsággal rendelkező eszköz, felszereltség kifejezetten az adott eljárásban megkötendő szerződés teljesítéséhez szükséges, annak elvárása azoktól az ajánlattevőktől is, akik a szerződés teljesítésében nem vesznek majd részt, versenykorlátozó lehet.

Fontos, hogy az alkalmassági követelményeket semmilyen esetben sem indokolt a beszerzés tényleges tárgyi előírásainak megfeleltetni és ugyanolyan vagy megközelítő részletességgel előírni, azokat lényegében tükrözni, mert ezek célja a teljesítésre való alkalmasság felmérése, a teljesítőképeség sokkal kevésbé specifikus előírásokkal is felmérhető, mint amelyek a konkrét szerződés teljesítését jelentik.

Fontos hangsúlyozni azt is, hogy az alkalmassági feltételrendszer arányosságának vizsgálatakor nem elegendő, ha annak egyes elemei önmagukban nem túlzók, a feltételrendszer összességében sem eredményezhet indokolatlanul versenyszűkítő hatást. Ha egy eljárásban referenciát, megfelelő képzettségű szakembert, eszköz rendelkezésre állását és ISO vagy egyenértékű tanúsítvány meglétét írják elő alkalmassági követelményként, előfordulhat, hogy az egyes követelmények egyenként, önmagukban vizsgálva nem túlzók, összességében azonban felvetődik a kérdés, hogy a szerződés tárgyához mérten arányos és indokolt-e megkövetelni egyszerre mindegyiket, a feltételrendszer egésze nem eredményez-e versenyszűkítő hatást.

A Döntőbizottság joggyakorlata is egységes és következetes arra vonatkozóan, hogy kizárólag a szerződés teljesítéséhez szükséges mértékig lehet előírni alkalmassági követelményt, tehát a túl specifikus és a túl általános előírás között kell megtalálni az egyensúlyt, mert adott esetben a beszerzés tárgyán lényegesen túlmutató követelmény is a 65. § (3) bekezdésébe ütközhet.

Túlspecifikált értékelési szempontok

A Kbt. 76. § (1) bekezdése értelmében „*az ajánlatkérő köteles az eljárást megindító felhívásban meghatározni azt a szempontot vagy szempontokat, amelyek alapján a számára – az adott esetben szociális, társadalmi és környezetvédelmi szempontból is – gazdaságilag legelőnyösebb ajánlatot kiválasztja.*”

A 2014/24/EU Irányelv (92) preambulumbekkezdésének második bekezdése szerint „*A választott odaítélési szempontok nem ruházhatnak korlátlan választási szabadságot az ajánlatkérő szervre, továbbá biztosítaniuk kell a tényleges és tisztességes verseny lehetőségét, és olyan szabályoknak kell hozzájuk tartozniuk, amelyek lehetővé teszik az ajánlattevők által benyújtott információk hatékony ellenőrzését.*”

Előbbiekkal összhangban az értékelési szempontok meghatározása során Ajánlatkérőknek a Kbt. 76. § (6) bekezdés a)-e) pontokban rögzítettek figyelembe vételével kell eljárniuk.

Az ellenőrzés tapasztalatai alapján a Hatóság az alábbiakra hívja fel Ajánlatkérők figyelmét, utalva a leggyakrabban hiánypótlás alapját képező előírásokra és a

Közbeszerzési Döntőbizottság vonatkozó határozataiban foglaltakra is:

A választott szempontoknak **a szerződés tárgyához kell kapcsolódnuk**, azaz csak a beszerzés tárgya és a szerződés lényeges feltételei szempontjából relevanciával bíró tényezők határozhatók meg.

Kifogásolható a korábbi referencia értékelési körbe vonása: ajánlattevő múltbéli tapasztalata és gyakorlata - amennyiben a választott eljárásfajta megengedi - az alkalmasság körében vizsgálendő/vizsgálható.

A Közbeszerzési Döntőbizottság D.243/2022. sz. határozatában kifejtett véleménye szerint „a korábbi teljesítés során szerzett tapasztalat a jelen szerződés teljesítésére is kihathat, de nem feltétlenül. ... a konkrét munka minőségére nem ez van kihatással, hanem az, hogy a tárgyi szerződést milyen szakemberekkel, milyen szállítókkal, milyen alvállalkozókkal fogja teljesíteni. A Döntőbizottság a fentiek alapján megállapította, hogy az ajánlatkérő által előírt értékelési szempont egy múltbéli tevékenységet értékel, de azzal szemben nem érvényesül az a követelmény, hogy az adott szerződés alapján nyújtandó szolgáltatáshoz bármely módon és azok életciklusának bármely szakaszában kapcsolódik, ezért az nem kapcsolódik a beszerzés tárgyához.”

Előbbiekhez hasonlóan nem megfelelő pl. az ajánlattevő által elnyert szakmai díjak számához kapcsolódó értékelés, tekintettel arra, hogy azzal Ajánlatkérő múltbéli tevékenységet kíván értékelni és nem érvényesül a Kbt. 76. § (7) bekezdésében foglalt követelmény.

A választott szempontok **nem biztosíthatnak önkényes döntési lehetőséget** az ajánlatkérőnek, vagyis minden esetben objektív, továbbá a teljesítés során ellenőrizhető és számon kérhető előírásként kell megjeleníteniük. A szubjektív tényezőkre tekintettel pl. szakmai ajánlat, organizációs terv, munkaerőterv, továbbá a környezetvédelmi és szociális szempontok értékelésbe vonása esetén az ellenőrzés mindig felhívja a figyelmet a mennyiségi vagy szakmai szempontok előzetes, egyértelmű meghatározásának fontosságára, valamint arra, hogy a közbeszerzési dokumentumokban Ajánlatkérőnek rendelkeznie kell az ellenőrzés módjáról és a vállalat teljesítésének elmaradásához fűződő - kellő súlyú - negatív jogkövetkezményről.

Az értékelési szempontrendszernek biztosítania kell a Kbt. 2. § (1)-(5) bekezdésében foglalt **alapelvek betartását** - különös tekintettel az átláthatóság, a diszkrimináció-mentesség, az egyenlő bánásmód és a verseny tisztaságára vonatkozó alapelvekre -; nem hozhatja jo-

gosulatlan előnybe valamely gazdasági szereplőt vagy azok egy csoportját. Jellemzően szakemberhez kapcsolódó szempontok esetében kerülendő, illetve megfontolást igényel a referencia-szerű (többlet) tapasztalat értékelése mennyiségi/minőségi mutatók meghatározásával, a tapasztalat tárgyának funkcióhoz társításával vagy megszorító földrajzi paraméter előírásával („legalább ... m2 nettó alapterületű”, „legalább ... férőhelyes”, „folyamatos működés mellett végzett”, „külföldi vonatkozású”). Kifogásolható - és egyben a 76. § (6) bekezdés a) pont sérelmét is felveti - amennyiben ajánlatkérő olyan paramétert (pl. konkrét szakterületen szerzett többlettapasztalatot) értékel, amelyre a beszerzés tárgyának meghatározásánál, a kapcsolódó feladatok körében nem utal. Nem értékelhető szakember esetében a jogosultság megszerzésének ténye, illetve a jogosultság birtokában szerzett tapasztalat. Szintén kifogásolhatók az egymásra épülő, egymást feltételező előírások („Amennyiben az 1. részszerzőpontban megajánlott szakmai többlettapasztalat magában foglalt”) melyek egyben a többszöri értékelés tilalmának megsértését is jelenthetik. Ahogyan a Közbeszerzési Döntőbizottság D.447/2022. sz. határozatában rámutatott, nem lehet megfelelő az olyan értékelési szempont, amely „... valójában egy mennyiségi többlettartalom, melynek okán az ajánlattevők által megajánlott ajánlatokat nem lehetséges e szempont alapján objektív módon összehasonlítani.”

A Kbt. 76. § (6) bekezdés b) és c) pontjában foglaltak sérelméhez vezethet az értékelési szempont pontatlan, hiányos tartalmi meghatározása, amely alapján nem biztosított az egyenlő esélyű, megfelelő ajánlattétel (ld. Közbeszerzési Döntőbizottság D.216/2020. számú határozata).

Az értékelési szempontok körében nem értékelhető az ajánlattevő **szerződés teljesítéséhez szükséges alkalmassága**. Nem határozható meg értékelési szempontként olyan paraméter, amely a 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 21. § szerint alkalmassági követelményként előírható, így nem értékelhető pl. az ISO vagy egyéb tanúsítvánnyal való rendelkezés ténye. Csak kivételesen - a szerződés teljesítésében részt vevő személyi állomány szervezettsége, képzettsége, tapasztalata esetében - van lehetőség „alkalmasság jellegű” szempont értékelésbe vonására, amely ez esetben sem jelentheti az ajánlattevő általában vett személyi állományával (pl. önmagában annak létszámával vagy átlagos statisztikai állományi létszámával) kapcsolatos tényezők vizsgálatát. Az értékelésnek az adott szerződés teljesítésében kifejezetten részt vevő személyekkel kapcsolatos

tényezőkre kell vonatkoznia, amennyiben azok a szerződés teljesítésének színvonalát ténylegesen befolyásol(hat)ják. A kapcsolódó alkalmassági követelményektől egyértelműen el kell határolni az értékelte „többletet” (pl. tapasztalat időtartamában vagy tárgyában, fokozottan ügyelve az értékelés tartományára), arra figyelemmel, hogy az értékelési szempont nem jeleníthet meg „bújtatott” alkalmassági követelményt.

Tekintettel arra, hogy a Kbt. 76. § (3) bekezdésében nevesített kritériumok részben olyan elvárásokra vonatkoznak, melyek jellemzően a műszaki leírásban is megjelennek - pl. a műszaki érték, esztétikai és funkcionális tulajdonságok - ajánlatkérőknek azt is egyértelművé kell tenniük, hogy mely szempontok tartoznak a beszerzés tárgyától kötelezően elvárt műszaki jellemzők (azaz a műszaki leírás) vagy szakmai ajánlat körébe. Kiemelendő, hogy jogszabályon, szabványon alapuló kötelezettség nem vonható az értékelés körébe.

Az értékelési szempontok nem eredményezhetik ugyanazon ajánlati tartalmi elem **többszöri értékelését**. Erre tekintettel nem alkalmazható például minőségi értékelési szempontként olyan ajánlati elem, amely egyrészt az ár szempont további értékelésére szolgál, másrészt - tartalmát tekintve - nem feleltethető meg a minőség alapú kiválasztásnak (ld. a Közbeszerzési Döntőbizottság D.27/2020. számú határozata).

A Kbt. 76. § (3) bekezdése csak példálózó jelleggel nevesíti a legjobb ár-érték arányt megjelenítő szempontokat, az előbbi korlátok figyelembe vételével egyebekben megilleti az ajánlatkérőket a szabad választás joga. A Közbeszerzési Hatóság a nyertes ajánlattevő kiválasztására szolgáló értékelési szempontrendszer alkalmazásáról szóló útmutatójával (KÉ 2020. évi 60. szám; 2020. március 25.) összhangban felhívja a figyelmet arra,

hogy „a kötbérre, jótállásra vagy egyéb garanciákra, részszámlák számára, igényelt előleg mértékére vonatkozó értékelési szempontok sem tekinthetők kifejezetten minőségi szempontoknak.” Előbbi körben említhető pl. a jótállási biztosíték (jótéjesítési biztosíték) mértéke, mint értékelési szempont, mely a Közbeszerzési Döntőbizottság D.161/14/2021. sz. határozatában foglaltak szerint nem alkalmas arra, hogy a teljesítés minőségét emelje, tárgyi esetben a jótállási időtartam értékelésével együttesen sem felelt meg az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló 322/2015. (X.30.) Korm. rendelet 24. §-ában foglalt követelménynek, így annak megsértését valósította meg építési beruházás esetén történő előírása.

A Hatóság az értékelési szempontrendszer kialakítása tekintetében felhívja továbbá a figyelmet arra, hogy az ajánlatkérőknek az adott értékelési szempont **tényleges jelentőségével arányban álló** súlyszámot szükséges meghatározniuk a Kbt. 76. § (9) bekezdés a) pontja alapján.

A fentiek szerinti ellenőrzési szempontok nem újkeletűek, azok a hirdetmény-ellenőrzési gyakorlat szerves részét képezik. A Hatóság Nemzeti Korrupcióellenes Stratégia végrehajtása keretében tett vállalásai csupán megerősítik, hogy a fentiekben említett előírások esetében az ellenőrzés a korábbiaknál is nagyobb figyelmet fordít a lehető legszélesebb körű verseny biztosításának elősegítésére. Az ajánlatkérők tájékoztatása céljából ezzel összefüggésben közzétételre került a Közbeszerzési Hatóság Elnökének közleménye (2024.02.22.) a hirdetmény-ellenőrzési tevékenység fokozásáról a Nemzeti Korrupcióellenes Stratégia végrehajtásával összefüggésben, mely a Hatóság honlapján¹ érhető el.

¹ <https://kozbeszerzes.hu/hirek/a-kozbeszerzesi-hatosag-elnokenek-kozlemeny-a-hirdetmeny-ellenorzesi-tevekenysegfokozasarol-a-nemzeti-korrupcioellenes-strategia-vegrehajtasaval-osszefuggesben/>

#CSAKTÉNYEK

**A KÖZBESZERZÉSI HATÓSÁG HIRDETMÉNY-
ELLENŐRZÉSI TEVÉKENYSÉGE SORÁN
2023-BAN ÁTLAGOSAN 113 DB HIÁNY-
PÓTLÁST KÜLDÖTT KI EGY MUNKANAP
ALATT AZ AJÁNLATKÉRŐKNEK, 2023-BAN
ÖSSZESEN 28 441 DB-OT.**

**KÖZBESZERZÉSI
HATÓSÁG**

Fenntarthatósági szempontok a közétkeztetésben

Sustainability criteria in public catering

Dr. Diófási-Kovács Orsolya, *egyetemi docens*, Budapesti Corvinus Egyetem, Ellátásilánc-menedzsment Tanszék

DOI: 10.37371/KEP.2024.4.4

Címszavak: közbeszerzési szerződés, szerződés-ellenőrzés, hivatalbóli kezdeményezés, szerződésmódosítás, szerződés teljesítése

Absztrakt

Magyarországon a közétkeztetés társadalmi megítélése sok esetben negatívnak tekinthető ugyanakkor fenntarthatósági szempontból óriási potenciállal rendelkezik. Jelen cikk apropóját a napjainkban tapasztalható közérdeklődés, valamint a SchoolFood4Change projekt keretében megjelent élelmiszerekre és közétkeztetési szolgáltatásokra vonatkozó közbeszerzési kritériumrendszer adják. A továbbiakban bemutatásra kerül néhány releváns cikk és jó gyakorlat a fenntartható közétkeztetés szakirodalmi közül, valamint a SchoolFood4Change projekt keretében végzett élelmiszer közbeszerzési rendszer elemzés eredményeit ismertetem.

Abstract

In many cases, the social perception of public catering in Hungary is negative, but it has huge potential in terms of sustainability. This article is inspired by the current public interest and the public procurement criteria for food and catering services published in the framework of the SchoolFood4Change project. Some relevant articles and good practices from the literature on sustainable public catering will be presented, as well as the results of the analysis of the food procurement system carried out within the SchoolFood4Change project.

Bevezető

Magyarországon a közétkeztetés társadalmi megítélése sok esetben negatívnak tekinthető¹ ugyanakkor fenntarthatósági szempontból óriási potenciállal rendelkezik.² A kutatók és a szűk szakma egyre növekvő érdeklődésén túl, már a médiában is hallhatók hangok, melyek a közétkeztetés minőségén túl, annak ökológiai lábnyom csökkentésével foglalkoznak (pl. maradékmentés, svédasztal, edukáció, húsmentes nap stb.). Jelen cikk apropóját is ez a közérdeklődés, valamint a SchoolFood4Change projekt keretében megjelent élelmiszerekre és közétkeztetési szolgáltatásokra vonatkozó közbeszerzési kritériumrendszer adják.

A SchoolFood4Change projekt 12 európai országban valósul meg 2022. januárja és 2025. decembere között. A

projekt célja a fenntartható és egészséges közétkeztetési rendszerek kialakítása innovatív közbeszerzéssel, a szakácsok képzésével és az iskolai étkezési környezet javításával a holisztikus "FINI-Modell" (Fenntartható és Integrált Iskolai Étkezési Modell) révén. Hazánkat a Fővárosi Önkormányzat és az általa az Étkeztetési Szolgáltató Gazdasági Szervezeten (ÉSZGSZ) keresztül ellátott iskolák képviselik a projektben.

A közétkeztetési rendszerekben a közbeszerzés nagyon fontos szerepet játszik, és a fenntarthatósági hatások egyik legerősebb meghatározója. A közbeszerzés azért fontos a közétkeztetésben, mert az élelmiszer-beszerzés esetében meghatározhatja az ellátási lánc beszállítói oldalát (a beszállítók fenntarthatósági teljesítményét, az

¹ Munk, V. (2022a). Truttyfőzelék, éhes gyerekek: miért ilyen rossz az iskolai menza? telex.hu. Utolsó letöltés helye, ideje: 2022.06.06. <https://telex.hu/belfold/2022/01/19/truttyfozelek-ehes-gyerekek-miert-nem-jobb-az-iskolai-menza>.

Munk, V. (2022b). Volt, aki fekete műkörömre harapott a nudliban, máshol viszont imádják az iskolai menzát. telex.hu. Utolsó letöltés helye, ideje: 2022.06.06. <https://telex.hu/belfold/2022/01/27/fekete-mukoromre-harapott-a-nudliban>.

² Vincze, B. (2022). A szomszédban már az ingyenes menzát is megpróbálták, máshol szinte ismeretlen a klasszikus iskolai menza fogalma. telex.hu. Utolsó letöltés helye, ideje: 2022.06.06. <https://telex.hu/kulfold/2022/02/04/iskolai-menzak-europaban-korkep-az-iskolai-etkezesrol>.

alapanyagok minőségét, ökológiai lábnyomát és a hozzájuk kapcsolódó összes károsanyag kibocsátást és egyéb negatív környezeti hatást). Az étkeztetési szolgáltatás beszerzése esetén szintén az ellátási lánc beszállítói oldalára helyeződik a hangsúly, viszont kiegészül az ételek készítésével és a kapcsolódó szolgáltatásokkal (az ételek főzéséhez és szállításához kapcsolódó fenntarthatósági hatások, sőt az élelmiszerhulladék reverz logisztikája is ide tartozik). A közbeszerzés során hozott körültekintő döntésekkel fenntarthatóbbá lehet tenni a közétkeztetési rendszereket.

A közétkeztetési rendszerek esetében a fenntarthatósági hatások környezeti és társadalmi-gazdasági szempontokat egyaránt magukban foglalnak. A környezeti hatások (1) a nyersanyagok kiválasztásából, a szezonálitásból, a termelés helyéből, a gazdálkodásból és az élelmiszerek kereskedelméből erednek; (2) a szállítási móddal, raktározással kapcsolatos disztribúciós gyakorlatból; (3) és a feldolgozásból az energia- és vízfelhasználás, valamint hulladéktermelés formájában. Mindezek az elemek befolyásolják a közétkeztetés éghajlatunkra gyakorolt hatását, éppen ezért különös figyelmet igényelnek.

A társadalmi-gazdasági hatások csoportjába tartoznak a rövid ellátási láncok, a gazdaság közvetett támogatása a beszállítókkal való kapcsolatokon keresztül, a munkahelyteremtés, az étkezési kultúra, az egészséges táplálkozás és a hátrányos helyzetű személyek támogatása.

Szakirodalmi áttekintés

Témánk szempontjából a leglényegesebb Tregear et al (2022)³ tanulmánya, amely a különböző közbeszerzési megközelítések fenntarthatóságra gyakorolt hatását igyekszik azonosítani az iskolai élelmiszerellátás esetében. Céljuk, hogy azonosítsák, mely tevékenységeknek és az élelmiszer-ellátási láncok mely részeinek van a

legnagyobb környezeti hatása,⁴ és hogy mely beszerzési megoldások járulnak hozzá az ajánlatkérők gazdasági, társadalmi és környezeti fenntarthatósági céljaihoz. Kiemelik a beszerzési szakemberek szerepét a fenntarthatósági kritériumok meghatározásában és a szakpolitikai szintű célokhoz való hozzájárulásban, a sokszor erőforrásszegény környezet ellenére.⁵

A szerzők két különböző típusú beszerzési megközelítést azonosítanak, és 5 európai ország közétkeztetési ellátási láncait elemzik. A közbeszerzési megközelítéseket a tanulmányban "a közétkeztetés modelljeinek" nevezik, és a modellek megkülönböztetése a beszerzés lokalizációján alapul. A helyi szolgáltatási modell (LOC) és az alacsony költségű (LOW) beszerzési modell eseteit ismertetik és elemzik a karbonlábnyom, a tápérték és a gazdasági hatások szempontjából. Eredményeik arra utalnak, hogy a karbonlábnyom csökkentése szempontjából az ételek összetétele, pl. a hús mennyiségének csökkentése, az alacsony feldolgozottságú zöldségek, gabonák mennyiségének növelése fontosabb, mint a helyi beszállítóktól való beszerzés, mivel a szállítás a kibocsátások viszonylag kis részét teszi ki.

A táplálkozás minősége, a tápértékek sem mutatnak jelentős összefüggést a helyi beszerzéssel, ez a modell csak a gazdasági hatások tekintetében mutat egyértelmű előnyöket. A szerzők arra az eredményre jutottak, hogy a közétkeztetés negatív fenntarthatósági hatásainak csökkentése a leghatékonyabban a fenntarthatósági szempontokat figyelembe vevő menük bevezetésével és az iskolai étkezés általános presztízsének javításával, valamint a közétkeztetésben dolgozók megbecsülésével érhető el. A közétkeztetésben dolgozók befolyással bírnak a főzési, ételkészítési módszerekre, a menütervezésre, és sok esetben a kevesebb pazarlást támogató iskolai élelmiszeri környezetre, sőt az oktatási tevékenységekre is.

³ Tregear, A., Aničić, Z., Arfini, F., Biasini, B., Bituh, M., Bojović, R., Brečić, R., Brennan, M., Colić Barić, I., Del Rio, D., Donati, M., Filipović, J., Giopp, F., Ilić, A., Lanza, G., Mattas, K., Quarrie, S., Rosi, A., Sayed, M., Scazzina, F., and Tsakiridou, E. (2022) 'Routes to sustainability in public food procurement: An investigation of different models in primary school catering', *Journal of Cleaner Production*, 338(March 2021). doi: 10.1016/j.jclepro.2022.130604.

⁴ Vidergar, P., Perc, M. and Lukman, R. K. (2021) 'A survey of the life cycle assessment of food supply chains', *Journal of Cleaner Production*, 286. doi: 10.1016/j.jclepro.2020.125506.

⁵ Igarashi, M., De Boer, L. and Michelsen, O. (2015) 'Investigating the anatomy of supplier selection in green public procurement', *Journal of Cleaner Production*. Elsevier Ltd, 108, pp. 442–450. doi: 10.1016/j.jclepro.2015.08.010.

Filippini és szerzőtársai (2018)⁶ tanulmányukban az olaszországi közétkeztetési rendszer beszerzési gyakorlatában szereplő bio-összetevőkre összpontosítanak. Olaszországban kötelező minimumkritériumok vannak érvényben az élelmiszerek és étkeztetési szolgáltatások közbeszerzésére vonatkozóan.

A kutatást Lombardiában végezték, 1546 település részvételével. Megállapításaik között szerepel, hogy a városiasodott területeken nagyobb valószínűséggel szerepelnek a tanúsított biotermékek: a gazdaságtól való fizikai távolság és a bizalom hiánya miatt a harmadik féltől származó tanúsításnak nagyobb a jelentősége. Arra is következtetnek, hogy valószínűbb, hogy több biotermék van a beszerzett élelmiszerek között, ha a „helyi” nem szerepel a beszerzési kritériumok között. A nagykereskedőket is megemlítik a biotermékek beszállítóiként, a valamivel magasabb árak ellenére. A szülők és a tanárok szerepét is kiemelik az élelmiszerekkel kapcsolatos oktatásban és a fenntarthatósági szempontok megismertetésében.⁷

Neto (2020)⁸ tanulmányában 11 európai ország 21 zöld közbeszerzési rendszerét elemzi az élelmiszeripari termékek és az étkeztetési szolgáltatások közbeszerzésének témakörében. Ez a tanulmány különösen érdekes közbeszerzési szempontból, mivel áttekintést nyújt az ajánlatkérők által alkalmazott kritériumokról. A vizsgált közbeszerzések több mint 50%-ában jelen lévő kritériumok a következők: biotermékek, szezonális és friss termékek, a személyzet képzése környezetvédelmi szempontból, szállítási kritériumok, menütervezés, csomagolás, hulladékgazdálkodás és a halakkal, tenger gyümölcseivel kapcsolatos kritériumok. A tenderek kisebb részében szereplő kritériumok: evőeszközök és

edények tulajdonságai, használata, környezetmenedzsment rendszerek, vendéglátóipari berendezések, tisztítószerek, energia- és vízgazdálkodás, automaták, papírtermékek, a termékek karbonlábnyoma, és a pálmajolaj kerülése. Egyéb kritériumok: állatjólét, élelmiszerbiztonság és nyomon követhetőség, GMO-mentes, hormonmentes hús, tisztességes kereskedelem, a kkv-k és mikroállalkozások támogatása a közbeszerzésben való részvételre, együttműködés a beszállítókkal, a személyzet képzése és a munkavállalók jogai.

Ahogy számos szerző is említi, a közétkeztetési rendszerek meghatározó tényezői az érintettek⁹, akiket egyes konkrét esetekben bonyolult lehet feltérképezni.¹⁰

A SchoolFood4Change projekt keretében kidolgozásra került egy közétkeztetési rendszerekre alkalmazható ellátási lánc térképezési módszertan (Diófási-Kovács and Freund, 2022) is.

A tanulmány középpontjában a közétkeztetési rendszerek, a fenntartható ellátási láncok és ezek kombinációja áll, melyeket fenntartható iskolai közétkeztetési rendszereknek nevezünk.

A fenntartható iskolai közétkeztetési rendszerek magukban foglalják a közoktatási intézményekbe bekerülő élelmiszerek előállításával, feldolgozásával, elosztásával, főzésével, tálalásával, fogyasztásával és hulladékkezelésével kapcsolatos tevékenységek, összetevők és szereplők teljes körét, valamint azokat a tereket, helyszíneket, ahol ezek a folyamatok zajlanak. A fenntartható közétkeztetési rendszerek célja, hogy Földünk eltartóképességét, a környezeti fenntarthatóságot figyelembe véve megfelelően az egészséges táplálkozás elveinek, a társadalmi és kulturális elvárásoknak, és az

⁶ Filippini, R. De Noni, I., Corsi, S., Spigarolo, R., & Bocchi, S. (2018) 'Sustainable school food procurement: What factors do affect the introduction and the increase of organic food?', *Food Policy*. Elsevier, 76(February), pp. 109-119. doi: 10.1016/j.foodpol.2018.03.011.

⁷ Filippini, R. De Noni, I., Corsi, S., Spigarolo, R., & Bocchi, S. (2018) 'Sustainable school food procurement: What factors do affect the introduction and the increase of organic food?', *Food Policy*. Elsevier, 76(February), pp. 109-119. doi: 10.1016/j.foodpol.2018.03.011.

⁸ Neto, B. (2020) 'Analysis of sustainability criteria from European public procurement schemes for foodservices', *Science of the Total Environment*. Elsevier B.V., 704, p. 135300. doi: 10.1016/j.scitotenv.2019.135300.

⁹ Tregear, A., Aničić, Z., Arfini, F., Biasini, B., Bituh, M., Bojović, R., Brečić, R., Brennan, M., Colić Barić, I., Del Rio, D., Donati, M., Filipović, J., Giopp, F., Ilić, A., Lanza, G., Mattas, K., Quarrie, S., Rosi, A., Sayed, M., Scazzina, F., and Tsakiridou, E. (2022) 'Routes to sustainability in public food procurement: An investigation of different models in primary school catering', *Journal of Cleaner Production*, 338(March 2021). doi: 10.1016/j.jclepro.2022.130604.

¹⁰ Diófási-Kovács, O.; Freund, A., (2021) Fenntartható közétkeztetés és a rövid ellátási láncok kapcsolatának vizsgálata – elemzési módszertan kidolgozása és bemutatása egy hazai eset példáján keresztül, *LOGISZTIKAI TRENDEK ÉS LEGJOBB GYAKORLATOK 7 : 2 pp. 16-21. , 6 p. (2021).*

élelmiszer-értéklánc minden szereplője számára jövedelmező legyen. A közétkeztetési rendszerek feltérképezésére kidolgozott módszertan ötvözi az ellátási lánc elemzést, értéklánc elemzést és az érintetti térképezést.

Kutatási eredmények – közétkeztetési rendszerek áttekintése közbeszerzési szempontból

A SchoolFood4Change¹¹ projektben részt vevő 17 európai város különböző közétkeztetési rendszereit is elemeztük, különös tekintettel a közbeszerzési modellekre. Ezek a városok a következők: Budapest (HU), Koppenhága (DK), Dordogne régió (FR), Essen (DE), Gent (BE), Leuven (BE), Lyon (FR), Malmö (SE), Milánó (IT), Nuoro (IT), Nürnberg (DE), Tallinn (EE), Umeå (SE), Valencia (ES), Bécs (AT) és Viimsi (EE).

Munkánk célja nem az volt, hogy összehasonlítsuk a különböző városokat/országokat, hanem az, hogy felismerjük a mintázatokat, modelleket, melyeket a különböző városok alkalmaznak a közétkeztetés biztosítása érdekében.

A kérdőívek és interjúk elemzése során (Diófási-Kovács és Freund, 2022) kiderült, hogy az iskolai étkezési környezetnek jelentős szerepe van a közétkeztetési rendszer egészének alakításában. Egyes iskolák rendelkeznek a tanulók ellátására alkalmas konyhával, más iskolák csak tálalókonyhával rendelkeznek, és étkeztetési szolgáltatást vesznek igénybe. Ezek az infrastruktúrával kapcsolatos meghatározó tényezők a történelmi épület kialakításokból, az iskolaépületek tulajdonosi struktúrájából, az iskolák elhelyezkedéséből erednek. Ezek az adottságok és az alkalmazottak személyes elkötelezettsége hatással van az alkalmazott beszerzési stratégiákra.

Visszautalva a "centralizált" és "decentralizált" közbeszerzéssel kapcsolatos kutatásokra,¹² két elméleti, szélsőségeket tartalmazó közétkeztetési rendszermodell tudunk bemutatni. Ezeket a közétkeztetési rendszereket az iskolák rendelkezésre álló infrastruktúrája határozza meg, vagyis a válaszokból kiderült, hogy a beszerzési megoldásaik az iskolák (közoktatási intézmények) infrastruktúrájától függenek. A különböző megoldások szélsőségei alapján azt mondhatjuk,

hogy kétféle elméleti beszerzési modell létezhet: (1) centralizált és (2) decentralizált. A két modellt az alábbiakkal jellemezhetjük röviden:

Központosított közétkeztetési rendszerek:

- az önkormányzat közvetlenül felelős az iskolai étkeztetésért
- a beszerzés tárgya az étkeztetési szolgáltatás - a szolgáltatást kiszervezik, mivel az iskolák csak melegítőkonyhával rendelkeznek a helyszínen
- a beszerzési volumenek mennyiségüket és értéküket tekintve is magasak - közbeszerzési értékhatár fölött vannak.

Decentralizált közétkeztetési rendszerek:

- az iskolák közvetlenül felelősek az élelmiszerellátásért
- a beszerzés tárgya az élelmiszer - az iskoláknak saját konyhájuk van, ahol saját szakácsokkal, személyzettel és tudásbázis alapján készítik az ételeket
- a beszerzési volumenek viszonylag alacsonyak, a közbeszerzési értékhatárt nem érik el.

Az eredmények alapján elmondható, hogy a valóságban hibrid modelleket alkalmaznak a különböző városokban, vagyis a leírt két modell valamilyen kombinációjában dolgoznak.

Egyes önkormányzatok (pl. Milánó) saját fenntartású étkeztetési szolgáltató céget működtetnek, amely a közoktatási intézmények étkeztetését biztosítja, mások a piacon fellelhető étkezési szolgáltató cégekkel szerződnek (pl. Bécs), vagy ezek kombinációját alkalmazzák (pl. Budapest). Néhány városban vannak olyan oktatási intézmények, amelyek rendelkeznek konyhával, ahol az ételt főzik és tálalják, és általában ezek az intézmények biztosítják az étkeztetést a közelben lévő más iskolák vagy óvodák számára, amelyek csak melegítőkonyhával rendelkeznek.

A fenntartható közétkeztetési rendszerrel kapcsolatos tanulmányok a beszerzési kritériumokat emelték ki (helyi, legalacsonyabb ár, biojellemzők), és értelmezésünk szerint nem tettek különbséget a közbeszerzési eljárások között jogi szempontok alapján (pl. értékhatár

¹¹ SchoolFood4Change project - EU Horizont (2020) Grant number: 101036763.

¹² Tátrai, T. and Vörösmarty, G. (2023) 'Comparative Analysis of the European Centralised Public Procurement', Central European Journal of Public Policy, 17(1), pp. 1-15. doi: 10.2478/cejpp-2023-0007.

alatti vagy feletti beszerzés). Ezek fontos megkülönböztetési szempontok, mivel a közbeszerzési értékhatár feletti beszerzéseket jogilag jelentősen korlátozott környezetben kell elvégezni, ami kevesebb rugalmasságot biztosít az ajánlatkérők és ajánlattevők számára.

A közbeszerzés tárgya a kritériumok meghatározása szempontjából is releváns: az élelmiszer/nyersanyag-ellátás esetében különböző fenntarthatósági kritériumok alkalmazhatók (az ellátási lánc nyomon követhetősége, ökológiai tanúsítás, gazdálkodási módszerek, helyszín, szezonális stb.), amelyek nagyobb hangsúlyt helyeznek az ellátási lánc upstream oldalára, majd az étkezési szolgáltatások beszerzése esetében (az ellátás energiahatékonysága, fenntartható menü, főzési módszerek, szállítási lehetőségek stb.), amely erősebben downstream fókuszú. Neto (2020) tanulmánya szerint az élelmiszerbeszerzés tipikus kritériumai: biotermékek, szezonális, csomagolás (újrahasznosított tartalom és az anyag újrahasznosíthatósága) és minősített haltermékek. A szolgáltatásnyújtás tipikus kritériumai a személyzet képzéséhez, a hulladékgazdálkodáshoz, a menütervezéshez és a szállításhoz kapcsolódnak (Neto, 2020).

A központosított közétkeztetési rendszerek (1) esetében az önkormányzat közvetlenül felelős az iskolák ellátásáért, ami azt jelenti, hogy a közbeszerzési eljárást az önkormányzat bonyolítja le, és a hatékonysági szempont nagyon erős a méretgazdaságosság miatt - általában több tíz közoktatási intézmény ellátására vonatkozik a tender. Ennek megfelelően a legtöbb esetben egy interdiszciplináris csapat dolgozik az étkezési szolgáltatások közbeszerzésben meghatározható kritériumain, ami legalább jogi szakértőket, beszerzési menedzsereket és élelmiszer-szakértőket jelent. Ha a városnak van fenntarthatósági vagy élelmezési stratégiája, az önkormányzat akár kötelező fenntarthatósági kritériumokat is bevezethet, és szakpolitika által támogatott környezetben dolgozhat (pl. EU Farm2Fork) - egyértelmű jelzéseket küldve a piacnak, fenntartható szolgáltatásokat kérve.

Ennek a felállásnak az lehet az előnye, hogy az önkormányzat a nagyobb volumenek miatt jelentős vásárlóerővel rendelkezik, a piacot alakíthatja, és jobb alkupozícióra tehet szert. A közétkeztetési rendszer ezen kialakításának erőforrás-intenzitása alacsonyabb, mivel

a konyha és a kapcsolódó berendezések, az étkeztetés, a főzőberendezések és a személyzet kiszervezésre kerül. Ennek a megoldásnak a hátránya, hogy az igények az ellátóhálózat tényleges vevőitől (nevezetesen a gyerekektől és az iskolától) nagyon távol jelennek meg a közbeszerzési eljárás miatt. Emellett az étkeztetési szolgáltatások beszerzése esetén a kritériumok jellemzően az étkeztetési folyamatokra és az ellátási lánc downstream/vevői oldalára irányulnak, az upstream/beszállítói oldal, az alapanyagok forrásai, az ellátási lánc hossza nem feltétlenül annyira átlátható, a gazdaságtól az étkeztetőig tartó útvonal nem feltétlenül látható.

A decentralizált iskolai étkeztetési rendszerek (2) esetében az iskola közvetlenül felelős a gyermekek ellátásáért: ez azt jelenti, hogy az alapanyagok beszerzése, a konyha karbantartása, a személyzettel kapcsolatos felelősség stb. az iskola hatáskörébe tartozik. Ebben az esetben általában egy személy felelős az élelmiszerellátásért, az ő szakértelme és motivációja határozza meg a beszerzés fenntarthatósági szempontjait, a városi vagy önkormányzati szintű fenntarthatósági és élelmiszerekkel kapcsolatos politikák esetleg csak iránymutatásként vagy ötletként szolgálnak a fenntartható beszerzéshez, nagy rugalmassággal. Kisebb mennyiségeket szereznek be, így lehetőség lehet a gazdálkodókkal való együttműködésre, az ellátási láncok jelentős lerövidítésére, regionális és szezonális termékek vásárlására.

Következtetésként elmondhatjuk, hogy mindkét beszerzési modellnek vannak előnyei és hátrányai a fenntarthatóság szempontjából, és mivel elméleti jellegűek, azt mondhatjuk, hogy a valós életben alkalmazott megoldásoknak a két rendszer legelőnyösebb elemeit kell kombinálniuk és felhasználniuk a fenntartható és rugalmas közétkeztetési rendszerek létrehozása érdekében. Például a helyi gazdaság támogatásának kérdése nagy kihívást jelenthet egy központosított iskolai étkeztetési rendszer számára, míg a bio-alapanyagokra való áttérés nem lenne megvalósítható minden terméktípus esetében egy decentralizált, helyi beszerzésre összpontosító rendszerben.

Ki kell emelni, hogy a két szélsőséges modell fenntarthatósági szempontból nem jobb vagy rosszabb egymáshoz, mindkét modellben megvan a fenntarthatóságot támogató potenciál, gondos menedzsment és folyamatos fejlesztési szándék esetén.

SF4C projekt közbeszerzési célkitűzései

A SF4C projekthez csatlakozó beszerzők az alábbi összesített, konzorcium szintű célkitűzésekhez járulhatnak hozzá.

1. Az élelmiszerek 40%-a biogazdálkodásból származik.
2. Az elsődleges élelmiszerek 25%-a regionális forrásból származik.
3. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának 25%-os csökkentése a növényi eredetű élelmiszerek nagyobb arányú felhasználásával, az élelmiszerhulladék csökkentésével és alacsony szén-dioxid-kibocsátású élelmiszerláncsal (termőföldtől az asztalig).
4. Az iskolák 15%-a ingyenes reggelit vagy egészséges uzsonnát kínál.
5. A közétkeztetési tenderek 15%-a fenntarthatósági képzéssel kapcsolatos kritériumokat tartalmaz.
6. A naponta 5000-nél kevesebb adagot készítő konyhák számának 15%-os növekedése.
7. 12%-os élelmiszer-beszerzés kistermelőktől (10 ha alatti) és/vagy szociális élelmiszertermelő szövetkezetektől és/vagy legalább 3 kkv bevonása az élelmiszer-beszerzésbe.
8. A kávé, tea és egzotikus gyümölcsök (amennyiben egzotikusak!) 50%-a méltányos kereskedelmi forrásból származik.

A fent felsorolt célokon túl, a SchoolFood4Change projektben kidolgozásra került egy útmutató, az innovatív, fenntartható közétkeztetési kritériumokról. A dokumentum az alábbi linkről ingyenesen hozzáférhető angol nyelven: Innovative Criteria and Models for Procurement of Sustainable and Healthy School Meals - <https://schoolfood4change.eu/wp-content/uploads/2023/06/D5.1-Innovative-CriteriaModels-for-Proc-of-SustHealthy-School-Meals.pdf>

A jövőre nézve fontos megjegyezni azt is, hogy uniós szinten erőteljesen látszik a szándék a kötelező fenntartható közétkeztetési kritériumok megjelenésére, különösen az EU Green Deal és azon belül a Farm2Fork stratégia megvalósításának támogatására. Ugyanezen párbeszédből arra is következtethetünk, hogy várható a közétkeztetésre vonatkozó közbeszerzési jogszabályok módosítása, olyan irányba, mely egyszerűsítene az élelmiszer beszerzések lokalizálását.

Összegzés

A közétkeztetési rendszerek nagyon fontosak, és nagy potenciál rejlik bennük fenntarthatósági szempontból és az éghajlatra gyakorolt hatás csökkentése irányába. A fenntartható iskolai ételmezési rendszereknek az összes érdekelt fél erejére szükségük van ahhoz, hogy gazdasági, társadalmi és környezeti szempontból egészségesebb fenntarthatóbb jövőt építsenek. Általánosságban elmondható, hogy politikai szintű elkötelezettség nélkül a közétkeztetési rendszerek nem fognak megváltozni. A gyakorlatban a közétkeztetésben megvalósítható a fenntarthatóbb működés, ha a döntéshozók erős motivációval rendelkeznek.

A gyermekek, serdülők és szüleik nagy száma miatt érdemesnek tűnik a közétkeztetési rendszerekbe a társadalmi, gazdasági és környezeti fenntarthatóság érdekében beavatkozni. Az oktatási intézményeket és tapasztalataikat használva széles rétegeket lehet elérni az egészséges táplálkozási szokások megváltoztatása és fenntartása érdekében, bolygónk határain belül.

Támogatás: Ez a cikk az NKFIH OTKA K 137794 jelű projekt keretében készült.

#CSAKTÉNYEK

A magyarországi közbeszerzések 2023. évi volumenét tekintve kb. 8000 db eredményes közbeszerzési eljárást folytattak le az ajánlatkérők több mint 2800 milliárd forint értékben.

KÖZBESZERZÉSI
HATÓSÁG

STATISZTIKA

A szolgáltatás-megrendelés tárgyú közbeszerzési eljárások főbb statisztikái 2023 I-III. negyedévében

Varga László, statisztikai elemző, Közbeszerzési Hatóság

DOI: 10.37371/KEP.2024.4.5

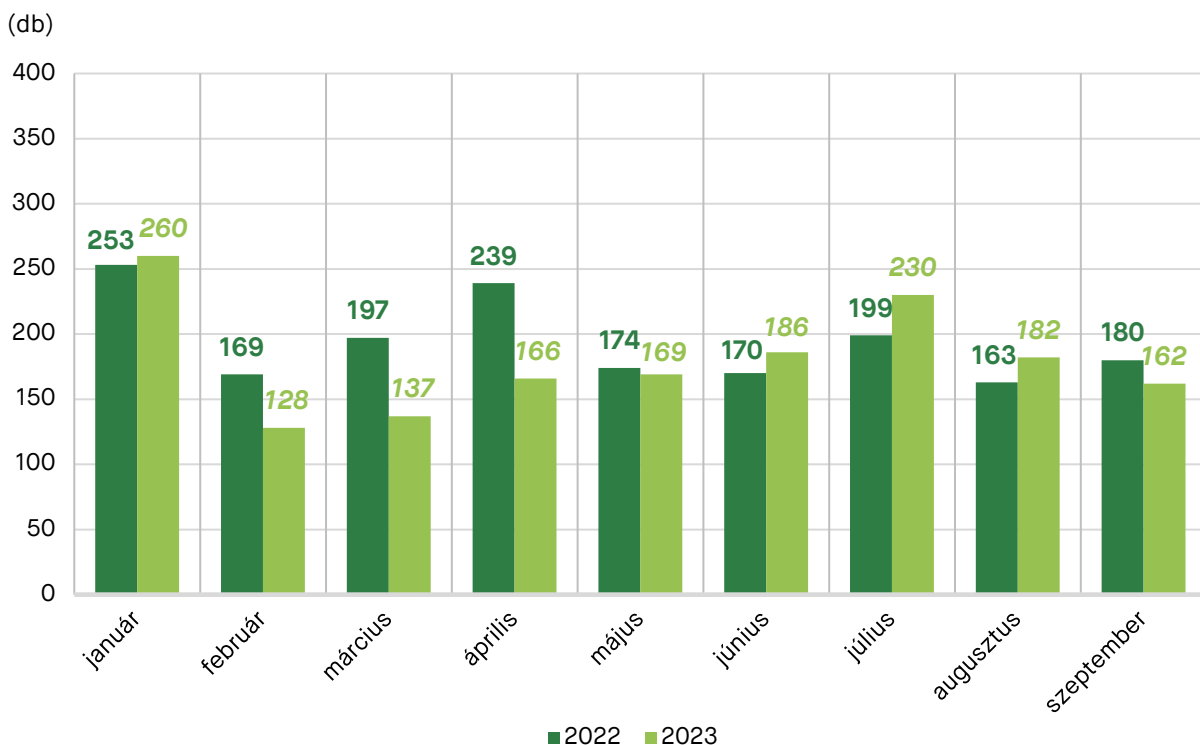
Címszavak: közbeszerzés, statisztika, szolgáltatás-megrendelés, eljárások száma, eljárások értéke, eljárásrend szerinti megoszlás, kis- és középvállalkozás, kkv

2023 I-III. negyedévében a szolgáltatás-megrendelések az eljárások¹ 28,2%-át (1620 db), értékének pedig 30,8%-át (594,9 Mrd Ft) tették ki, így az eljárások darabszáma alapján 7,1%-os csökkenés volt megfigyelhető 2023 első három negyedévében a megelőző év azonos időszakához képest, ugyanakkor a szolgáltatások értékében ennél is jelentősebb, 23,4%-os visszaesés volt tapasztalható. A legnagyobb eltérés havi bontásban az eljárások darabszáma alapján áprilisban mutatkozott meg 2022 és 2023 első három negyedévének összehasonlításában (-73 db), miközben 2023 III. negyedévében több szolgáltatás-megrendelés került lebonyolításra, mint az egy évvel korábbi időszakban (1. ábra). A szolgáltatás-megrendelés tárgyú eljárások értéke 2023 I-

III. negyedévében nem minden hónapban volt alacsonyabb az azt megelőző évhez képest (2. ábra), kivételt a januári, februári, májusi és júniusi hónap jelentett. A legnagyobb eltérés havi bontásban az eljárások értéke alapján júliusban mutatkozott meg 2022 és 2023 első három negyedévének összehasonlításában (-142,6 Mrd Ft), miközben a szolgáltatások értéke a vizsgált időszakban erősen ingadozott, ugyanakkor csökkenő tendenciát mutatott. Összességében megállapítható, hogy az építési beruházásokhoz hasonlóan a szolgáltatás-megrendelés tárgyú közbeszerzések darabszámára és értékére is az elmúlt évek nehéz gazdasági környezete negatív hatást fejtett ki.

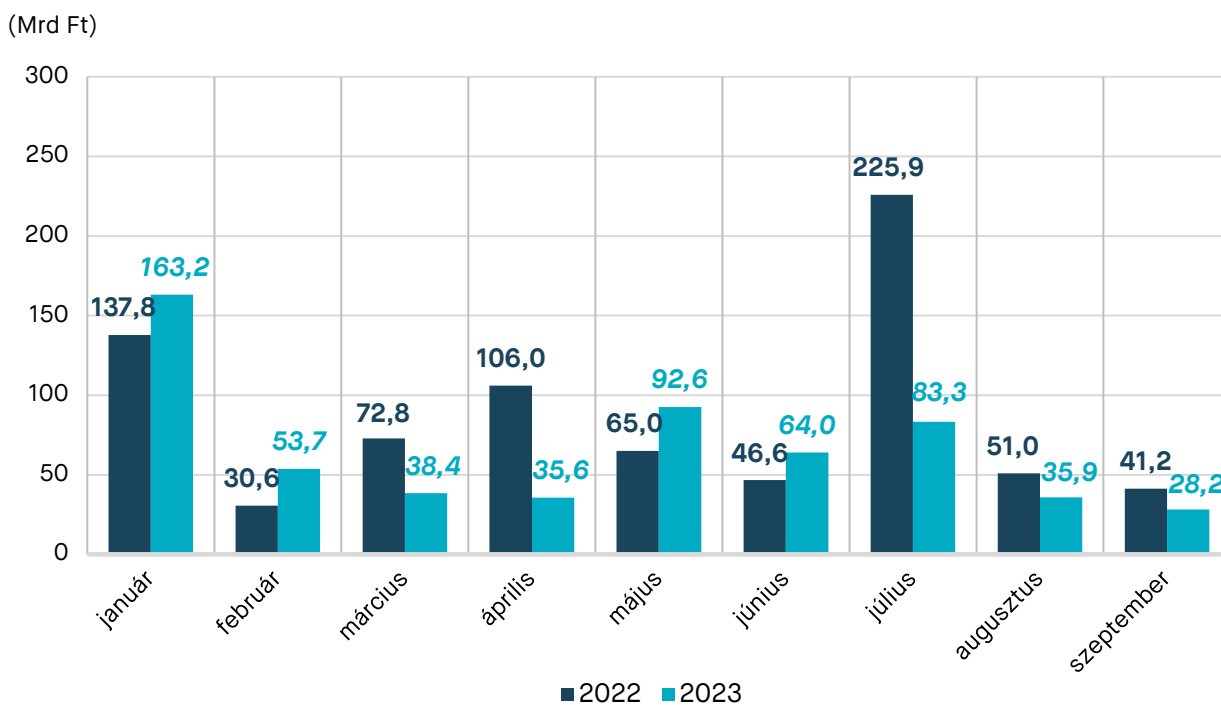
¹ A cikkben szereplő adatok és statisztikai kimutatások az eredményesen zárult közbeszerzési eljárásokra vonatkoznak, amelyek nem irányultak keretmegállapodás megkötésére.

1. ÁBRA: A SZOLGÁLTATÁS TÁRGYÚ KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK SZÁMA (DB) AZ ELŐZŐ ÉV AZONOS IDŐSZAKÁHOZ KÉPEST, HAVI BONTÁSBAN

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

2. ÁBRA: A SZOLGÁLTATÁS TÁRGYÚ KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK ÉRTÉKE (MRD FT) AZ ELŐZŐ ÉV AZONOS IDŐSZAKÁHOZ KÉPEST, HAVI BONTÁSBAN

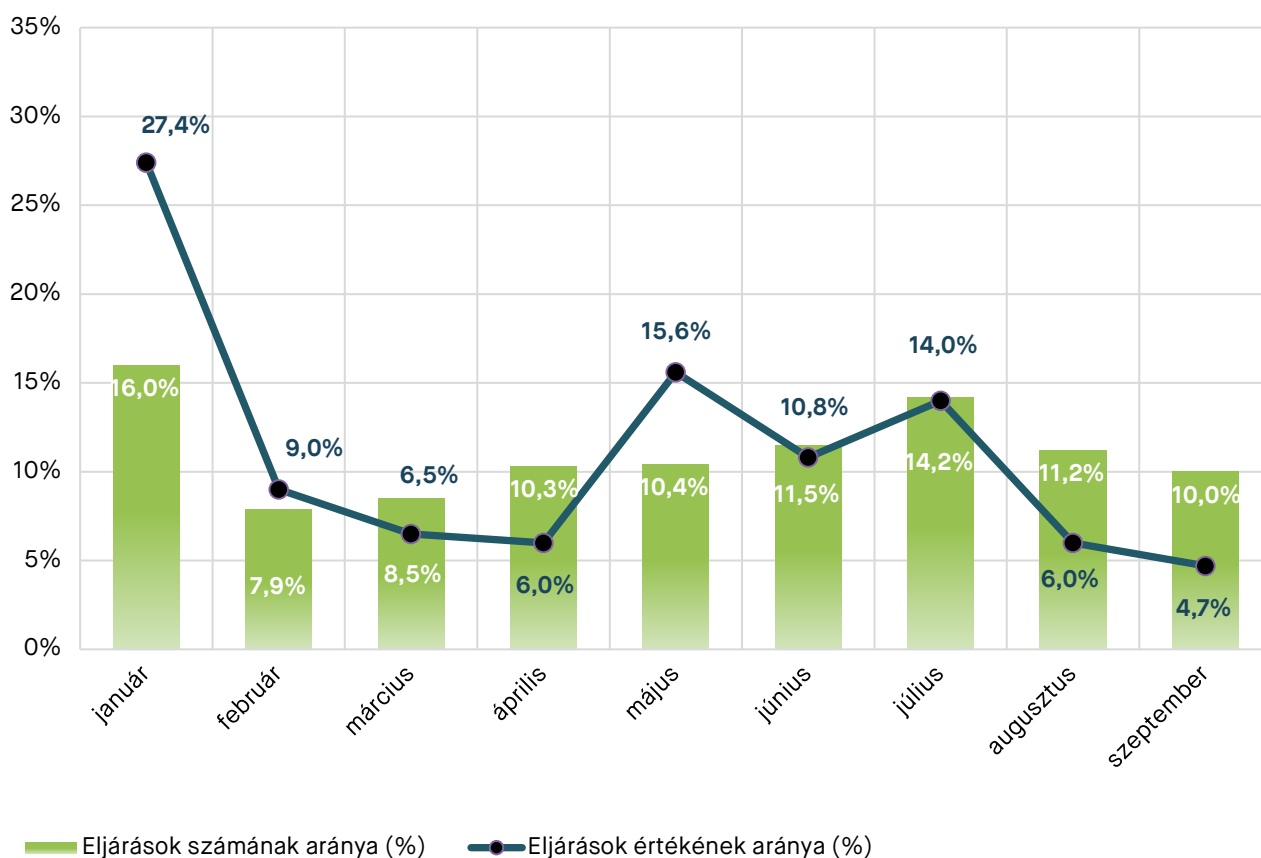

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

2023 I-III. negyedében, amennyiben a szolgáltatás-megrendelés tárgyú közbeszerzések megoszlását havi bontásban tekintjük számarány és értékarány szempontjából, az I. negyedév bizonyult jelentősebbnek. Az egyes hónapok között fennálló legnagyobb eltérés az eljárások számarányát tekintve 8,1 százalékpontot tett ki január és február között, a legnagyobb hányad pedig a januári (16%) hónaphoz kapcsolódott (nem sokkal megelőzve a júliusi 14,2%-os arányt) a szolgáltatás-megrendelés tárgyú közbeszerzések darabszámát illetően. Értékarányt tekintve szintén a januári hónap bizonyult a legkiemelkedőbbnek (27,4%), jelentősen meghaladva a májusi (15,6%) és júliusi (14%) hónapok

értékarányait is a szolgáltatásokhoz kapcsolódó közbeszerzések esetén, miközben a legalacsonyabb értékhányad a szeptemberi (4,7%) hónaphoz tartozott (hasonlóan, mint az árubeszerzéseknél), ami jelentős mértékben, 22,7 százalékponttal volt kevesebb a legmagasabbnak számító januári értékarányhoz képest. A szolgáltatás-megrendelésekhez kapcsolódó közbeszerzések értéke tehát jobban ingadozott 2023 I-III. negyedében, mint az eljárások darabszáma, ugyanakkor a januári hónap adatait leszámítva viszonylag egyenletes eloszlás volt megfigyelhető a szolgáltatás-megrendelések szám- és értékarányait tekintve az egyes hónapok között (3. ábra).

3. ÁBRA: A SZOLGÁLTATÁS TÁRGYÚ KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK ÉS ÉRTÉKÉNEK MEGOSZLÁSA HAVONTA, 2023 I-III. NEGYEDÉV

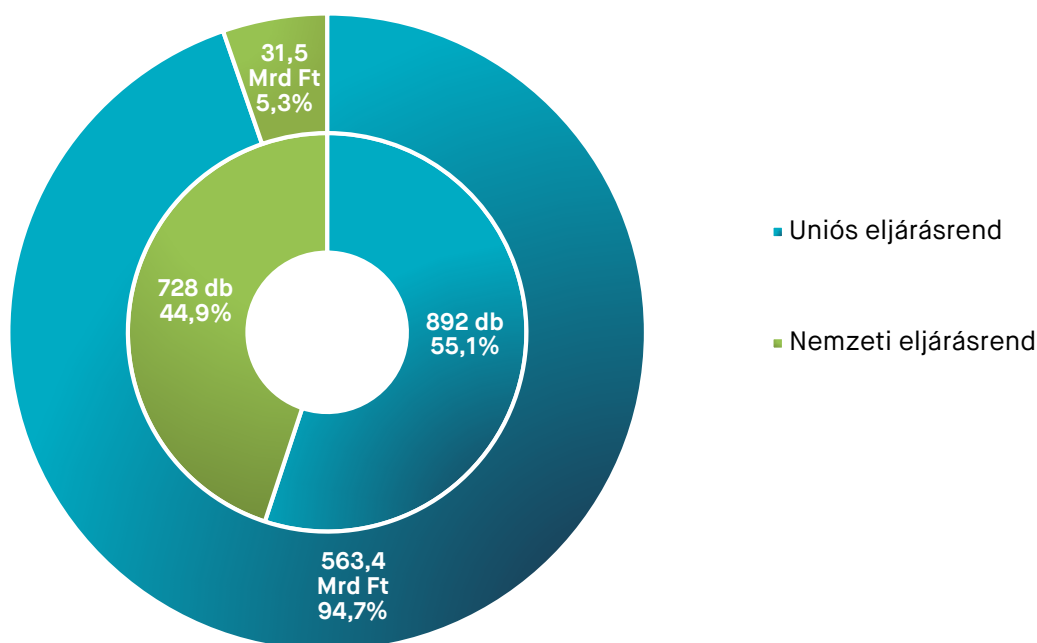

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

Az eljárásrendek szerinti megoszlás alapján továbbá megállapítható, hogy a szolgáltatás-megrendelések a vizsgált időszakban többnyire a nagyobb értékű közbeszerzéseket magába foglaló uniós eljárásrend alá tartoztak (55,1%), miközben a nemzeti eljárásrendű közbeszerzések is jelentős hányadot alkottak (44,9%) a szolgáltatás-megrendeléseken belül 2023 I-III. negyedévében. Amennyiben az eljárások értékét vesszük alapul, a nemzeti (31,5 Mrd Ft, 5,3%) és az

uniós (563,4 Mrd Ft, 94,7%) eljárásrend közül szintén ez utóbbi alkotta a jóval nagyobb hányadot (4. ábra), tehát a szolgáltatásokhoz kapcsolódó közbeszerzési eljárások esetén mind a darabszám, mind pedig az érték tekintetében az uniós eljárásrend bizonyult jelentősebbnek 2023 I-III. negyedévében, ami a közbeszerzési eljárások megoszlását illetően az árubeszerzésekhez volt hasonló.

4. ÁBRA: A SZOLGÁLTATÁS TÁRGYÚ KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK ÉS ÉRTÉKÉNEK MEGOSZLÁSA ELJÁRÁSRENDEK SZERINT, 2023 I-III. NEGYEDÉV

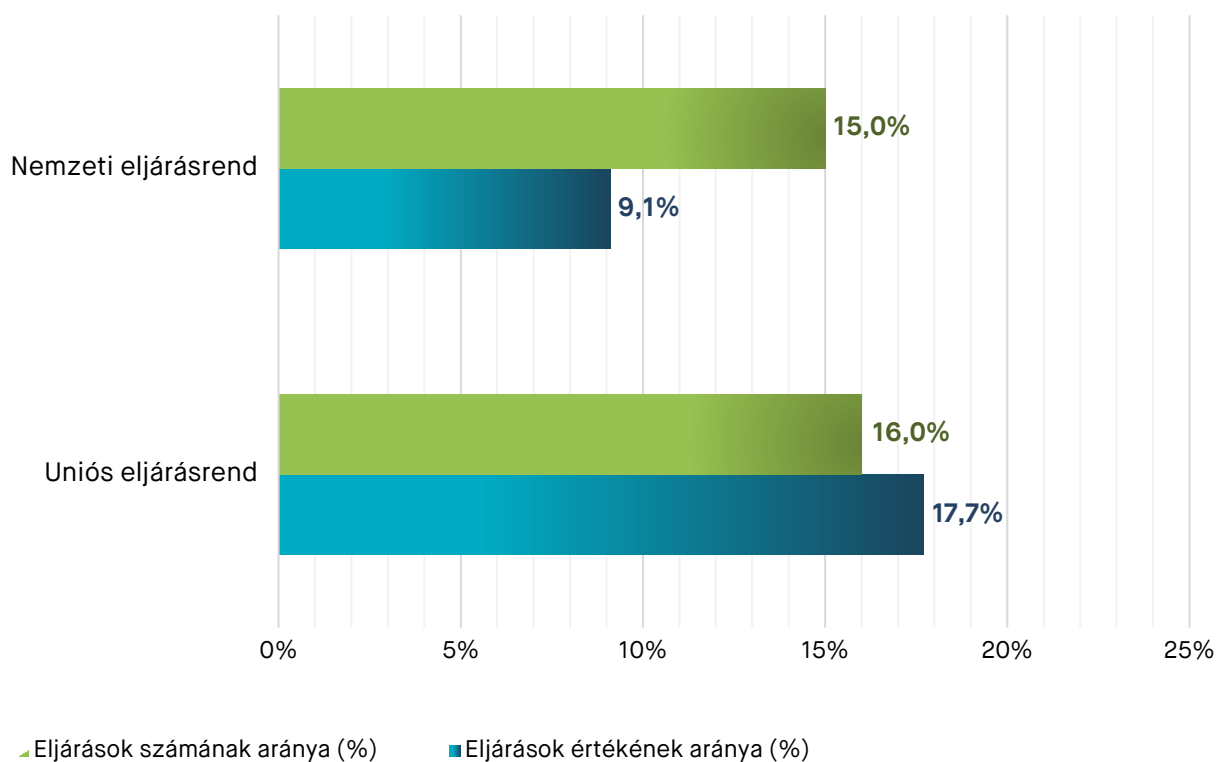

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

Európai uniós forrás² a szolgáltatás-megrendelésekhez kapcsolódó közbeszerzések kb. 15%-ához tartozott a nemzeti és az uniós eljárásrendben is, így az ilyen típusú támogatások közel azonos arányt alkottak az egyes eljárásrendeken belül 2023 I-III. negyedévében számarány tekintetében. Értékalapon a nemzeti eljárásrend alá tartozó szolgáltatás-megrendelések csupán 9,1%-a volt köthető európai uniós finanszírozáshoz, miközben a relatív nagyobb értékű köz-

beszerzéseket magába foglaló uniós eljárásrendben valamivel magasabb (17,7%) értékarányt tettek ki az ilyen típusú közbeszerzések (5. ábra). Az előző év azonos időszakához viszonyítva összességében az európai uniós forrást tartalmazó szolgáltatás-megrendelések darabszámában enyhe csökkenés, értékében viszont növekedés volt megfigyelhető 2023 I-III. negyedévében.

5. ÁBRA: A SZOLGÁLTATÁS TÁRGYÚ, EU FORRÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK ÉS ÉRTÉKÉNEK ARÁNYA ELJÁRÁSRENDEK SZERINT, 2023 I-III. NEGYEDÉV

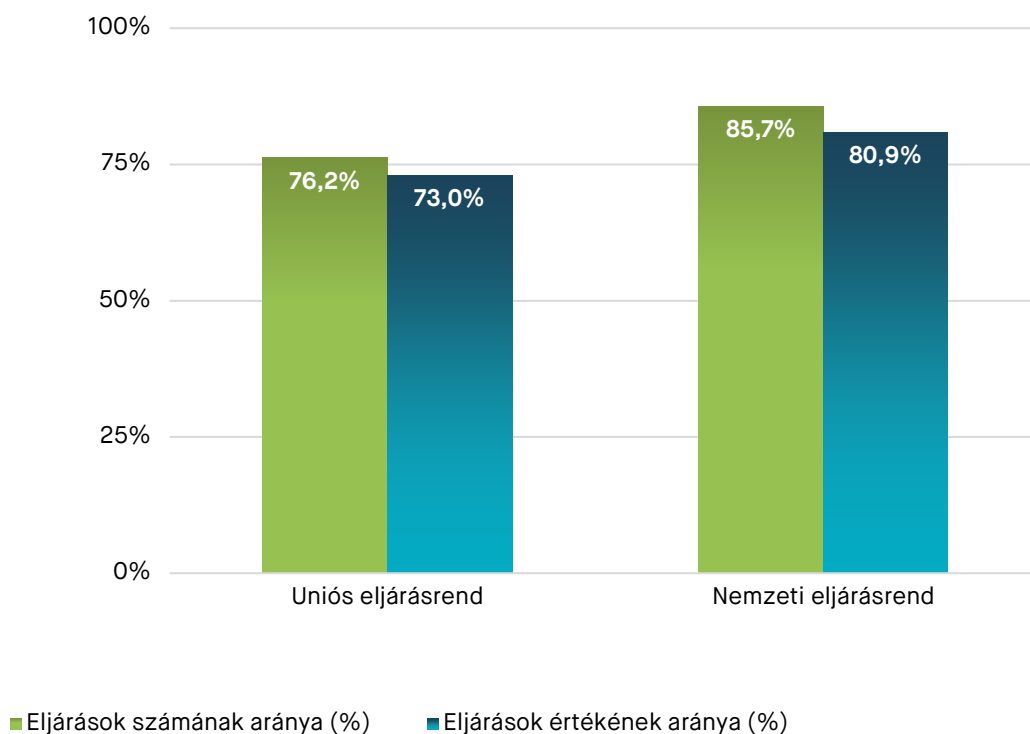
Forrás: Közbeszerzési Hatóság

² Az erre vonatkozó adatok – az eredménytájékoztató hirdetményekben található „a beszerzés európai uniós alapokból finanszírozott projekttel és/vagy programmal kapcsolatos” mező alapján – azt mutatják, hogy a közbeszerzések összértékének mekkora részéhez kapcsolódott európai uniós forrás (az adatok tehát nem a közbeszerzési eljárásokban felhasznált európai uniós források támogatási intenzitását mutatják).

A vizsgált időszakban a szolgáltatás-megrendelés tárgyú közbeszerzések 85,7%-a tartalmazott nyertes kis- és középvállalkozást a nemzeti eljárásrendben, amihez 80,9%-os értékarány kapcsolódott, így megközelítőleg 10 db nemzeti eljárásrendű szolgáltatás-megrendelésből átlagosan 8 db foglalt magába nyertes kkv-t. Hasonlóan magas hányad jellemezte 2023 I-III. negyedében a kkv-k által elnyert szolgáltatás-megrendelés tárgyú közbeszerzéseket az uniós eljárásrend esetén darabszám tekintetében (76,2%), miköz-

ben az értékarány itt alacsonyabb szintűnek bizonyult (73%). A 6. ábra ugyanakkor jól szemlélteti a kkv-k által betöltött jelentős szerepet a hazai szolgáltatás-megrendelések esetén, figyelembe véve, hogy a nemzeti eljárásrend alá tartozó közbeszerzések (az uniós eljárásrendhez képest) ebben a beszerzési tárgyban jellemzően az alacsonyabb értékű és számosságát tekintve kisebb kategóriát alkotják a hazai közbeszerzések vonatkozásában.

6. ÁBRA: A KKV-K ÁLTAL ELNYERT SZOLGÁLTATÁS TÁRGYÚ KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK ÉS ÉRTÉKÉNEK ARÁNYA ELJÁRÁSRENDEK SZERINT, 2023 I-III. NEGYEDÉV

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

Az ajánlatkérők típusa szerint a legtöbb közbeszerzés 2023 I-III. negyedévében a szolgáltatás-megrendelések esetén a közjogi szervezetekhez tartozott 32,1%-os aránnyal, őket követték az egyéb (26,2%) és a regionális/helyi szintű ajánlatkérők (23,4%). A közszolgáltatókhoz³ tartozó eljárások darabszáma 11,1%-os arányt tett ki, ami meghaladta a központi szintű ajánlatkérőkhöz kapcsolódó eljárások hányadát (7,1%), miközben a legkisebb számarány (0,1%) a támogatott szervezetekhez volt köthető, hasonlóan, mint az árubeszerzések esetén. A szolgáltatás-megrendelések értékarányainak szempontjából az egyéb ajánlat-

kérők bizonyultak a legjelentősebbnek (27,8%) 2023 I-III. negyedévében, kismértékben meghaladva a közjogi szervezetekhez és a központi szintű ajánlatkérőkhöz kapcsolódó értékhányadokat (21%), miközben a közszolgáltatók (17%) és a regionális/helyi szintű ajánlatkérők (13,2%) által lebonyolított szolgáltatás tárgyú közbeszerzések értékarányai is meghatározóak voltak a vizsgált időszakban. A támogatott szervezetekhez (<1%) köthető szolgáltatás-megrendelések értékhányada mindazonáltal 2023 I-III. negyedévében kevésbé bizonyult jelentősnek (1. táblázat).

1. TÁBLÁZAT: A SZOLGÁLTATÁS TÁRGYÚ KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK MEGOSZLÁSA AZ AJÁNLATKÉRŐK TÍPUSA SZERINT, 2023 I-III. NEGYEDÉV

Ajánlatkérő típusa	Eljárások száma (db)	Összérték (Mrd Ft)	Eljárások számának aránya (%)	Eljárások értékének aránya (%)
közjogi szervezet	519	125,0	32,1%	21,0%
egyéb	424	165,6	26,2%	27,8%
regionális/helyi szintű	380	78,3	23,4%	13,2%
közszolgáltató	180	100,8	11,1%	17,0%
központi szintű	116	125,2	7,1%	21,0%
támogatott szervezet	1	0,01	0,1%	0,01%

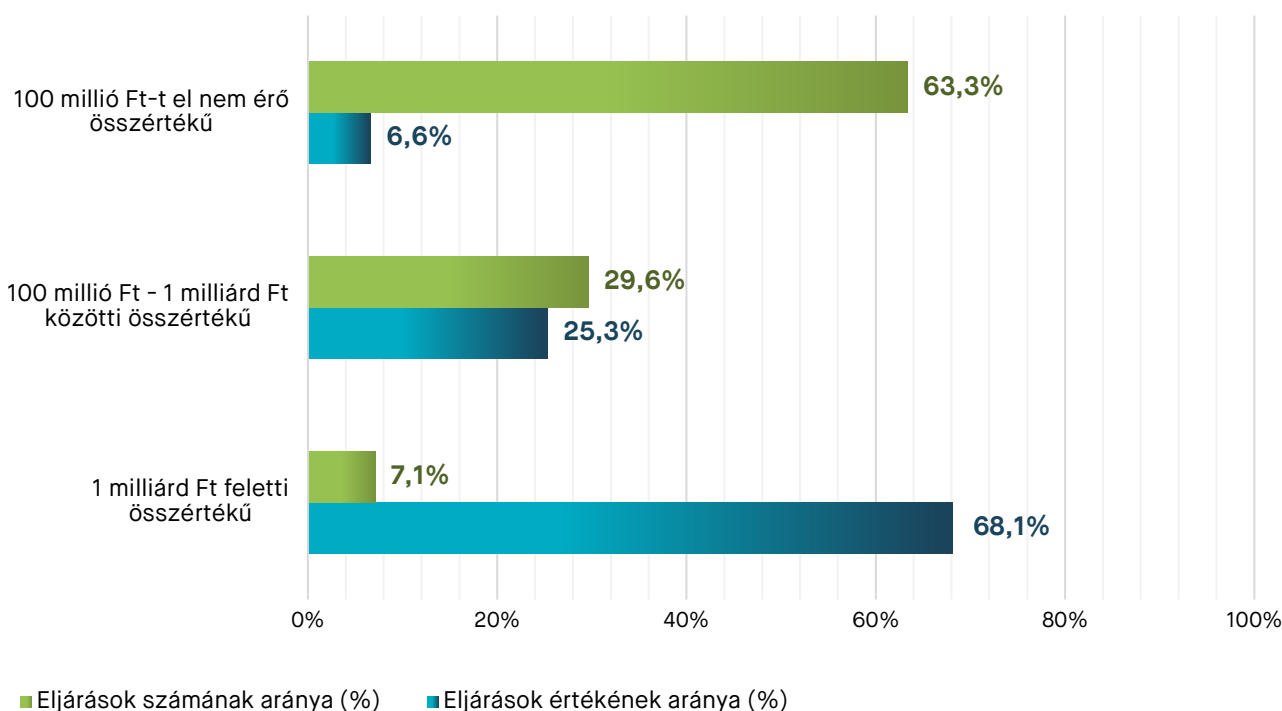
Forrás: Közbeszerzési Hatóság

³ Az ajánlatkérők közül közszolgáltatónak tekintjük azokat, amelyek a hirdetményben az ajánlatkérő típusára vonatkozó megjelölés alapján magukat ebbe a kategóriába sorolják, vagy közszolgáltatókra vonatkozó hirdetmény tesznek közzé.

A szolgáltatás-megrendelésekhez kapcsolódó eljárásokat érték kategóriák szerint elemezve megállapítható, hogy 2023 I-III. negyedévében a közbeszerzések darabszáma abban az esetben volt a legnagyobb (63,3%-os arányt alkotva), amikor értékük nem érte el a 100 millió forintot, ugyanakkor a 100 millió és 1 milliárd forint közötti értékű szolgáltatások darabszáma is jelentősnek bizonyult (29,6%-os aránnyal), miközben az 1 milliárd forint feletti értékű szolgáltatások eljárásai csupán 7,1%-os számarányt tettek ki. A szolgáltatás-megrendelések értékének vonatkozásában az 1 milliárd forint feletti kategória közbeszerzéseivel tartozott a legnagyobb értékhányad (68,1%), miközben a 100 millió és 1 milliárd forint közötti értékű szolgáltatások értékaránya is

jelentősnek bizonyult (25,3%), ellenben a 100 millió forintot el nem érő közbeszerzések értékhányadával (6,6%), hasonlóan, mint az árubeszerzések esetén. 2023 I-III. negyedévében tehát a szolgáltatás-megrendelések jellemzően sok, relatív alacsony értékű eljárásból álltak, miközben néhány nagy értékű eljárás is lebonyolításra került a szolgáltatásokhoz köthetően. A 7. ábrán látható arányszámok ugyanakkor jól szemléltetik, hogy a szolgáltatás-megrendelések darabszámának és értékének megoszlása (az árubeszerzésekhez hasonlóan) tipikusnak mondható az egyes érték kategóriák szerint a vizsgált időszakban.

7. ÁBRA: A SZOLGÁLTATÁS TÁRGYÚ KÖZBESZERZÉSI ELJÁRÁSOK SZÁMÁNAK ÉS ÉRTÉKÉNEK MEGOSZLÁSA ÉRTÉKKATEGÓRIÁK SZERINT, 2023 I-III. NEGYEDÉV

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

KÖZBESZERZÉSEK? LEGYEN **APP**RAKÉSZ!

NAPI KÖZBESZERZÉS ALKALMAZÁS

MENEDZSER ÉRTESÍTŐ • STATISZTIKÁK • FELHÍVÁSFIGYELŐ • HIRDETMÉNYEK • HATÁROZATOK

Folyamatosan frissülő applikációnknak már több mint 6000 felhasználója van.
Ha praktikus és sokoldalú segítségre van szüksége a közbeszerzések világában, töltsse le Ön is a Napi Közbeszerzést!

Közbeszerzési Hatóság
Fenntartható Magyarországért Program

ZÖLD KÖZBESZERZÉS

SZOCIÁLIS KÖZBESZERZÉS

INNOVATÍV KÖZBESZERZÉS

fenntarthato.kozbeszerzes.hu

KÖZBESZERZÉSI
HATÓSÁG

KÖZBESZERZÉSI HATÓSÁG

TESZÜNK ÉRTE, HOGY TISZTÁN LÁSSON

**KÖZBESZERZÉSI
HATÓSÁG**